LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

DIMISSAE ANNO DOMINI 1922.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „Dunántúl" R. T.

Adimplementum praec. pasch. 2
Adjić Antonius 82
Adományok a Pius kollég. 15
Alapitv. hivatalnál kamatlábak 92
„ számadások uj rendje 63
Ambach Michael 90
Anatole France művei indexen 59
Anya- és csecsemővéd. ünn. az isk. 49
Anyakönyvi adatok kerest. 94
Auguszt Stephanus 10, 91
Badacsonyi Adam 28, 91
Battyányi Adalbertus 61
Bauer Josephus 90
Bencze Ernestus 72
Bencze Ladislaus dr. 28
Bende Josephus 91
Berlakovich Joannes 91
Berta Antonius 91
Bok Josephus 10, 91
Bőjti rendelet 2
Bőjti szózat 19
Collecta pro pluvia 52
Concursus pro parochiis: Hetvehely, Magyarhertelend, Püspöklak, Szekszárd civ. int., Kakasd, Paks, Zomba, Lánycsók 9, 61, 68, 81
Családi pótlék lelk. számára 46
Csáky Beniamin P. 72
Cselenkó Joannes 81
Cserti Stephanus 10
Czernohorszky Josephus 72
Decretum S. Congr. Rit.: de coetu fid. Sacro adsfantium, 79
de non apponendis tab. def. 89
Deutschbauer Stephanus 28
Directorium 37, 52, 91
Dobos Henricus 82
Drágasági segélyek (lelkészi) 12, 75
„ „ (tanitói) 39
Egyesületekről évi jelentések 32
Egyhm. missiós egylet támog. 74
Electio SS. Pontificis Pii XI. 17
Elemi isk. anyakönyvbe bejegyzendő a középisk. felvét. vizsg. eredménye 76
Elemi rk. iskolák fejlesztése 76
Emericanumba felvétel 38
Emericanum jótevői 13, 86
Emlékplakettek iskolák részére 39
Erdők tüzbiztonsága 77
Éberhard Josephus 10
Évi isk. jelentések 46
Faludi Franciscus 61
Fájth Eugenius 82
Fehérváry Josephus 91
Feikus Josephus P. 28
Feisz Angelusz P. 68
Fényes Antonius 82
Gasparich Georgius 10
Gere Gabriel dr. 10
Gosztonyi Engenius 10
Graumann Emericus 52
Gyermekek nyaraltatása 54
Gyermekmenhely felkarolása 74
Harangbeszerzés buza ellenében 62
Haug. Ferdinandus 61, 82
Hauser Emericus 52, 82
Heckenberger Conradus dr. 90
Hegedüs Josephus 10, 72
Hegedüs Ladislaus 61
Helységnévtár 70
Herger Ferdinandus 61
Herger Josephus 72
Hermann Joannes 90
Hittanárok és hitokt. orsz. egy. 12
Hivatalos felterjesztések 13
„ pénzküldemények 66
„ portóköltségek 31, 62, 77
Hortobágyi Josephus 10
Horváth Carolus 68, 82, 91
Horváth Joannes iun. 28, 52
Horváth Joannes sen. 91
Horváth Ludovicus sen. 72
Hősök neveinek megörökit. tárgy. min. rend. 66
Irodalmi művek, lapok ajánlása: Rózsafüz. királynéja, Jézus legsz. Szive napt., Zászlónk, Élet, Cecilia, Relígio, Népujság, Szent István Társ. kiadv., A bérmálás kegyelme, A kath. missziók, Kath. Iskola, Nap-

kelet, Búsmagyarok imádsága, Lelkivezér 4, 14, 16, 34, 41, 50, 85, 87, 88
Iselstöger Ludovicus 10
Isko'ai jelentések (évi) 46
Iskolák fejleszt. 76
Jakab Adalbertus dr. 10, 61
Javadalmi földek igénybevétele 84
Jézus Szíve Hét 53
Jótékony ker. bazár 15
József kir. hg. Szanat. 39
Józics Josephus 91
Kamatláb az alap. hiv. 92
Kath. nagygyülés 72
Károly IV. király halála 35
Kelemen Andreas dr. 10
Keller Guilelmus 10, 52, 82
Kemény Franciscus 90
Ker. Szeretet Orsz. Gyermekv. Műve 10, 63
Kiutalási jog a templompénztárból 63
Knippl Camillus 91
Koch Aloysius 90
Koronai tételek 44
Korpótlékok lelkész. részére 40
Kránitz Ludovicus 38
Kuhl Josephus 81
Kun Ludovicus 68, 82, 90
Lackenbacher-féle bibl. pályázat 54
Lajos Julius 10
Lelkigyakorlatok (papi) 37, 86
„ (tanitói) 65
Lerch Stephanus 61, 81
Léh Josephus 10, 52, 72
Lickert Josephus 52
Litterae S. Sanct. ad eppos Hung. 67
Magyar Hiszekegy 31
Magyar jövő nap az iskolában 30
Magyar Stephanus 53, 72
Mayerhof Petrus 82
Menhelyi gyermekekkel való bánásmód tárgy. min. rend. 77
Missae de Requ. in translat. cad. hum. 59
Missiók német nyelven 42
Mors: Kain Ab., Kemény Balth., Péter Rob., Kozári Jul., Liebbald Lud., Fent Franc. dr., Warga Emman., Magyar Nicol., Razgha Lud. 9, 37, 45, 51, 60, 68, 80
Mosgai Alexander 90
Mosonyi Dionysius dr. 91
Mozolányi Stephanus 72
Müller Josephus 91
Németh Stephanus 91
Nova Officia Breviarii 71
Nyárády Aladarus 90
Nyári Josephus 61
Nyugták bélyegmentessége 62
„ pontos beküldése 58
Oblata pro nova paroch. V. Eccl. 89
Obitus S. S. P. Benedicti XV. 5
Olea sacra 37, 52
Oltáregylet ajánlása 28, 69
Ordo Visitationis Can. et s. Confirm. 27, 67
Orsz. Gyermekegészségügyi társ. kiállit. 75
Orsz. Inségenyhitő akció 83
Papnevelőintézetbe felvétel 45
Papnövendékek felvétele 62
Papszentelés 51, 60, 90
Pápaképek 70
Pensio 81, 90
Personalia 10, 28, 38, 52, 61, 68, 72, 81, 90
Petőfi S. isk. ünneplése 93
Petrovich Eduardus 72
Petrovits Eduardus 10, 52
Pécsegyhm. rk. tanít. egyesület 85
„ papok miss. egyesül. tám. 74
Pévald Guilelmus 90
Plank Camillus 90
Poslavski József anyak. adatai 94
Prosynodale examen 60, 81
Radicsev Iosephus 38
Rajczi Joannes 72
Razgha Ludovicus 61
Reinhardt Georgius 81
Révész Remigius P. 53
Rézbányay Josephus dr. 72
Romaisz Franciscus 72
Sacra in favorem cleri et iuv. cath. 71
Sajtóvasárnap 73
Šandrk Mischaël 10

Schäfer Andreas 72
Schäfer Josephus 52
Schematismusi adatok 41
Schematismus ára 72
Sebestyén Carolus 90
Sipos Stephanus dr. 72
Societas sacerdot. adoratorum 27
Sollemnitas occas. 3. centen. S. Congr. de Propag. Fide 43
Sorsjegyek árusitása az iskolában 49
Sperai Joannes 38
Stóladijak emelése 91
Szabó Desiderius 28
Szencsár Petrus P. 68
Szentkirályi Stephanus 10
Szentségimádó papok egyesülete 84
Szent Vince Egylet ajánlása 82
Szolga Stephanus 91
Szorgalmi idő megröviditése tárgy. ut. 49
Szőnyi Ottó dr. 10
Szűcs Josephus 52
Szülői értekezletek az iskolában 47
Taksonyi Joannes dr. 10
Tanitói államsegélyek 13, 39
„ „ felülvizsg. tárgy. min. rend. 78
„ és óvónői állások betöltése 92
Tanitók és óvónők (beosztott) elbocsájtása és végleges. tárgy. m. rend. 55
Tanitónap az el. iskolákban 39
Tihanyi Joannes 10, 52
Tiltott istentiszteletek 57
Tisztviselők háziipari szövetkezete 85
Tóbi Josephus 28
Tóth Ludovicus 10
Trux Carolus 53
Tüzbiztositása egyh. épületeknek 46
Ujmisések vizsgái 60
Vagyonváltsága egyházközs. tisztviselőknek, javadalmasoknak 56
Varga Colomannus 10
Varga Paulus 72
Variationes in Miss. Rom. 9
Vasas expositura 61
Vasuti missió 53
Vaszary Colomannus 10, 38, 91
Végrendeletek készit. tárgy. utas. 69
Virág Franciscus 81, 90
Vizi Joannes 91
Votum Praesulis in exord. anni 1
Vukov Antonius P. S. I. 72
Vucskits Emericus 61
Wagner Joannes 72
Wodarka Petrus P. 28
Zanyi Franciscus 28, 82, 91
Zserdin Josephus 10

1922.

I.

150
1922.

Votum Praesulis in exordio novi anni.

Vicissitudines huius saeculi, quae tam numerosae anno elapso nobis irruerunt, omnes nos magnae veritatis moneant oportet, labores, dolores, passiones, cruces accessoria tam necessaria huius vitae esse, sine quibus nulli mortalium vallem istam lacrimarum permeare licet.

Et si iam cuique sors ista contingit, quanto magis sacerdoti, cui curam multorum agenti praeter suas plurimorum sibi creditorum angores, dolores et cruces incumbunt. Solitudo ipsa, in qua sacerdotem vivere oportet, effraenataqua vis, qua nunc mala cuiusvis generis undique ingruunt, vitam sacerdotis, munusque pastoris rite exercendum plus quam difficile quotidie reddunt.

Quo tamen maiores ipsum miseriae undique angustent, eo fortiorem ipsum consistere in cunctis procellis salus sua et suorum poscit et exigit, ut egentes, miseros, oppressos, atque spe frustratos solari, tueri, elevare queat atque divitiis animi propriis reficere possit.

Ad hoc autem obtinendum sacerdotem ipsum doloribus, laboribus atque passioni elevatum esse oportebit, quem mala huius mundi nunquam deiiciant, sed ut pennae aves in altum elevent. Vita tamen naturalis hunc in finem minime sufficit. E fontibus vitae supernaturalis hauriendum manet, si in via deficere, nos ipsos et nobis concreditos perdere nolumus.

Cum post annum multae miseriae novum incipimus, vota atque auguria invicem promendo, sensa obsequii, faustaque omnia e corde rependo, omnesque vos, venerabiles fratres, filiique dilectissimi, huius vitae gravitatis calamitatumque, et e contra solatii, roborisque nostri, vitae nempe perennis memores vos esse e corde cupimus cum Apostolo gentium dicendo: „Non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.“ [1]

[1] Rom, 8, 18.

151
1922.

Adimplementum praecepti paschalis.

Cum difficultates, vitaeque onera eodem modo ac anno superiori perdurent, adimplementum praecepti paschalis etiam hoc anno praesenti pro posse facilitare intendimus. Vigore igitur a Sancta Sede Apostolica 17. Decembris a. 1917. ad quinquennium obtentae tempus praecepto paschali satisfaciendi a Dominica prima Quadragesimae usque ad festum Sanctissimae Trinitatis inclusive extendimus. Iis autem in locis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquomodo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocumque anni tempore permittimus.

152
1922.

Böjti rendelet az 1922. évre.

Az egyházi törvénykönyv 1250–4. kánonjai és az apostoli Szentszéktől 1919. november 29-én három évre nyert külön felhatalmazás alapján az 1922. évre a következő böjti rendet állapitom meg:

I. *Szigoru böjti napok*, vagyis amelyeken tilos a husfélék élvezése és csak egyszer szabad napjában jóllakni, a következők:

1. *Hamvazó szerda.*
2. *Minden péntek nagyböjtben.*
3. *A kántorböjtök péntekje.*
4. *Nagyszombat délig.*
5. *Karácsony, Pünkösd és Nagyboldogasszony* (aug. 15.) *vigiliája.*

II. *Enyhitett böjti napok*, melyeken szabad ugyan hust enni, de a többszöri jóllakás tilos:

1. *Péntek kivételével a nagyböjt minden hétköznapja.*
2. *Kántorböjtök szerdái és szombatjai.*
3. *Mindenszentek vigiliája.*

Jegyzet. 1. Nagyszombaton déltől kezdve sem a böjt, sem a hústól való megtartóztatás nem kötelez.

2. Az enyhített böjti napokon húseledel a főétkezésen kivül is ehető. Böjti napon a főétkezés a nap bármely szakában tartható.

III. *Megtartóztatási napok*, melyeken csupán a húsételek élvezése tilos. *Az évnek minden fentebb nem emlitett péntekje.*

IV. Vasárnapon és parancsolt ünnepen a böjt és megtartóztatás nem kötelez. Ily napra eső vigiliaböjtöt nem kell előtte való napon megtartani.

V. *Kivételes felmentvényben részesülnek mind a többszöri jóllakás tilalma, mind a hústól való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Az egész egyházmegye, valahányszor Gyertyaszentelő-, Gyümölcsoltó- és Kis-Boldogasszony, továbbá Szent István király ünnepe bőjti, vagy megtartóztatási napra esik.

2. Egyes községek, midőn egyháznapjuk, védőszentjük ünnepe (búcsúk) bőjti vagy megtartóztatási napra esik.

3. A katonaság, pénzügyőrség, csendőrség, rendőrség és fogházőrség tagjai minden bőjti és megtartóztatási napon — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket.

VI. *Kivételes felmentvényben részesülnek a húseledelektől való megtartóztatás parancsa alól:*

1. Egyes községek, midőn országos vásárjuk megtartóztatási napra esik.

2. Egyes személyek:

A) Minden bőjti napon — kivéve hamvazó szerdát, a nagypénteket, karácsony, pünkösd vigiliáját — felmentetnek:

a) gyári és bányamunkások;

b) mindazon *világi* személyek, kik kénytelenek vendéglőben étkezni vagy az ételeket a vendéglőből hozatni, amennyiben bőjti ételt könnyen nem kaphatnának.

B) Minden bőjti napon, — kivéve karácsony vigiliáját és nagypénteket — a katonaság, pénzügyőrség, csendőrség, rendőrség és fogházőrség tagjainak családjai.

C) minden bőjti napon, — kivéve a nagypénteket — felmentetnek:

a) a vasuti vonatokon és hajókon szolgálatot teljesitő személyek;

b) mindazon utasok, kik vasuti vendéglőkben, vagy hajón kénytelenek étkezni:

c) mindazok, kik egészségük helyreállitása végett fürdőhelyeken tartózkodnak kiséretükkel együtt;

d) függő viszonyban levő személyek (pl. cselédek), kik oly családnál nyerik ellátásukat, hol bőjti eledelt nekik nem nyujtanak.

D) Minden szegény, ki mások alamizsnájából nyeri táplálékát, a húseledelektől való megtartóztatás alól teljesen fel van mentve.

VII. Az évnek minden bőjti napján szabad az ételeket zsirral elkésziteni és meg van engedve az enyhitett bőjti napokon, ugyanazon étkezés alkalmával húst és halat együtt élvezni.

VIII. A hústól való megtartóztatásra köteles minden katolikus hivő, ki hetedik életévét betöltötte.

A teljes bőjt, mely magában foglalja ugy a húseledelektől való megtartóztatást, valamint a csak egyszeri jóllakást, — azon katolikust kötelezi, ki huszonegyedik (21) életévét betöltötte, de korának hatvanadik (60) évét még nem érte el. Azon teljes bőjtre kötelezettekre nézve azonban, kik fáradságos nehéz munkát végeznek, a többszöri jóllakás tilalma nem vonatkozik.

Azon célból, hogy a hivek a folyó évre szóló és fentebb leirt bőjti rendet mielőbb megismerjék, egyházmegyém lelkészei igyekezzenek azt mihamarább tudomásukra adni. A nagybőjtöt megelőző vasárnapon ugyanez a szószékről egész terjedelmében felolvasandó. A hívek egyuttal felhivandók, hogy akik a felsorolt felmentvényeket igénybe veszik, az Apostoli Szentszéknek eme nagy kegyességét az irgalmasság lelki és testi cselekedeteinek buzgó gyakorlásával, fokozott imával és alamizsnaosztogatással iparkodjanak meghálálni. Az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására sohasem volt nagyobb szükség, mint épen napjainkban. A kivánatos adakozás szempontjából különösen ajánlom sz. Antal perselyeit, a péterfillért, a missiókat, a kath. sajtót, az oltáregyletet s hasonlókat.

153
1922.

Rózsafüzér Királynéja c. imakönyv.

A szent Domonkos-rend budapesti berendezetlen temploma javára alakra nézve tetszetős s gazdag tartalmú imakönyvet adott ki „Rózsafüzér Királynéja" cimen. Az általános részeken kivül főleg a rózsafüzér-ájtatosságról talál benne sok szép oktatást és elmélkedést a pap és hivő egyaránt. Ára a kiállítás minősége szerint 90 koronától feljebb. Tiz példány megrendelésénél 10% engedményt ad a zárda (Budapest, VII. Bálint-u. 3/b.)

154
1922.

Jézus Szents. Szíve Naptára.

A szombathelyi „Martineum könyv- és nyomdaipar r. t." kiadásában dús tartalommal megjelent az 1922. évre Jézus szentséges Szíve nagy képes Népnaptára. Egy darab ára 30 K; viszonteladók tetemes engedményt kaphatnak.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Januarii a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

Wessely és Horváth (Dunántul R. T.) Pécs. 63

1922.

II.

Obitus SSmi Patris Benedicti XV.

Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi!

370
1922.

Amara mors, cuius victimas innumeras ultimis annis deflevimus, hodierna die uno ictu corda fidelium universi orbis confixit, cum sublato e vivis Sanctissimo Patre, Benedicto XV. totam Ecclesiam luctu implet revera immenso.

Nuper tantum infirmari coepit et priusquam notitia huius evulgari praecesque communes ordinatae essent, 22. Januarii a. c. pater familias orbis catholici, Vicarius Christi anno aetatis 68. animam efflavit.

Primo intuitu emetiri minime possumus, quid in ista clade magis deploremus? An auctoritatem in humanis incomparabilem, qua ex summitate cathedrae Petri gubernium christianitatis iustitia, aequitate atque veritate iugiter tractabat, an decessum luminis coelestis, quo rectum tramitem fidei et morum omnibus clare demonstravit, an defectum cordis angelici, quo amicos atque inimicos, fideles et infideles cunctos amplecti studuit, ut immensis miseriis, quae mundum agitant, pro posse succurrat? Cum ipsum perdimus, nosmetipsos deplo-

rare maxime debemus, qui in tot et tantis periculis horrende iactati patre, duce, capite orbati ecce remansimus.

Initio belli ante octo annos thronum Petri invitus ascendit, cum mare sanguinis atque lacrimarum undique terrebant. Horrore perculsus inenarrabili totam ferme Europam igne atque ferro devastatam rubescere vidit sanguine christiano. Nec tamen observator iners in conspectu molis miseriarum remansit, sed ut finem horroris celeret, verbis, scriptis, adhortatione omnia tentavit.

Fideles et clerum ad divinam clementiam implorandam iugiter impulit. Publicas in sacris aedibus supplicationes saepe ordinavit. Pro pace imploranda preces Ipse augustas confecit, quae communi usui traditae quantum solatii cordibus causabant, quis hodie computare posset?

Eos autem, qui res temperabant nationum orbis, vehementer saepe obtestavit, ut animum in fine inducant sua dissidia demum remittere, atque in conspectu ruinarum belli, humanique cruoris effusi pacis consilia inire, fovere, dexterasque invicem miscere.

Familiis vero patre, vel marito, vel filiis orbatis coelesti succurrit consolatione, ne animo cadant, sed quo rerum obscurior videtur exitus, eo vel maiore „adeant cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequantur et gratiam inveniant in auxilio opportuno". [1] Nec minorem in acie belli pugnantibus iugiter attulit, quos et pastoribus provisos voluit et ipsos curatos variis, largisque facultatibus benigne ditavit.

Et cum Dei clementia finem bello immani adduxit, terribilesque novae tempestates nationibus ingruerent, iterato omnibus omnia factus est, ut omnes Christo lucrifaciat.

Pro defunctis fontes gratiarum large aperuit, trina sacra die defunctorum ita indulgendo, ut unum a litantibus pro omnibus fidelibus offerri debeat. Deinde cum egestatem variarum nationum immensam videret, cuncta sua libenter obtulit et cum ista nondum sufficerent, eleemosynas in orbe christiano colligere fecit, ut e superfluis divitum et bene habentium miseris succurrat. Et quis posset numerare lacrimas pauperum, quas Ipse per octo annos sua actione vere grandi detergere, siccare potuit?

Inter nationes bellico furore ad terram deiectas genti Nostrae specialem caritatem paternam ostendit. Cum odia innumera undique flagrarent, nosque exitio inducere vellent, unica potestas Vicarii Christi nos tueri iugiter contendit. Ipsa Nostra dioecesis cordis sui bonitatem pluries sentiit. Dona sua magnanima, quae ultimo advenerunt, nunc distribuuntur.

[1] Hebr. 4. 16.

Infando igitur cor nostrum repletur dolore, cum nos tanto, atqut ali patre orbatos videmus.

Cum ergo decessum Ipsius omnes deploramus, e corde oremus, ut dissoluta terrestris huius incolatus domo, aeterna in coelis habitatio Ipsi praeparetur, Deique bonitas Ecclesiam suam pastore orbatam, fidelesque suos clementer gubernet et de apto successore cito provideat.

Ad exequias Sanctissimi Patris digne celebrandas, item ut successor Deo adiuvante cito atque feliciter eligi valeat, hisce sequentia in universa dioecesi servanda mandamus:

1. Tristi notitia ex his meis litteris percepta, fidelibusque communicata usque ad diem sollemnium exequiarum quotidie post missam parochialem a celebrante cum populo fideli ter Pater et Ave pro defuncto Augusto Pontifice recitentur.

2. Die 26. vel 28. Januarii pro anima denati SSmi Patris missa cantata de Requiem cum Libera in omnibus ecclesiis parochialibus, filiabusque maioribus, quantum fieri potest, peragi debebit, ad quam magistratus, sodalitates et consociationes cath. cum omnibus fidelibus tempestive invitentur.

3. Tribus diebus ante exequias sollemnes mane, meridie et vespere immediate post salutationem angelicam omnes cunctarum ecclesiarum campanae per quadrantem horae in signum communis luctus orbis catholici pulsentur.

4. Feria II. sequentis hebdomadae, die nempe 30. Januarii Missa sollemnis cum expositione SSi Sacramenti pro eligendo novo Pontifice decantanda erit.

5. Ab hac autem die in quolibet sacro sumatur collecta pro electione novi Pontificis, usquedum electio facta certo innotuerit. In fine vero sacri parochialis recitentur 3 Pater et Ave in eundem finem.

Defuncto Summo Pontifice collecta pro Papa, commemoratioque in Canone Missae usque ad electionem novi Pontificis cessant. Omnes vero sacerdotes tria sacra pro Ipso offere tenentur.

In urbe autem Quinque-Ecclesiarum praeter supradicta sequentia adhuc ordinamus:

Feria V. die 26-a Januarii in Ecclesia Mea Cathedrali hora 8-a persolvetur Officium defunctorum cum tribus Nocturnis et Laudibus, dein vero sollemne Requiem cum quinque absolutionibus ad castrum doloris ritu in Pontificali praescripto. His autem finitis Sacrum sollemne Angelorum decantabitur.

Ut autem fideles praescriptis sollemnitatibus congrua devotione interesse possint, obtentis hisce litteris quocitius edoceantur: de vita

eximia, exemploque SSi Patris vere admirando, de divina primatus Romani institutione, Eiusdemque tum ad Ecclesiae unitatem servandam, tum ad salutem fidelium promovendam utilitate.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 23. Januarii a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

1922.

III.

566
1922.

In ultimis annis novae missae, novaeque orationes pro missis antiquis a Sancta Sede concessae, idest introductae sunt. Ideoque necesse fuit innovationes has ex nova editione typica Missalis Vaticani excerptas, typis mandare, ut missalia antiquiora his additis sine difficultate ulterius quoque adoperari valeant. Typographus Sanctae Sedis, Fridericus Pustet has additiones sub nomine „Variationes in Missali Romano" nuper edidit, illaeque in diversis formis — pro diversitate nempe missalium 36×25 cm. vel 32×23 cm. — haberi possunt. His praemissis provoco ven. clerum, curatos nempe parochiarum, ut has variationes mediante directore sacristiae ecclesiae Cathedralis pro suo, vel suis missalibus ordinare velint. Pretium exemplaris variationum 40—50 cor. efficiet.

Variationes in Missali Romano.

567
1922.

Tristi animo ven. clero notificamus *Abelem Kain* parochum Kisaszszonyfa-ensem die 29. Januarii a. c. apoplexia tactum improvise obiisse. Anno 1872. natus, a. 1895. presbyter ordinatus, anno vero 1906. parochus in Kisasszonyfa nominatus est. Cum denatus in Christo confrater de repente ad tribunal aeterni Judicis citaretur, fervidis precibus Dei clementiam ipsi exoremus, tribusque sacris praescriptis animae ipsius cito succuramus. Requiescat in pace!

Mors Abelis Kain.

568
1922.

Beneficia parochialia *Hetvehely* ob translationem proprii pastoris vacans, atque patronatui Capituli Cathedralis Quinque-Ecclesiensis obnoxium, atque *Magyarhertelend* propter rudedonationem vacans, sub patronatu Seminarii Nostri Quinque-Ecclesiensis, praesentibus usque 1-um Martii a. c.

Concursus pro parichiis Hetvehely et Magyarhertelend.

concursui exponuntur. Sacerdotes dioecesani in examine prosynodali approbati, dictisque beneficiis potiri cupientes, recursus suos in primo casu Capitulo, in secundo Mihi inscribendos mittant ad Meam Cancellariam.

569
1922.

Personalia.

Otto Szőnyi dr. professor academiae iuris eppalis V-Eccl., adv. pauperum cons., custos bibliothecae et musaei eppalis relevatus a serv. dioecesano nominatus est referens commissionis regnicolaris artificiorum, *Adalbertus Jakab dr.* cap. S. S. ad hon., qua director e praep. puellarum translatus est in praeparandiam episcopalem candidatorum ludim., nominatusque est commissarius praep. puellarum.

Stephanus Szentkirályi iudex consist., prof. theol., nominatus est advocatus pauperum, *Julius Lajos* cap. S. S. ad hon., director instit. musicae sacrae factus est iudex consist., *Eugenius Gosztonyi* parochus Fadd-ensis nominatus est assessor cons. ad hon., *Josephus Hortobágyi* parochus Tengőd-ensis factus est vicearchidiaconus, *Gabriel Gere dr.* parochus Koppányszántó-ensis autem notarius districtus Értény-ensis.

Parochi nominati et investiti sunt:

Stephanus Cserti coop. V-Eccl. ad S. August. in Ozora, *Georgius Gasparich* admin. Németi-ensis, *Ludovicus Iselstöger* admin. Olasz-ensis, *Andreas Kelemen dr.* admin. Quinque-Ecclesiensis ad Purif. iisdem in locis, *Joannes Tihanyi* parochus Hetvehely-ensis in Abaliget, *Ludovicus Tóth* vicarius Ozora-ensis in Bedeg, *Colomannus Varga* vicearchidiaconus et parochus Bedeg-ensis in Döbrőköz, *Josephus Zserdin* parochus Čepin-ensis in Radikovci.

Administratores translati sunt:

Josephus Léh ex Czikó in Pári, *Eduardus Petrovits* ex Abaliget in Hetvehely, *Michael Šandrk* ex Radikovci in Čepin. *Josephus Bok* coop. Quinque-Ecclesiensis ad S. Aug. nominatus est administrator parochiae Kisaszszonyfa-ensis.

Cooperatores dispositi sunt:

Stephanus Auguszt e Bükkösd in Magyarkeszi, *Josephus Éberhard* e Pári in Bonyhád, *Josephus Hegedűs* e Paks in Hőgyész, *Guilelmus Keller* e Hőgyész in Paks, *Joannes Taksonyi dr.* e Kárász Quinque-Ecclesias ad. S. Aug., *Colomannus Vaszary* e Kárász in Bonyhád.

570
1922

A Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Műve.

A kath. Anyaszentegyház, mely isteni Alapitójától szent örökségképen kapta a gyermekek szeretetét, az elhagyott, árva gyermekek felkarolását, minden időben iparkodott a ker. társadalomban ébrentartani a gyermekek

szeretetét, s eredményes munkájával segitve az elhagyatott gyermekek nyomorán, azok könnyeit letörölni.

Ezt a célt szolgálja a Ker. Szeretet Országos Gyermekvédő Műve, mely hazánkban az egyetlen országos kath., kimondottan gyermekvédelmi intézmény. Ez a kath. szociális intézmény T. Papságom előtt nem ismeretlen. Bár még fiatal — a háboru előtt keletkezett intézmény — egyházmegyénkben is hamarosan gyökeret vert, tagjainak s felkarolt árváinak száma növekedett. A világháború s reá következő két forradalom megbénitotta ennek a virágzásnak induló magyar kath. gyermekvédelmi akciónak működését.

Ma, mikor a háború annyi gyermeket döntött nyomorúságba, árvaságba s annyi gyermeket fenyeget a közeli erkölcsi romlás veszélye, kétszeresen kötelességünk munkába állani. Hiszem, hogy Tdő Papságom, mely már a háboru előtt tanujelét adta ezen gyermekvédelmi intézmény felkarolása által a gyermekek iránt való szeretetének, most hatványozott mértékben fogja ezt megtenni.

Ebben a reményben elrendelem :

1. hogy minden plébánia és minden kath. iskola tagja legyen a Ker. Szeretet Országos Gyermekvédő Művének. A plébániák a templompénztár, iskolák az iskolakönyvtár terhére fizetik a tagsági dijat. A tagsági dijért adja az intézmény egyesületi közlönyét: A Kath. Gyermekvédelmet.

2. Elrendelem, hogy szent Erzsébet napját (nov. 19.) mint az egyesület védőszentjének ünnepét követő vasárnap minden templomban gyüjtés rendeztessék a Ker. Szer. Országos Gyermekvédő Műve javára. A gyűjtést megelőző vasárnap szent beszédben lehet szólni az Ur Jézus szeretetéről a gyermekek iránt, vagy mit tett az anyaszentegyház a történelem folyamán a gyermekekért, s a mai kor ker. társadalmának kötelességéről a sok elhagyott, árva gyermekkel szemben. A templomi gyüjtést a tapasztalat szerint eredményesebbé lehet tenni, ha a gyüjtést megelőző vasárnap a templom padjaira röpcédulákat helyezünk el, melyeket az egyesület egyházm. igazgatója kellő időben szét fog küldeni.

3. Ezenkivül nagyon kérem Tdő Papságomat, hogy hiveik körében az egyesületnek tagokat toborozni sziveskedjenek. Rendes tagsági dij 10 kor., alapitó tagsági dij 500 kor., mely részletekben is fizethető. A plébánia vagyonos tagjai, kath. szociális, charitativ egyesületek, az iskolák növendékei, Mária-Kongregációk csekély áldozattal az alapitó tagok sorába léphetnek. A befolyó tagdijak, esetleg adományok az egyházm. igazgatóhoz, a templomi gyüjtés-eredmény Egyházm. Hivatalomhoz küldendők.

4. Végül kérem Tdő Papságomat, hogy az egyházm. területén levő

árva, szegény, elhagyott gyermekek családi s anyagi körülményeit az egyházm. igazgatójával közölni sziveskedjenek, hogy a gyermekek elhelyezése, esetleg anyagi támogatása végett a lépéseket az Orsz. Központnál megtehesse.

571
1922.

Drágasági segélyek.

A nm. m. kir. vallás- és közokt. minisztérium folytatólagosan a következő drágasági segélyeket utalta ki kezeimhez, melyek a 3137/1921. körlevéli számu rendelkezésem utolsóelőtti bekezdésében megjelölt módon vevetők fel püsp. Irodámnál.

I. Egyházmegyénk megszállva nem volt részén müködő lelkészeknek 1921. évi jul. aug. szept. hónapokra, amennyiben ilyet az előző 3 hónapra is kaptak és pedig lelkészeknek 1200 K, segédlelkészeknek 900 K rendkivüli drágasági segély cimén. II. Valamennyi havi drágasági segélyesnek egyszersmindenkorra szóló beszerzési segély cimén 900 K a segédlelkészeknek és 1200 K a theol. tanároknak és az 5 kat. holdnál, illetve 2 kat. hold szőllőnél nem nagyobb területü javadalmi földdel rendelkező lelkészeknek. III. Végül havi 600 K, illetve 800 K rendkivüli segélyt az előző pontban jelzett megkülönböztetéssel 1921. okt. nov. dec., nemkülönben 1922. jan., febr. és márc. hónapokra, miből az eddig esedékes összegek azonnal, a jövőben esedékes részletek pedig a hónap első napján előre vehetők fel.

572
1922.

Hittanárok és hitoktatók orsz. egyesülete.

Örömmel közlöm tiszt. papságommal, hogy a róm. kat. hittanárok és hitoktatók orsz. egyesülete dr. Hanauer A. István, váczi püspök ur elnöksége és Krywald Ottó, ügyvezető másodelnöksége alatt két évi szünetelés után ujból megkezdette müködését és 1921. január óta ismét megjelenteti szakközlönyét, a Katholikus Nevelést.

A tagsági dij az 1922. évre hittanároknak, káplánoknak és hitoktatóknak évi 50 K, jobb javadalmazásuak tehetségükhöz képest nagyobb összeget fizetnek.

Tagsági jelentkezés és pénzküldemények a pénztároshoz (dr. Walter János, Budapest IV. Váci-u. 31.), a szerkesztőséget illető ügyek pedig a szerkesztőhöz (dr. Hamvas Endre, Budapest, I. Villányi-ut 35.) küldendők.

Az egyesületet, mely eddig is derekasan szolgálta a kateketika és a katekéták ügyét, egyházmegyém papságának jóindulatu figyelmébe, szellemi és anyagi támogatásába ajánlom.

573
1922.

Hivatalos felterjesztések.

Ismételt szigoru tilalmaim ellenére az utolsó időkben mindgyakrabban fordult elő, hogy a plébániavezetők félívnél *kisebb* terjedelmü papiron terjesztették fel hivatalos beadványaikat. Mivel pedig ez az eljárás sem az egyházmegyei levéltárban való elhelyezés, sem az ügyek hatósági elintézése szempontjából nem kivánatos, ujból nyomatékosan figyelmeztetem tiszt. papságomat, hogy *félívnél kisebb alakú felterjesztések ezentúl sem figyelembe vétetni, sem visszaküldetni nem fognak.*

Egyuttal felhívom az érdekelteket, hogy az egyhm. hatóságtól *felzetileg és visszavárólag kiadott iratokat a külön féliven bekivánt pótlással együtt* terjesszék fel.

574
1922.

Tanitói államsegélyek.

Tekintettel arra, hogy a tanitók részére kiutalt államsegélyekről szóló értesitéseket az iskolaszékek, illetve érdekelt tanitók a vármegyei közigazgatási bizottságok utján is kézhez kapják, értesitem a plébános iskolaigazgatókat, s ezek utján összes érdekelteket, hogy ezentul költségkimélés okából egyházmegyei tanfelügyelőségem a hatóságomhoz érkező államsegélyekről szóló miniszteri rendeleteket lemásoltatás céljából kiküldeni nem fogja.

575
1922.

Az Emericanum jótevői.

Az Emericanum nevelőintézet, amelyet 1916-ban a volt Pécsi Püspöki Tápintézetből fejlesztettem ki szegénysorsu és kiválóbb tehetségü középiskolai tanulók számára és amelyet ugyanakkor szervesen egyesitettem a Pécsi Székesegyházi Árvaházzal, csendesen és céltudatosan dolgozik az eléje tüzött cél megvalósitásán. A háborus drágaság az egyesitett intézeteket válságba sodorta, amiből egyrészt a legvégsőkig menő takarékosság, másrészt a megértő adományozók segitsége mentette ki. Éppen azért a legnagyobb melegséggel és hálával emlékezem meg mindazokról, akik intézeteinket segitették. Egyben kérem tisztelendő Papságomat, ne vonja meg támogatását a jövőben sem a nagyon is ráutalt, kiváló fontosságu intézettől. Az 1920/1921. tanévben, (1921. augusztus 30-iki zárlattal) a következő adományok érkeztek be az Emericanum javára: *Horváth Béla* buza 200 kg., rozs 76 kg., árpa 46 kg., bab 50 kg., dió 6 kg., *Faludi Ádám* buza 200 kg., *Gaál János* buza 100 kg., *Garai Dezső* pt. főtanácsos 800 K, Kuhl József

Tevel 50 K, *Buzsáky Imre* 1000 K, Horváth Béla 200 K, *Ujváry Géza* 1000 K, Nagy L. pt. főtanácsos 100 K, Gaal Sándor 197 K, Plank Kamill 200 K, Horváth Mihály 132.73 K, Perr Viktor 220 K, Csizmadia István 300 K, Valpói Esperes Kerület 140 K, Walter József 100 K, Radó Dezső 300 K, Bereczk János 100 K, Röszler Ferenc 100 K, Dr. Kéthelyi József 100 K, Takács Mihály 50 K, Fetter Gyula 100 K, Dr. Fent Ferenc püspöki helynök utján: Sebestyén Károly 20 K, Rausz Alajos 25 K, Kövesdy János 20 K, Scharfenberger János 50 K, Kovács Antal 50 K, Arányi Géza 20 K, Klein József 20 K, Hortobágyi József 100 K, Fodor József 300 K, Vitkovits Ferenc 490 K, Schäfer József 100 K, Kemény Andor 50 K, Fauszt Antal 100 K, bonyhádi esperes kerület 86.30 K, *Fodor József* 2500 K, Liebald Lajos 200 K, Dr. Frey János 100 K, Klein Tivadar 100 K, *Horacsek Endre először* 1500 K, Gombárovics Pongrác 50 K, Hummel Nándor gőzmalomtulajdonos 300 K, Perhač János 146.70 K, Csurda Béla 200 K, *Horacsek Endre másodszor* 1626 K, *Navracsics Ferenc* 1000 K. Proksch Ferenc 100 K, Schultz Gábor 150 K, Dunántúl utján 40 K, Reiner Ferenc 120 K, Šandrk Mihály 40 K, Charvát László 987 K, Reisz Antal 248 K. Magam 10.000 K-t és a Deák-utca 8-ik szám alatt levő püspöki javadalmi házat engedtem át az Emericanum dijtalan használatára.

Egyes nagyon szegény sorsban levő ifjakat segélyeztek: Dr. Igaz Béla 300 K, Dr. Késmárky István 300 K, *Perhács János* 6000 K, (600 dinár), *Sándor Károly vállalkozó Pécs* 2000 K, *Dr. Heckenberger Konrád* 1000 K, *Dr. Mosonyi Dénes 3 m. buza*, *Faludi Ádám 3* m. *buza*, Dr. Mosonyi Dénes 4800 K, Magam egy ifjunak 2400 K-t utalványoztam ki.

Dinár valutában járultak az intézet föntartásához adományaikkal a következők: Magyar Miklós 50.50 d, Martinkovics János 37.50 d, *Sebő Pál* 200 d, dolnji miholjáci esperes kerület 25 d, Vajda János 17.50 d, Ujlaki Dezső 25 d, Zsivkó Mihály 12.50 d, Czindery András 10 d, Zádor Alajos 25 d, siklósi esperes kerület 42.50 d, Navracsics Ferenc 25 d, dolnji-miholjáci esperes kerület 25 d.

576
1922.

A „Zászlónk.“ A keresztény tanuló ifjuság régi, kedves lapja, a „Zászlónk“ a kommunizmus alatt beállott rövid szünetelés után ismét megjelent. Ugyanaz a szellem hatja át, mely kezdettől fogva jellemezte, s ugyanazzal az ügyességgel szerkesztik, mely e lapot az ifjuság széles köreiben, sőt országszerte nemcsak ismertté, hanem közkedveltté is tette. Minden tekintetben méltó tehát arra, hogy főleg a középiskolai tanulóifjuság körében minél jobban

elterjedjen. Ügyes, érdekes, fordulatos tartalmánál fogva az ifjuságon kivül a felnőttek is haszonnal élvezhetik. Előfizetési ára évi 60 korona. Megrendelhető a lap kiadóhivatalában Budapest, I. Horthy Miklós-ut 15. A legmelegebben ajánlom tiszt. papságom, főleg pedig a hittanárok és hitoktatók figyelmébe.

577
1922.

Adományok a Pius-kollégiumra.

A Pius-internatussal kapcsolatban épitendő Jézus Szive templomára a következők adakoztak:

Mosonyi Dénes dr. püspöki ált. helynök 5000 K, Romaisz Ferenc kanonok, papnevelőintézeti kormányzó 4000 K, Gaál Sándor, dárdai k. esperes-plébános, 98.50 K, Proksch Ferenc püspökszenterzsébeti plébános 100 K, Erőss Károly lőcsi esperes-plébános 170 K, Bartinai Ferenc pécsbányatelepi k. tanfelügyelő-plébános 100 K, Csurda Béla szabadszentkirályi plébános 2000 K.

Külön a Pius-internatus céljaira: Romaisz Ferenc kanonok 4000 K, Csurda Béla szabadszentkirályi plébános 500 K, Francsics Pál pinczehelyi plebános 1000 K.

578
1922.

A „Jótékony Ker. Bazár".

A pécsi hölgyek közremüködésével és Zichy Lujza grófnő védnöksége alatt a pécsi „Jótékony Ker. Bazár" rózsafüzér nagyipart létesitett, mely aránylag jutányos áron — szép aluminium kereszttel, darabonkint 20—40 K., finom kivitelü nikkel kereszttel pedig 40—80 K — nagy választékban rózsafüzéreket bocsát a hivek rendelkezésére. Nagyban és kicsinyben szállit; tartós, szolid munkát biztosit.

Kaphatók igen szép kivitelü oxidált skapuláré érmek à 10 K, aluminium érmek 4 K, gyönyörü müvészi szt. képek 1—6 K árban; első áldozási emlékképek 24/37 cm, 39/30 cm, 30/23 cm. nagyságban és kisebbek 8—15 K árban. Ugyanezekhez megfelelő képrámák is kaphatók kemény fából, csinos kivitelben à 80—100 koronáért. Nagyobb rendelés esetén (legalább 100 drb.) 10% kedvezmény. Szállitanak még csinos, nagy kákafonatos virágállványokat (1 méter magasságban, 5—6 cserép virágnak), melyek nagy ünnepeken jó szolgálatot tesznek az oltárdisz emelésére. Párja 600 K. Az érdeklődők és rendelők forduljanak a „Jótékony Ker. Bazár"-hoz Pécsett, Apáca-u. 23. sz.

579
1922.

Az „Élet“ és a „Cecilia“ elbeszélés ajánlása.

1. A vörös uralom ellenséges érzületétől elnémitott, majd anyagiak hiányában szünetelni kénytelen „Élet“ c. szépirodalmi lapot az ugyanilyen nevü irodalmi és nyomda r. t. (Budapest, Horthy Miklós-út 15.) újból megindította. Alapításától kezdve a keresztény és nemzeti eszményt szolgálta, ebben a szellemben kivánja az intelligenciát irányitani a jövőben is, méltán várja tehát minden keresztény magyarnak hathatós támogatását.

Midőn a keresztény magyar kultura e terjesztőjét tiszt. papságom és kedvelt tanitóim figyelmébe ajánlom s őket e lap előfizetésére, az intelligens hivek közt való terjesztésére, a kath. iskolák és egyletek számára való megrendelésére ezennel felhívom, egyben megengedem, hogy előfizetését a kath. tanitói könyvtárak a beiratási dijakból fedezzék.

A lap negyedévi dija 100 K.

2. A szombathelyi Martineum r. t. kiadásában megjelent ez év első napjaiban Vagnozzi Róza: *Cecilia* c. történelmi elbeszélése, melyet Tóth József dr. kanonok forditott magyarra. Az elbeszélés tárgyát a kereszténység első századainak életéből veszi, abból a korból, amelyben mélységes hit járta át a lelkeket. Szent Ceciliának alakját történelmi képekkel veszi körül a könyv irója, s igy elbeszélésében megelevenedik ennek a dicsőséges kornak nagysága. A könyvet egyszerübb lelkek is élvezettel olvashatják, de tanultabbak is sok uj ismeretet találhatnak benne. Ára fűzve 90 K. Kötve 150 K.

580
1922.

Ad int. Ordinarii végzett szt. misék.

Az elmult három évben sokszor forgalmi akadályok miatt elmaradt egyik-másik plébánia beszámolása az Ordinarius széndékára végzett szt. misékről. Felszóljtom azért a plébániák tiszt. vezetőit, hogy az 1919—21. évről a jelentést haladéktalanul küldjék meg püspöki Irodámnak.

Datum Quinque-Ecclesiis, 4. Februarii 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

Dunántul R. T. Pécs.

1922.

IV.

620
1922.

ELECTIO SUMMI PONTIFICIS.

Dum in tristi decessu Sanctissimi Patris Benedicti XV. coelum Nobis obnubilari, spesque nostrae evanescere viderentur, verba Domini: „Non relinquam vos orphanos“[1] coelesti corda Nostra consolatione impleverunt. Confidimus Ecclesiam Dei Pastore ac Patre viduatam Supremo Capite visibili non diu orbari. Promissio autem Christi verificata est. „Emisit enim eloquium suum terrae“[2] gaudium annuntians universo orbi: Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum Cardinalem **Achillem Ratti**, archiepiscopum Mediolanensem, Summum Pontificem die 6. Februarii a. c. electum esse, qui nomen sibi imposuit

PIUS XI.

Deus ergo, qui humiles benigne consolatur, tristitiam quoqe nostram convertit in gaudium, novum nobis Patrem, Ecclesiae suae Caput visibile, Templo suo petram angularem, Navi suae novum ducem, novumque rectorem ita concedendo, ut „navigio deferendis firma remaneat securitatis ratio.“[3]

Exultemus et laetemur ergo in hac solemni, quam Dominus nobis fecit, die, infinitaque gratitudine repleti ad thronum Dei accedamus, qui preces Nostras clementer excepit, luctum e cordibus tam cito abstulit, successorem Petri nobis condonavit.

In iubilo tamen exultationis ulteriora pietatis nostrae officia erga ipsum deesse non debent. Bene enim sciamus oportet, summa fere omnia ac prope divina in illo requiri, qui claves Ecclesiae divinae teneat, navigii cursum moderetur, leges orbis christiani condat, omnibusque egentibus, tutamen, solamen, auxilium atque salus ab ipso fieri iugiter speretur, cum et ipse commune cum apostolis periculum sentire debeat, divinoque auxilio pariter egeat, ut loco omnium S. Leo humiliter hisce confitetur: „mortali carne circumdati et fragilitati obnoxii, nunquam ita liberi sumus, ut non aliqua impugnatione pulsemur, nec tam felix capitur in hoc agone victoria, ut non etiam post triumphos surgant rediviva certamina.“[4]

[1] Joann. 14. 18. [2] Ps. 147. [3] Pontif. Rom. [4] Sermo S. Leonis de die assumt. ad pontif.

Nova certe etiam nunc certamina surgunt, cum atrae undique terrent procellae, cum plurimi adhuc contra vitae socialis, atque christianae fundamenta ruunt, fidei morumque principia negant, Ecclesiae et Patriae bases vehementi impetu quatiunt, cum incendia in bello exorta adhuc conflagrare pergunt.

Cum igitur renascitur nobis in novum Pastorem, Christi nempe Vicarium inconcussae, divinae fidei, filialisque devotionis dulcissimum onus, cumque throno Sanctissimi Patris accedentes iubilando ipsi vota offerimus: in tanta rerum perturbatione atque discrimine sanctum sit omnibus suplices pro Eo, cui tot civium, totque popolorum salus, vita, simulque profectus gravem quotidie curam efficiunt, preces elevare et sine intermissione orare, ut immensa divina bonitas Sanctissimum Patrem incolumem diu conservare, apostolici ministerii ipsius tempora benigne regere, pastoremque ovium suarum semper custodire atque pascere dignetur. (S. Leo, l. c.)

Sic enim speramus fore, ut praesenti luctu in laetitiam, laboribus in bonam requiem, discordiis in pacem conversis, tranquilla potiti sub Eius puctu vita securi ad hortum aeternae salutis venire possimus.

In signum vero communis laetitiae sequentia servanda statuo:

1. Acceptis hisce litteris sacri curiones meridie in omnibus ecclesiis suis per quadrantem horae cunctas campanas pulsari curabunt.

2. Proxima Dominica, quae est Steptuagesimae, laetus hic eventus populo fideli annuntiadus est provocando ipsum, ut pro novo Patre et Pastore summo orbis christiani, animarumque nostrarum fervidas exhibeant preces, ut Dei bonitas regnum ipsi felix et tranquillum post tot discrimina largiri dignetur. Deinde in omnibus ecclesiis Dioecesis Nostrae ubi sacra ordinarie peraguntur, Sacrum sollemne (Missa de Cathedra Petri, de die 18. Januarii cum oratione „Deus omnium fidelium pastor“ cum oratione Dominicae sub una conclusione) celebretur. Post missam vero „Te Deum“ cum versiculo et oratione cantetur. Ad hanc sollemnem gratiarum actionem magistratus etiam invitari debent.

3. Hac eadem die Dominica in omnibus ecclesiis mane, meridie et vespere omnes campanae per quadrantem horae in signum communis gaudii pulsentur.

4. Notitia electionis felicis percepta in Canone Missae nomen novi SSi Patris inseri, in omnibus Missis vero secundum rubricas oratio imperata pro Papa recitari vel cantari debet.

Datum Quinque-Ecclesiis, 6. Februarii 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

1922.

V.

700
1922

Tisztelendő Testvéreim és Kedves Hiveim!

Bőjti szózat a jótékonyság kötelező gyakorlásáról.

Egy két tavasz mult el már, hogy elhallgatott az ágyuk szava határainkon, s hogy betemettük az utolsó lövészárkot, amely ellenséget ellenségtől elválasztott. Egy-két tavasz volt már s a hősök sirjain itthon és messze idegenben esőviz öntözi és napsugár növeszti a virágtakarót, amely alatt vér a mi vérünkből alussza feltámadást váró álmát. A sirok felett elsuhant a tavasz, s mint az édes anya lágy simogatása behegeszti a sebet, a tavasz is virágfakasztó kedvében uj életet varázsolt oda, ahová barázdákat a halál és pusztulás szántott. Akkor a fájdalom a mi lelkünkbe is barázdákat szántott, s ugy éreztük, ezek mélyebbek, mint a halál barázdái a Kárpátokban, az orosz sikságokon és a Doberdón. Akkor ugy éreztük, ezeket a fájdalmakat nem fogjuk elfelejteni soha.

El lehet felejteni az édes anya sikolyát, amellyel leborult egyetlen szép fia ravatalánál? Ez a zokogás nem reszketett-e végig minden édes anya szivén: Ó, ha Isten nem könyörül és elvinné az én fiamat is! El lehet felejteni a fiatal anya maga elé siró panaszát, akinek férjét idegenben hantolták el: Ha azt tudnám csak, hová szálljon el a lelkem bánata! El lehet felejteni azt az időt, amely elvitte legszebb gyermekeinket és azokat holtan sem adta vissza? Amikor temetéshez nem volt elég a pár arasznyi sir, hanem amikor tömeges sirokat kellett ásni? El lehet felejteni azt az időt, amikor egész falvakat lőttek rommá, s egész községek lettek koldusokká? Akkor felráztak ezek a riasztó hirek: Ha Isten nem könyörülne s rommá dőlne a mi falunk is, s koldussá lennénk minmagunk is!

Ugy éreztük akkor, hogy ezt az időt s annak véres tanulságait nem fogjuk elfelejteni. A földön nincsen maradandó lakásunk. Amink van ruhában, vagyonban, szépségben és gazdagságban lefoszlik rólunk, s nem marad egyebünk és nem viszünk át az örökkévalóság kapujába mást, csak a lelkünket és azt, ami jót tettünk ezen a világon. Az Isten, K. H., nem zsar-

nok és nem találja kedvét abban, hogy sebeket üssön. Isten keze ránk nehezedett, sujtott és sebeket ütött rajtunk — higyjétek el az én hitemet — azért, hogy megtanuljuk ezt a nagy tanulságot: minden mulandó érték fölött s ha kell, minden mulandó érték feláldozásával az ő szeretetéhez jüthassunk el.

De akik nem tanulták meg ezt a véres tanulságot s akik elfelejtették már, ne gondolják, hogy Isten szava megnémult. Ne gondolják, hogy az volt a legnagyobb fájdalom s Isten legkiáltóbb szava az emberiséghez, amit a világháboruban hallottunk és láttunk. Isten leghatalmasabb szózata most kiált át a világon, amelyet azoknak is meg kell hallaniok, akiknek faluján keresztül nem vontattak ágyukat, akiknek puha családi fészkébe nem hatolt be a haldoklók hörgése. Isten hatalmas szózata azokhoz szól, akik véres áldozatokat fizettek s szól legfőképen azokhoz, akik ezekben az áldozatos időkben áldozatot még nem hoztak. Ennek az isteni szózatnak akarok én emberi szava lenni, aki ezt az irást elküldöm hozzátok.

I. Az Isten más betükből rójja össze szavait, mint mi gyarló emberek. S amit nekünk sok szóval és fáradságos igyekezettel kell elmondanunk, azt ő elmondja szemének egy rebbenésével. Mikor egész nemzetek, ugyanannak az Istennek gyermekei, szeretet helyett gyülölettel csaptak össze, akkor Isten hullahegyeket vetett az országhatárokra. Ezek a hullahegyek Istennek egy szava voltak. Szeretnetek kell egymást, nem gyülölni, ezt mondotta ez a szó. Hányszor mondotta emberi szóval az Istenember, hányszor hirdette a szeretet nagy parancsát, amelyet az ő parancsának mondott. Emberi szavát az Urnak, ha nem értettük, értsük meg hát isteni szavát. Mikor gonosz ármány letörte e nemzet pajzsáról a keresztet, mikor szentségtelen kezek az ország felkent királya fejéről leütötték a koronát, melyen Krisztus helytartójának áldása nyugodott, akkor Isten rászabaditotta erre a szerencsétlen nemzetre a forradalmat. Ez a forradalom is Istennek egy szava volt.

S én ugy látom, K. H., hogy ma van Istennek egy más szava hozzánk.

Békében, mikor kenyeretigérő buzatáblák tengere hullámzott végig az ország sikságain és dombjain, ha megtértünk egy hét robotja után Isten házába, felhangzott az Ur evángéliumában Isten kérő szava: Legyetek irgalmasok, ne vessétek meg a szegényt, mert egyformán teremtettem kenyeret szegénynek és gazdagnak. De akik a szelid Ur Jézus szelid szavait nem értettük meg, értsük meg hát — ez az Ur szava ma hozzánk — értsük meg hát a nyomor kiáltó szavát, amikor gyermekekkel találkozunk, akiknek szemében a nyomor koldusfalatot kér, amikor anyákkal találkozunk, akiknek rend ruhájuk volt valaha, s ma csak rongy ruhájuk van, mert ruhán kellett kenyeret venniök. Értsük meg, hogy ennél a testi nyomornál is na-

gyobb a lelki nyomor, mert koldussá lett a lelkük is. Nem ima fakad ezekből a lelkekből, hanem átok Istenre, aki életet adott nekik, s aki nem adott kenyeret az élethez. Ez az átok, amely a nyomor tanyáiról nap-nap után felszáll az éghez, ez a legkiáltóbb fájdalom a világháboru nyomában.

K. H.! Először is azt kell megértenünk, hogy ennek a nyomornak nem Isten az oka, hanem mi magunk vagyunk okai. Van-e lelketek az átkozók közé állani s velük együtt megvádolni Istent, hogy nem teremtett elég kenyeret? Az az Isten, aki táplálja az ég madarait, s aki felruházza a mezők liliomait,[1] az az Isten nem teremtett elég kenyeret, hogy gyermekei éhen ne pusztuljanak? Tudom, hogy ti nem vádoljátok meg evvel az Istent.

De ha Isten eleget teremtett, s mégis vannak éhezők és didergők, akkor másutt kell ennek okát keresnünk. Akkor ennek okát abban kell keresnünk, hogy vannak, akik meglopják Isten gazdag világát s elrejtik a rablott kincseket testvéreik elől. Kemény szó ez, K. H., fájdalmas és kemény, de igaz. Ti azt mondjátok az én vádló beszédemre: Hol loptunk és mikor rejtettük el Isten kenyerét mások elől? Amink van, nehéz munkánk gyümölcse, amelyhez verejtékünk és sok nehéz óránk aggodalma tapad. Ne jöjjön vissza mégegyszer az az idő, amikor az ország tekintélye nevében azt merik hirdetni, hogy minden mindenkié, mert fájóan láttuk, hogy tulajdon jószágunk léhütők kezére vándorolt. A mi tulajdonunk isteni jogon a miénk, mert Isten törvényt irt lelkünkbe, hogy lehessen házunk és földünk és jószágunk.

Igaz ez a törvény, amit Isten lelketekbe irt, s vagyonotokhoz nem lehet senkinek joga. Vagyonotokhoz csak egynek lehet joga: Istennek. „Enyém a föld és az ország — mondja az Ur a Szentirásban — s ti jövevények vagytok és zsellérek".[2] Az a darab föld, amelyet kezed büszkén szánt végig, s amely ma neked ringatja gazdag vetését, valaha nem volt a tiéd és nem volt atyáidé sem. Valaha parlagon hevert és Istené volt. Az a darab föld, amikor kezedből kihull az ekeszarva, s mikor nem lesznek már unokáid, akik öröködbe lépjenek, nem marad a tiéd. Visszahull minden Isten kezébe. Jövevények vagytok és zsellérek. Amilyen esztelen volt az a beszéd, hogy a földnek minden jószága senkié s azért mindenkié, olyan botor az a gőg, amellyel sokan megvetik lábukat egy talpalattnyi földön és azt mondják: Ez az enyém és senkié másé. Botor és esztelen beszéd, mert az a föld még Istené és Isten akaratából a szegényeké.

Mikor az emberek kiosztották a földet önmaguk között, akkor Isten minden határbarázdába parancsoló szavát irta bele: A te földed ez, de „szegények mindig lesznek közöttetek, azért parancsolom neked, hogy adakozó kezet tárj inséges testvéred elé."[3] S jaj, aki nem érti meg az Ur

[1] Mt. 6, 26.
[2] 3. Móz. 25, 23.
[3] 5. Móz. 15, 11.

parancsát. Tolvaja lesz szegényebb testvéreinek. „Feleslegéből szegénynek nem adni, annyit tesz — mondja a nagy egyháztanitó Szt. Ágoston — mint idegen jószágot bitorolni". A ház, a föld, a jószág tiétek, de ha több van, mint amennyi nektek és családotoknak kell az élethez, akkor figyelő szemmel nézzetek körül, ha vajjon nincsen-e nyomorgó testvéretek, akit Isten akaratából megillet feleslegetek. Ha Isten bőven ontja áldását s több a kenyeretek, mint amennyi egy éven át az asztalfiában elfér, akkor nézzetek körül, nincsenek-e, akiknek hiányzik a betévő falat. Nem azért vesznek-e éhen az emberek, mert ti nem adtatok kenyeret, akik adhattatok volna? Ha a fényüzés kisértete megejti a lelketeket és sok rend ruhátok mellé selyemviganót is vesztek, hogy a jólét és gazdagság susogása mint muzsikaszó kisérjen végig faluhosszat, akkor vigyázzatok, hogy ebben a selyemsusogásban ne didergő gyermeksirás sirjon. Akkor vigyázzatok, hogy a jólét és gazdagság ne legyen átok és kárhozat. A nyomor nem tud imádkozni, csak átkozni tud. Azok a nyomorult szegények, akik elől elrejtettétek a kenyeret, meg fogják átkozni Istent, de az átok nem Istent éri, mert ő teremtett kenyeret, hanem titeket ér, akik megloptátok Isten gazdag világát.

II. Istennek tehát joga van a mi vagyonunkhoz, de ez a szó olyan rideg, hogy az Ur Jézus sohasem beszélt isteni jogáról. Az Ur evángéliuma nem ismeri ezt a szót. Jog annyi, mint követelés és kényszer, amit meg kell adni vagy tenni, ha belesajog is a lelkünk. Jognak ott van helye, ahol az önzés és gonoszság kis farkaskölykei ólálkodják körül az ember házatájékát, amelyek elől vasráccsal kell megmenteni a portánkat. De akik csak jogot ismernek és jogról beszélnek, azok nem értették meg az emberi sziv gazdag világát, sem Krisztus evángéliumának fenségét. Ahová jog és kényszer el nem ér, ahová emberi törvények tilalomfáit nem lehet elültetni, ahová államnak és csendőrszuronynak vashatalma be nem hatolhat, azon az uton, amelyet csak Isten lábanyoma érhet, jutunk el a sziv igazi világához: a szeretet birodalmához.

Krisztus urunk sohasem beszélt jogról, csak szeretetről, s a szeretet parancsát az ő parancsának mondja. „Arról fognak megismerni az emberek, hogy tanitványaim vagytok, ha szeretitek egymást". [1] De meg kell értenünk, K. H., hogy mire gondolt Krisztus Urunk, mikor szeretetről beszélt. Szeretet nem az, hogy nincsen gyülölet és rosszakarat szivemben felebarátom iránt. Szeretet nem az, hogy lelkemben az irigység kis ragadozói nem csipkedik meg mások buzáját, gazdagságát, szépségét és jóságát. Szeretet nem az, amit elrejtve hordunk szivünk mélyén. A szeretet sokkal több ennél. Szeretet az, ahogyan Isten szeretett. Aki azoknak, akiket szeretett

[1] Luk. 10, 30—37.

odaadta mindenét, egyszülött fiát. Szeretet az, ahogy az Ur Jézus szeretett. Aki jót cselekedvén haladt át közöttünk,[1] s mikor kenyeret adott az éhezőknek, mikor vakoknak megnyitotta már Isten napsugaras világát, mikor a betegeket meggyógyitotta már, akkor önmagát is odaadta a világ büneiért.[2]

S milyen csodálatos az, amit az Ur Jézus akkor mond el, mikor tanitványait erre a szeretetre akarja megtanitani. Azt mondja, hogy az országut mentén vérző sebekkel feküdt egy idegen. Arra jött Jeruzsálem felől egy szamaritánus, s mikor meglátta a nyomorultat, akit nem ismert, akiben idegen vér folyt s aki az ő hite szerint más Istent is imádott, akkor leszállott öszvéréről és olajat öntött sebeire. S hogy semmi hiánya se legyen szeretetének, elvitte őt jó emberek közé, akiknek minden pénzét átadta, hogy azon megápolják, mig ő visszatér. Befejezvén a példabeszéd elmondását, az Ur megkérdezte hallgatóit: Vajjon ez a szamaritánus szerette-e felebarátját. Igen — válaszolták azok, szerette. Akkor menjetek ti is — mondotta az Ur — és tegyetek hasonlóképen.[3]

S nem is kell tovább lapozgatnunk az evángéliumban. Az Ur Jézus világosabban nem mondhatta volna el parancsát. S most jöjjetek ti, akik szeretetről szerettek beszélni, de akik szeretetből nem szerettek tenni. Jöjjetek, hadd kérdezzelek meg, hogy hány nyomorultat segitettetek fel az országut mentén.

Mert ime az országut mentén ma nem egy nyomorult fekszik. Ki tudná megmondani, hányan fekszenek ott! Ki tudná elbeszélni az anyátlan-apátlan árvák számát, akiknek apját a háboru ölte meg, akiknek anyját a bánat és gond vitte sirba. Ott fekszenek végetlen sorban s irgalmas szamaritánuslelket várnak, aki megkönyörüljön rajtuk. Ki tudná elmondani, hány özvegyanya ül az országut mentén, kik gyermekeket adtak a világnak, mert volt, aki szeresse őket és kenyeret adjon nekik. Ma csak bánattal és könnyel tudják elcsititani gyermekeik éhségét. Hány családot vetett ki otthonából a háboruvég, akik hontalanul kóborolnak szerte az országban, mert hazát és házat vesztettek. Vaggonok állnak az országut mentén s fatáblás ablakaik hasadékain át panaszos jajját sivitja a téli szél felétek, akiknek meleg házakban meleg otthont adott Isten. Pincelakások szük sikátorai nyilnak fel az országutra, sötét torkai a kemény vádnak, mintha Isten nem elég helyet teremtett volna a napfényes világon. Sokan fekszenek az országut mentén és sokan vagytok, akikhez kérdésem szól: Ti hányat segitettetek fel az országut mentén? Adtatok-e, nem jó vigaszt és szeretetet, hanem kenyeret adtatok-e? Mert jól jegyezzétek meg, K. H., más szeretetet az Ur Jézus nem akar, mint az irgalomnak szeretetét.

[1] Ap. csel. 10, 38.
[2] Zsid. 9, 14.
[3] Luk. 10, 30—37.

Ne tévesszen meg bennünket az, hogy Krisztus Urunk parancsszava olyan lágy, mint ünnepre hivó harang szava. Az Ur Jézus más szavakkal is feltárta parancsának félelmetes szigorát. Akik nem értették meg az isteni sziv gyengédségét, azoknak meg kell majd érteni az isteni biró szigorát.

Eljön a nap, amikor lefoszlik rólunk minden, ami földi volt. Hogy házunk volt, amelyet saját szorgalmunk épitett föl, hogy rétjeink voltak dús legelővel és szántóföldjeink ringó vetésekkel,hogy az emberek szeretete és irigysége kisért át az életen, mit használ az nekünk akkor! Az Ur Jézus nem azt fogja kérdezni tőlünk, mink volt és mink lett egy élet munkássága után. Mikor a leszámolás napján eléje járulnak a nemzetek, akkor két részre fogja őket osztani, s akiket balra állitott azoknak ezt fogja mondani: Távozzatok tőlem átkozottak az örök tüzre . . . mert éheztem s nem adtatok ennem, szomjuhoztam és nem adtatok innom, mezitelen voltam és nem takartatok be.“ [1] S ti, akik rettegve álltok előtte, mert azt hittétek, hogy mint igazak léptétek át az örökkévalóság kapuját s akik arra készültetek, hogy azt mondjátok az Urnak: Ime, én imádkoztam mindennap, eljártam vasárnap szent misére, böjtöltem és megtartottam egyházadnak minden parancsát, nem loptam, nem káromkodtam s fajtalanságot sem követtem el, ajkatokra fagynak ezen büszke szavak s megtörve kérditek: Uram, mikor láttunk éhezni, vagy szomjuhozni mint mezitelent s nem szolgáltunk neked? Akik nem akartátok megérteni az Ur szelid szavát, akkor meg fogjátok érteni lesujtó itéletét: Amennyiben nem cselekedtétek ezt egynek ezen legkisebbek közül, nekem sem cselekedtétek.[2]

III. Ez az Ur Jézus szeretetének nagy parancsa. Nem azért követeli tőlünk, hogy szegényeken és inségeseken segitsünk, mert neki joga van minden vagyonunkhoz, hanem azért, mert a szeretet törvényének rendje ez. S ha csak a parancsot nézitek és a törvény szentesitését, akkor ezt igen nehéznek találjátok. Hatalmas a varázs, mellyel földi jószág az ember [szivét lenyügözi. Ha nem kell is az élethez, de az a tudat, hogy birtokunkban van — ugy érezzük — boldoggá tesz. S ha tőle meg kell válnunk, nem olyan-e, mintha azt követelnék tőlünk, hogy boldogságunkról mondjunk le? Ó, de emberi okosság ez, amely igy okoskodik! Az Ur nem azt akarja, hogy boldogságunkból adjunk egy részt, hanem, hogy adván, boldogságot nyerjünk.

Isten világának törvényei csodálatosak s legcsodálatosabbak azok az utak, amelyeken a boldogsághoz elvezet. Akik ismerik az életet és az emberi sziv világát, régen megállapitották már: a boldogság nem abban rejlik amink van, hanem abban, amitől megfosztottuk önmagunkat. Hiábavaló volna az én beszédem, ha az élet e nagy igazságát egyszer meg nem pró-

[1] Ms. 25. 41—2.
[2] Ms. 25, 43—4.

báltátok. Aki árvák szemében látott felcsillanó boldogságot, akiket csekélységgel is megajándékozott, akinek jótéteményét egy szegény özvegy viszonozta, mondván meleg boldogsággal hangjában: Isten fizesse meg, akinek szivén átfutott egyszer a mások szivében okozott boldogság, az megérti az élet e nagy igazságát: valódi boldogságot csak az érhet el, aki másokat boldogit. Nem lehet más törvény a természetben, mint amilyenek alkotójának munkáját irányitják. S ez a törvény nem Istené-e? Isten nem abban keresi-e saját boldogságát, hogy adja és osztogatja pazar kézzel jótétemányeit? Csak aki megértette ezt az igazságot, az értette meg Istent és az evángélium fenségét. S kérdelek K. H. lehet-e nagyobb boldogság a világon, mint hasonló lenni Istenhez? Ha jócselekedeteink nyomában más jutalom nem fakadna, nem kellene-e lázas igyekezettel megkeresnünk minden alkalmat, hogy jót tegyünk?

De mikor jutalomról beszélek, akkor nem arra a boldogságra gondolok, amely minden jócselekedetet már itt a földön kisér. Földi boldogságunk muló, mint az élet, mint az álom. Jó cselekedeteink nagyobb boldogságra vezetnek el, mint amit ez a világ adhat.

Eljön az óra, amikor minden elhagy e földön. Házunk, rétjeink, jószágunk nem kisér át azon az uton, amely az örökkévalóságba vezet. Egymagunk fogunk állni, mezitelen szegénységünkben Isten előtt, s az Ur Jézus szavaiból kitetszik, hogy akkor szükségünk lesz barátokra, akik jósággal és szeretettel fogják pártunkat. De aki irgalmas szeretettel jót tett e földi életben, ne féljen. Halálos ágya körül barátjai fognak állni: alamizsnás jócselekedeteinek emlékei. Azok a könnyek, amelyeket felszáritott, segitvén a szegényeken, angyalok lesznek, amelyek felkisérik lelkét Isten trónja elé. Minden jócselekedete ima lesz, amely Istent megkérleli utolsó órájában: Nézd, uram, légy irgalmas vele, mert szerette a szegényeket és jót tett velünk. Aki irgalmas volt, ne féljen, jócselekedetei a leghatalmasabb barátot is megszerezték számára: az Ur Jézust. Aki feléje fog sietni mondván: Jöjj atyám áldottja, mert éheztem és ennem adtál, szomjuhoztam és innom adtál, mezitelen voltam és betakartál engem. S ha csodálkozó lélekkel kérditek akkor az Urat: Uram, mikor láttunk téged éhezni és tápláltunk téged? szomjuhozni és italt adtunk neked? vagy mezitelent és betakartunk téged? Akkor az Ur Jézus azt fogja válaszolni: „Bizony mondom nektek, amennyiben ezt egynek ezen legkisebb testvéreim közül cselekedtétek, nekem cselekedtétek."[1]

Az élet utját nagy értékek szegélyezik s mind e nagyságokat az Ur Jézus kegyelme tette naggyá. S ha az utolsó itéletnél emberi szive szerint itélné meg az emberi dolgokat, mennyi nagyságot és mennyi szépséget ta-

[1] Mt. 25, 34—40.

lálhatna, amelyek az Ő lába nyomában fakadtak. Az Ő kegyelme volt, hogy elszakadtan a világ gyönyöreitől a világ és test szépségén túl a lélek szépségeit szerettük. Az Ő kegyelme volt, hogy nem merültünk el az alkotott csodák élvezetében, hanem felemelkedtünk az Alkotó szeretetéhez. Az Ő kegyelme volt a hitvallók erőssége, a szüzek tisztasága, a vértanuk hősi lelke, az évezredes Egyháznak minden öröme, dicsősége és diadala. Az utolsó ítéletnél az Ur Jézus büszke lehetne alkotásaira s számon kérhetné tőlünk — a szentek arányain mérve életünket — hogy hitvallók voltunk-e, hogy szüzi tiszta maradt-e lelkünk, hogy az Ő hitéért és szeretetéért vértanu halált haltunk-e. Az Ur Jézus azonban nem ezt fogja tenni. Csak azt az egyet fogja megkérdezni tőlünk: a szegényeket szerettük-e. Volt-e könyörület és irgalom lelkünkben, mikor szenvedést és nyomort láttunk.

K. H. Ha az Ur Jézus mindenkihez ezt a kérdést intézi, aki átlép az örökkévalóság kapuján, mit fog tőlünk kérdezni, akik olyan korban éltünk, amikor legnagyobb volt a nyomor és szenvedés? Tőlünk, akiknek minden imájába százezrek kétségbeesett jajja kiált, akiknek ajtaján mindennap éhezők és didergők kopogtatnak. Ezt a kérdést akartam én is lelketekbe kiáltani, az éhezőkkel akartam én is szivetek ajtaján kopogtatni. Ne zárjátok el az ajtót és a szivet, hanem adjatok és enyhitsetek a nyomorból, amennyit erőtök megbir. Adjatok, hogy nyugodt lehessen életetek, hogy boldog lehessen halálos órátok, hogy dicsőséges lehessen megjelenéstek az örök Biró előtt. Amen.

***

Jelen bőjti szózat nagybőjt első vagy második vasárnapján a hiveknek a szószékről egész terjedelmében felolvasandó.

Kelt Pécsett 1922. február 12.

† Gyula s. k
püspök.

Dunántul R. T. Pécs.

Fastenhirtenbrief für das Jahr 1921.
von Gr. Julius Zichy Bischof von Pécs.

Kaum einige Monate sind verflossen, dass der letzte Kanonenschuss an unseren Landesgrenzen verschallt ist und das wir den letzten Schützengraben geebnet haben. Am Grabe unserer Helden, in der Fremde und in der Heimat, begoss Regen und Sonnenschein das Blumenbett, unter welchem sie die Auferstehung erwarten. Der Frühling schritt dahin über die Gräber, wie die liebkosende weiche Mutterhand über die Wangen ihres Kindes, und säete Blumen in die Furchen, wo vorher Tod und Verwesung ihre Ernte feierten. Damals zog der Schmerz Furchen auch in unseren Seelen und diese schienen uns tiefer zu sein, als jene in den Karpaten, in der russischen Ebene und auf dem Doberdo. Damals schien es uns, dass wir diese Schmerzen nie vergessen können.

Wer kann den Schreckensschrei der Mutter vergessen, die niedersank am Sarge ihres einzigen Sohnes? Dieser Schrei durchbebte alle Mutterherzen: O, wenn Gott sich nicht erbarmt und auch mein Sohn hinwegnimmt! Wer kann die Klage der jungen Mutter vergessen, deren Gatte in Fremdenland gefallen in fremder Erde begraben wurde: O, wenn ich nur wüszte, wo ihn mein Schmerz zu suchen hat! Wer könnte vergessen die Schreckenszeit, die uns die schönsten Kinder raubte und sie auch tot uns verweigerte! Die Zeit, in welcher das spannenweite Grab dem Tode nicht genügte, in welcher man Massengräber grub! Di Zeit, die ganze Dörfer und Städte in Trümmer warf, und Nationen zu Bettlern machte. Alles erbebte bis in die Seele hinein: Ach, wenn Gott sich nicht erbarmt, wenn auch unser Dorf in Trümmer fällt und wenn wir selber zu Bettlern werden!

tem dioe- Ordo Visitationis
)ei iuvante Canonicae et
Confirma- S. Confirmationis.

rnya

:ly

:ly

z.

parochia-

drali con-

„Qui alios vult illuminare, prius ipsum ardere oportet". Vocatio autem Societas sacerdotum adoratorum.
nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus". Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

lálhatna, a
elszakadtan
ségeit szer
csodák élv
kegyelme
lelke, az é
utolsó ítéle
tőlünk —
hogy szüzi
halált halt
egyet fogja
let és irgal
K.
az örökkév
amikor leg
imájába s
éhezők és
tani, az éh
az ajtót és
erőtök meg
sen halálos
előtt. Amer

Jele
nek a szós
Kelt

Es schien uns damals, dass wir diese Schreckenszeit mit ihren blutigen Lehren nie und nimmer vergessen. Auf Erden ward uns keine dauernde Wohnung gebaut. Was wir an Kleidern, an Reichtum und Schönheit haben, wird einst in Fetzen von uns herabfallen, es bleibt uns nichts, und wir nehmen nichts mit an die Tore der Ewigkeit: die Seele allein und was wir Gutes taten im Leben. Geliebte im Herrn! Gott ist kein Tirann, und es ergötzt ihn nicht, uns Wunden zu schlagen. Die Hand Gottes lastete auf unseren Schultern, er hat uns heimgesucht und schlug uns Wunden — aber glaubet es mir — nur um uns die grosse Lehre zu geben: Damit wir über allem Vergänglichen und wenn es sein muss, durch die Aufopferung all des Vergänglichen in seiner Liebe münden.

Jene aber, die diese Lehre nicht verstanden oder schon vergessen haben, mögen dem Wahne nicht erliegen, die Stimme Gottes wäre verstummt. Der grösste Schmerz und das lauteste Wort Gottes an die Menschheit war nicht jenes, welches sie im Weltkriege gesehen und gehört hatten. Das mächtigste Wort Gottes schallt heute durch die Welt, und dieses Wort muss auch in jenen Dörfern vernommen werden, durch welche der Krieg keine Kanonen geschleppt hat, und in trauten Familienheime, deren Friede das Todesröcheln der Gefallenen nicht gestört hat. Das Wort Gottes richtet sich heute an jene, die ihr blutiges Opfer geopfert haben, und besonders an jene, die in diesen opferteuren Zeiten Opfer noch keine gebracht haben. Des mächtigen Wortes Gottes schwache menschliche Stimme möchte ich heute sein, der ich euch dieses Schreiben sende.

I. Geliebte im Herrn! Gott der Allmächtige kleidet seine Gedanken in andere Zeichen, als wir gebrächliche Menschen, und was uns viele Mühe kostet, offenbart er durch einen Augenwink. Als ganze Nationen statt Liebe in Hass einander gegenüber standen, warf Gott der Allmächtige Berge von Leichen an die Landesgrenzen.

Dunántul R. T, Pécs.

Diese Berge sollten es uns sagen, was wir so oft vernommen hatten von den Lippen des Gottmenschen: Mensch soll den Menschen lieben. Die wir das menschliche Wort des Herrn nicht verstanden, mögen jetzt nun das göttliche beherzigen. Als gehässige Ränke vom Wappen des Landes das Kreuz herabschleuderten, als verbrecherische Hände den gesalbten König der heiligen Krone beraubten, auf welcher Jahrhunderte hindurch der Segen des Statthalters Christi ruhte, liess Gott in diesem Lande die Mächte des Umsturzes walten.

Und es scheint mir, Geliebte im Herrn, dass Gott auch heute ein Wort an uns richtet.

Wenn wir in Friedenszeit, als dieses Land noch reich war und das Elend noch unbekannt, nach der mühsamen Arbeit unseren Werktäge in das Haus Gottes kamen, tönte uns das bittende Wort des Herrn aus dem Evangelium entgegen: Seid barmherzig, verachtet die Armen nicht, den Gott schuf Brot für Reiche und Arme, sondern gebet von dem, was euch Gott gegeben hat. „Machet euch Freunde von dem ungerechten Mammon, dass — wenn ihr sterbet — sie euch aufnehmen in die ewige Wohnungen.“ [1] Da wir aber die sanften Worte des sanftmütigen Heilandes nicht verstehen wollten — so mögen wir wenigstens jetzt den lauten Schrei des Elendes verstehen, wenn uns Kinder begegnen, in deren Augen der Hunger ein Bettleralmosen erbittet, wenn uns Mütter begegnen, die einst reiche Kleider trugen, die sich heute in Fetzen hüllen, denn sie mussten die Kleider um Brot eintauschen. Das ist heute das Wort Gottes an die Menschheit: wir mögen das geistige Elend, das grösser ist als das leibliche, verstehen. Denn die Seelen wurden auch zu Bettlern. Aus diesen Seelen steigen keine Gebete zum Himmel empor, sondern Fluch auf Gott, der sie in's Leben rief, der ihnen aber zum Leben kein Brot verschaffte. Dieser Fluch der tag — täglich aus den

[1] Luk. 16, 9.

tem dioe- Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.
)ei iuvante
Confirma-
rnya
ly
ly
z.
parochia-
drali con-

„qui alios vult illuminare, prius domi ardeat oportet“. Vocatio autem Societas sacerdotum adoratorum.
nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus“. Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

lálhatna, a
elszakadtar
ségeit szer
csodák élv
kegyelme
lelke, az é
utolsó ítéle
tőlünk —
hogy szüzi
halált haltu
egyet fogja
let és irgal
K.
az örökkéva
amikor leg
imájába s
éhezők és
tani, az éh
az ajtót és
erőtök meg
sen halálos
előtt. Amer

Jele
nek a szós
Kelt

Hütten des Elendes den Himmel bestürmt, dieser Fluch ist der grösste Schmerz, vom' Weltkriege verursacht.

Geliebte im Herrn! Vor allem müssen wir es bekennen, dass die Ursache dieses Elendes nicht Gott ist, sondern wir selber. Nimmt ihr es auf eure Seele, euch zu den Fluchenden zu gesellen und Gott beschuldigen, dass er nicht genug Brot geschaffen hat? Er, der die Vögel des Himmels ernährt und die Lilien der Felder bekleidet, er, der mit reichlichen Wohltaten jedes Geschöpf des Weltalles überschüttet, dieser Gott hätte nicht Brot genug erschaffen, damit seine Kinder nicht des Hungers sterben? Nein, es ist mein Glaube, dass ihr Gott nicht beschuldigt. Wenn aber Gott Brot genug geschaffen hat und trotzdem Hungernde und Darbende unter uns sind, dann müssen wir die Ursache dafür anderswo suchen.

Dann müssen wir die Ursache darin suchen, dass es Menschen gibt, die Gottes reiche Welt bestehlen und die gestohlenen Güter vor ihren Brüdern verbergen. Dieses Wort ist hart — ich weiss es — es ist hart und schmerzlich, aber der Wahrheit entsprechend. Meiner Anklage werdet ihr entgegenhalten: Wann haben wir gestohlen, und wann das Brot Gottes vor anderen verborgen? Was wir besitzen, ist die Frucht mühsamer Arbeit, an welcher unser Schweiss und die Sorge so mancher schweren Stunde haftet. Was wir besitzen, dessen wolle uns niemand berauben. Es möge niemals die Zeit zurückkommen, in welcher man im Namen des Gesetzes erklärte, unser Gut und Habe sei Gemeingut, denn schmerzlich mussten wir es ansehen, wie unser Eigentum in die Hände von Taugenichtse wanderte. Was wir besitzen, ist uns durch göttliches Recht gesichert, denn Gott selber schrieb sein Gesetz in unser Herz, dass Haus und Acker und Vieh unser Eigentum sei. Dieses Gesetz, welches Gott in euer Herz schrieb, ist gerecht, und niemand kann ein Anrecht hegen auf euer Eigentum, nur einer: Gott der Allmächtige. „Die Erde und

Dunántul R. T, Pécs.

euer Land ist mein — spricht der Herr — und ihr seid Ankömmlinge und Insassen.“ Das Stück Erde, über welches deine Hand stolz den Pflug führt, und das heute seine reiche Ernte in deine Hände schüttet, war einst nicht dein Eigentum, und es gehörte einst auch nicht deinen Vätern. Es lag einst brach und war das Eigentum Gottes. Und wenn der Pflug dir aus der Hand fällt und deine Kinder und Kindeskinder auch hinübergegangen sind in die Ewigkeit, wird der Acker nicht dein Eigentum bleiben. Es fällt alles zurück in die Hand Gottes. „Ihr seid Ankömmlinge und Insassen.“ Wie töricht die Rede jener war, die da sagten: es gehöre alles allen und darum nichts niemandem, so töricht ist der Stolz, mit welchem manche sich über einer Handvoll Erde spreitzen und meinen: Dies gehört mir und sonst niemanden. Törichte und unvernünftige Rede, denn dieser Acker gehört noch Gott und dem Willen Gottes gemäss, den Armen. Als die Menschen Gottes Erde unter sich teilten, schrieb der Allmächtige sein mächtiges Wort in jede Grenzenfurche: Dieser Acker gehört dir, aber Arme werdet ihr immer unter euch haben, darum gebiete ich dir, du wollest eine freigebige Hand deinen darbenden Brüdern darbieten.[2] Und wehe euch, die ihr das Gebot Gottes nicht beherziget! Ihr werdet Diebe an den Gütern der Armen. „Von seinem Überflusse den Armen nicht zu geben — sagt der Kirchenlehrer Augustin — ist so viel, als fremdes Gut zu besitzen.“ Haus und Acker und Vieh gehört euch, aber wenn ihr mehr besitzet, als euch und euren Familien not tut zum Leben, dann schauet um in der Welt, ob sich nicht darbende Brüder treffen, deren Eigentum nach Gottes Wille euer Überfluss ist. Wenn euch der Segen Gottes reichlich zufliesst, wenn euch mehr Brot wächst, als eure Tischlade ein Jahr hindurch fassen kann, dann schauet um, ob es nicht Menschen gibt, denen das tägliche Brot

[1] 3. Moz. 25, 23.
[2] 5. Móz. 15, 11.

tem dioe- Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.
)ei iuvante
Confirma-
rnya
ly
ly
z.
parochia-
drali con-

„qui alios vult illuminare, prius ipsum ardere oportet“. Vocatio autem Societas sacerdotum adoratorum.
nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus“. Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

lálhatna, a
elszakadtar
ségeit szer
csodák élv
kegyelme
lelke, az é
utolsó itéle
tőlünk —
hogy szüzi
halált halt
egyet fogja
let és irga
K.
az örökkév
amikor leg
imájába s
éhezők és
tani, az éh
az ajtót és
erőtök me
sen halálo
előtt. Ame

Jele
nek a szó
Kel

fehlt. Wenn Gottes Brot in euren Scheunen liegt, beachtet wohl die von weiter Ferne kommende Bitte: sterben Menschen nicht des Hungers, weil ihr ihnen kein Brot gabet, die ihr es geben hättet müssen? Wenn Prunksucht eure Herzen beschleicht, wenn ihr zu den reichen Kleidern noch Röcke aus Seiden verschafft, damit euch das Geflüster der Seide dorfentlang wie jubelnde Musik begleite, dann horchet auf, ob in dem Seiden Geflüster nicht das Schluchsen und Weinen nackter Kinder zittere. Dann gebet Acht damit Reichtum und Wohlhaben euch nicht zum Fluche und Verderben diene. Das Elend kann nicht beten, sondern nur fluchen. Aber der Elenden Fluch trifft nicht Gott den Allmächtigen, denn er hat Brot zur Genüge erschaffen, sondern euch, die ihr das Brot verborgen hattet, die ihr Gottes reiche Welt bestohlen hattet.

II. Gott der Allmächtige hat also ein Anrecht auf unser Vermögen, aber dieses Wort is so schroff, dass der göttliche Heiland nie von seinem Rechte Erwähnung tat. Das Evangelium des Heilandes kennt dieses Wort nicht. Recht ist so viel als Forderung und Zwang, was ich tun oder leisten muss, wenn es auch in die Seele schneidet. Recht muss walten, wo in der Gesellschaft Eigenliebe und Bosheit, wie Wölfe, unser Heim und Gut umlagern, vor denen sich man nur mit Eisengittern schützen im Stande ist. Wer aber nur Recht kennt und über Recht faselt, versteht bei weitem nicht die reiche Welt des menschlichen Herzens und die Erhabenheit des Evangeliums. Was wäre der Mensch, immer von den Eisenkrallen des Rechtes gestiechelt und als Züchtling mit Ruten getrieben — wenn er nur dann Hand und Herz den Darbenden öffnete! O, wie weit blieben jene vom Verständniss des menschlichen Herzens! Wohin Recht und Zwang kein Eingang hat, wo menschliches Können keine Wahrnungstäfel aufzurichten vermag, wo die Macht des Staates machtlos darniedersinkt, auf dem Wege, den nur Gott betreten kann, gelangt man in das

Dunántul R. T, Pécs.

Reich des menschlichen Herzens: in das Reich der Liebe.

Der göttliche Heiland sprach nie von Recht und Zwang, er sprach nur von Liebe, und das Gebot der Liebe nennt er *sein* Gebot. „Die Menschen werden darin erkennen, dass ihr meine Schüler seid, wenn ihr einander liebet.“ Wir müssen es aber beachten, Geliebte im Herrn! was der Göttliche Heiland sagen will, wann er von der Liebe spricht. Wenn in meinem Herzen kein Hass und Übelwille gegen meinen Mitbruder ist — das ist noch keine Liebe. Wenn in meiner Seele die kleinen Raubvögel des Neides Gut und Habe und Schönheit anderer nicht anzupfen — das ist noch keine Liebe. Wenn ich Liebe tiefverborgen im Inneren empfinde — das ist noch keine Liebe. Liebe ist, mit welcher Gott geliebt hat. Der uns, die er lieb hatte, alles hingab: seinen eingeborenen Sohn. Liebe ist, mit welcher der göttliche Heiland liebte: der Wohltaten spendend unter uns wandelte, und als er die Hungernden gesättigt und den Blinden die Augen geöffnet hatte, da gab er sich selber hin als Opfer für die Sünden der Welt.

Und wie wunderbar ist alles, was der göttliche Heiland von seinem Gebote der Liebe sagt. Es lag ein Fremder mit blutenden Wunden am Wege. Herzlose Menschen schlugen ihm die Wunden und liessen ihn in seinem Elende allein. Von Jerusalem kam dann ein Samaritan, und als er ihn sah — er war ihm freund, betete sogar nach seinem Glauben einen fremden Gott an — stieg er von seinem Maultier herab, verband ihn und goss zur Linderung Öl in die Wunden. Und um die Liebe vollkommen zu erfüllen, übergab er ihn guten Menschen, die seiner Sorge tragen sollten. Als der göttliche Heiland die Parabel beendigte, frug er seine Zuhörer: Liebte wohl dieser Samariter seinen Nächsten? Jawohl — antworteten sie ihm — er liebte ihn. Nun so gehet hin und tuet desgleichen. Und es tut uns nicht Not, im Evangelium weiter zu suchen. Der göttliche Heiland

rtem dioe-
Dei iuvante
Confirma-

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

rnya

ely

ely

z.
parochia-
drali con-

„Qui alios vult inflammare, prius domi ardeat oportet“. Vocatio autem nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus“. Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

Societas sacerdotum adoratorum.

hätte sein Gebot nicht klarer verkünden können. Ich gebe euch zwei Gebote — sprach er: — „Liebet Gott aus ganzem Herzen — und liebet den Nächsten, wie euch selbst."

Und nun kommet ihr, die mit Vergnügen von der Liebe redet, aber das Opfer der Liebe scheuet. Kommt und lässt euch fragen, wie vielen Elenden halfet ihr am Wege?

Denn, siehe, es liegen auch heute so manche Elende am Wege. Wer könnte sie zählen, diese Elenden! Wer könnte die unzähligen mutter- und vaterlose Waisen nennen, deren Vater im Krieg gefallen ist, deren Mutter ein Opfer des Grames wurde. Sie liegen am Wege und erwarten den barmherzigen Samariter. Wer könnte ermessen wie viele Mutterwittwen am Wege sitzen, die Kinder gebahren, weil sie einen Vater hatten, der sie liebte und ihnen das tägliche Brot brach: heute können sie die hungernden Kinder nur mit Tränen sättigen. Wie viele Familien wurden heimatlos im Kriege und ziehen verbannt im Lande herum. Eisenbahnwägen stehen am Wege, durch deren Fensterlücken heulender Wind das Leid und Weh der Obdachlosen beklagt und die Klage an euch richtet, denen Gott ein trautes Heim gegeben. Kellerwohnungen münden an diesen Weg und aus ihrem finsteren Schlunde dröhnen die Anklagen, als ob Gott nicht genug Raum geschaffen hätte auf der sonnenbeschienenen Erde. Viele, viele liegen hier am Wege, und viele sind es, an die sich meine Frage richtet: wem und wie vielen halfet ihr von den Elenden am Wege? Öffnete sich wohl eure Hand, wenn ihr das Elend dieser Armen sahet? Gabet ihr ihnen, nicht Trost und Liebe, sondern Brot und Hilfe? Denn sehet, Geliebte im Herrn, Gott der Erlöser fordert von uns nur die Liebe der Barmherzigkeit.

Es täusche uns aber nicht, dass das Gebot des Heilandes so sanft klingt, wie eine Sonntagsglocke. Der göttliche Heiland hatte auch strenge und ernste Worte

Dunántul R. T, Pécs.

um seinem Gebote Geltung zu verschaffen. Die das sanfte Wort des göttlichen Meisters nicht verstanden haben, werden einst das harte Wort des Richters verstehen müssen. Es wird ein Tag kommen, an dem alles von uns herabfällt, was irdisch war. Was nützt es uns an jenem Tage, dass wir einst ein Haus besassen, dass wir üppige Wiesen und reiche Kornfelder hatten, was nützt es uns an jenem Tage? Der göttliche Heiland wird an jenem Tage nicht nach unserem Hab und Gut forschen. An jenem Tage versammeln sich die Nationen vor ihm, und denen, die er an seine Linke stellte, wird er sagen: Weichet von mir, Vergammte, in das ewige Feuer, . . . denn ich war hungrig und ihr speistet mich nicht, ich war durstig, und ihr dabet mir nicht zu trinken, ich war freund und ihr gabet mir keine Unterkunft, ich war nackt und ihr bekleidetet mich nicht.[1] Und die ihr zitternd vor ihm stehet, die ihr als Gerechte in die Ewigkeit hinübergehen wolltet, die ihr schon bereit waret den Mund zu öffnen und dem Herrn zu sagen: Siehe, ich betete jeden Tag, ich feierte den Sonntag, ich fastete und hielt alle Gebote deiner Kirche heilig, ich habe nicht gestohlen, nicht geflucht und nicht Unkeuschheit getrieben, das stolze Bekenntniss wird in eurem Munde erstarren, um vernichtet zu fragen: Herr, wann haben wir dich hungern sehen, wann dursten, wann als fremd und nackt? Die ihr die sanften Worte des Heilandes nicht verstehen wolltet, verstehet dann das Urteil des zürnenden Richters: „Was ihr einem dieser Kleinen nicht getan hattet, habet ihr mir nicht getan."[2]

III. Geliebte im Herrn! Dies ist das Gebot der Liebe des göttlichen Heilandes. Er fordert Hilfe für die Armen und Elenden, nicht weil er ein Anrecht hegen kann an unser Vermögen, sondern weil es die Ordnung der Liebe erheischt. Und wenn ihr nur das Gebot und seine Sanktion beachtet, dann wird sie euch hart dün-

[1] Mt 25, 41. 42.
[2] Mt 25, 43, 44.

rtem dioe- Dei iuvante Confirma-

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

rnya

ely

ely

z. parochia- drali con-

„qui alios vult illuminare, prius doni ardeat oportet". Vocatio autem nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus". Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

Societas sacerdotum adoratorum.

lálhatna, a
elszakadtai
ségeit szer
csodák élv
kegyelme
lelke, az é
utolsó itéle
tőlünk —
hogy szüzi
halált halti
egyet fogja
let és irga
K.
az örökkév
amikor leg
imájába s
éhezők és
tani, az éh
az ajtót és
erőtök meg
sen halálo
előtt. Ame

Jele
nek a szó
Kel

ken. Der Zauber, mit welchem irdische Güter das Herz fesseln, ist überaus gross. Und die Entäusserung eines Gutes, ist es nicht als ob man ein Stück des eigenen Glückes uns hinwegnehme? Es ist aber irdische Weisheit, die das Herz so verführt. Der göttliche Heiland will uns nicht ein Stück des Glückes berauben, sondern, dass wir Almosen spendend die wahre Glückseligkeit erlangen. Die Gesetze der Welt Gottes sind wunderbar, am wunderbarsten sind aber die Wege, an welchen man zum wahren Glück gelangt. Die das Leben und das menschliche Herz kennen, haben es schon längst erprobt: das wahre Glück besteht nicht in dem, was wir besitzen, sondern in dem, was wir uns entäussern. Meine Worte wären unsonst, hättet ihr diese Wahrheit einmal nicht erlebt. Wer Freudentränе in den Augen eines Waisenkindes sah, das er mit einer Kleinigkeit beschenkt hat, dessen Wohltat eine Wittwe erwiderte, mit warmer Stimme flüsternd: Vergelt's euch Gott, dessen Herz einmal fremdes von ihm entfachtes Glück durchzuckte, versteht meinen Gedanken: wahres Glück ist uns nur beschieden, indem wir andereneine Freude bereiten. In Gottes Welt walten Gottes Gesetze. Und sucht Gott sein eigenes Glück, nicht darin, dass er mit reicher Hand Wohltaten spendet? Nur diejenigen, die diese Wahrheit erkannt haben, verstehen Gott und die Erhabenheit des Evangeliums.

Geliebte im Herrn! Das Gebot der Liebe des Heilandes lässt unsere Selle zu dieser Höhe hinaufschwingen. Und ich frage euch, kennet ihr etwas Grösseres in dieser Welt, als gleich zu werden Gott dem Allmächtigen? Wenn unsere Wohltaten kein anderen Lohn uns in Aussicht stellen würden, als diese Aehnlichkeit Gottes, müssten wir nicht emsig Gelegenheiten suchen, Gutes zu tun?

Aber wenn ich vom Lohne unserer Wohltaten spreche, dann denke ich nicht an das irdische Glück, welches

Dunántúl R. T. Pécs

unsere Wohltaten hier im Leben belohnt. Irdisches Glück ist vergänglich, wie das Leben, wie ein Traum. Wohltaten führen uns zu grösserer Glückseligkeit, wie sie uns in diesem Leben beschieden ist. Dieses Glück werden wir dann ermessen, wenn wir unseren Einzug feiern in die Ewigkeit. Wenn wir einst ganz die Worte des Heilandes erfassen: „Machet euch Freunde aus dem ungerechten Mammon, damit sie euch, wenn ihr sterbet, aufnehmen in die ewigen Wohnungen.“ Es wird die Stunde kommen, wo uns alles Irdische verlässt. Haus und Acker und Vieh, Eltern und Kinder begleiteten uns nicht hinüber in die Ewigkeit. Allein werden wir stehen, arm und hilflos vor dem ewigen Richter, und aus den Worten des Heilandes geht es hervor, dass wir dann wahrer Freunde bedürfen, die mit Liebe sich unser annehmen. Der aber in barmherziger Liebe Gutes getan hat in diesem Leben, fürchte sich nicht. An seinem Sterbebette werden wahre Freunde stehen: das Andenken seiner Almosen. Die Tränen, welche er in den Augen Armer und Elenden getroknet hat, werden es als Engel umstehen, die ihn zum Trone Gottes begleiten. Eine jede Wohltat wird zu einem Gebete, das den Richter flehentlich bittet: Siehe, Herr, er war barmherzig, den er liebte uns, Armen. Der in barmherziger Liebe Gutes getan hat, fürchte sich nicht, seine Wohltaten haben ihm den mächtigsten Freund erworben: den göttlichen Heiland. Er wird ihm entgegeneilen und sagen: Komme, Gebenedeiter meines Vaters, und nehme Besitz von deinem Reiche. Ich war hungrig und du stilltest mein Hunger, ich war durstig und du gabst mir zu Trinken, ich war fremd und du gabst mir Unterkunft, ich war nackt und du bekleidetest mich. Und wenn ihr verwundert über diesen Grusz die Frage an den Heiland richtet: Herr, wann haben wir dich hungern sehen und gaben dir zu Essen? Wann haben wir dich dürsten sehen und gaben dir Trank? wann nackt und bekleideten dich? Dann wird er euch antworten: Wahrlich ich

rtem dioe- Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.
)ei iuvante
Confirma-
)rnya
ely
ely
)z.
parochia-
:drali con-

„Qui alios vult inflammare, prius domi ardeat oportet“. Vocatio autem nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus“. Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei

Societas sacerdotum adoratorum.

sage euch, was ihr von diesen einem der Kleinsten getan hattet, hattet ihr mir getan. [1]

Am Wege des Lebens stehen so mache Werte, die alle gross wurden durch die Gnade des Heilandes. Und wenn er am jüngsten Gerichte nach menschlichem Masse messen würde, wie viel Grosses und Schönes könnte er im Leben finden, was durch seine Gnade erstand. Seiner Gnade verdanken wir es, dass wir über den geschaffenen Schönheiten die Schönheit der Seele begehrten, und von dem Zauber dieser Welt uns losgerissen, die Seele zu ihm emporhoben. Seiner Gnade verdanken wir die Stärke der Bekenner, die Keuschheit der Jungfrauen, den Heldenmut der Martyrer, den Glanz, die Freuden und den Triumph seiner glorreichen Kirche die Jahrhunderte hindurch. Am jüngsten Gerichte könnte der Heiland stolz Umschau halten — und unsere Taten an den Tugenden der Heiligen messend uns entgegen halten: ob wir Bekenner waren, ob wir den Martyrertod gestorben sind? Der göttliche Heiland wird aber nicht so verfahren. Er wird nur eines fragen: ob wir die Armen lieb hatten? Ob wir dem Jammer und Elend barmherzige Liebe erwiesen haben?

Geliebte im Herrn! Wenn der göttliche Heiland an jeden, der in die Ewigkeit hinübergeht, diese Frage richtet, was wird er von uns fragen, die wir in einer Zeit lebten, welche das grösste Elend gebar? Deren Gebete verschallten in dem lauten Schrei der Verzweiflung, an deren Türen tagtäglich Hungernde um Almosen gebeten haben? Diese Frage, die einst der göttliche Richter an euch stellt, wollte ich heute in eure Seele rufen, mit den Hungernden wollte ich heute an eurer Tür anklopfen. Verriegelt nicht Tür und Herz, sondern gebet und lindert soviel Not ihr im Stande seid. Gebet, damit euer Leben friedlich verlaufe, damit eure letzte Stunde glücklich und eure Ankunft vor dem göttlichen Richter glorreich sich gestalte. Amen.

[1] Md. 25, 34—40.

Dunántul R. T. Pécs.

1922.

VI.

1106
1922

Tristi tempore belli immanis, tristioreque occupationis partem dioecesis Meae superiorem per duo quasi lustra non potui visitare. Dei iuvante gratia visitationem istam hoc anno incipiam, Sacramentumque Confirmationis sequenti ordine distribuam: Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

die	8.	Maii	in	Dombóvár	die	21.	Maii	in Ozora
„	9.	„	„	Nak	„	22.	„	„ Simontornya
„	10.	„	„	Szakcs	„	23.	„	„ Pálfa
„	11.	„	„	Kocsola	„	24.	„	„ Kisszékely
„	12.	„	„	Nagykónyi	„	25.	„	„ Miszla
„	13.	„	„	Értény	„	26.	„	„ Pinczehely
„	14.	„	„	Koppányszántó	„	27.	„	„ Pári
„	15.	„	„	Bedeg	„	28.	„	„ Tamási
„	16.	„	„	Kánya	„	29.	„	„ Regöly
„	17.	„	„	Tengőd	„	30.	„	„ Gyulaj
„	18.	„	„	Felsőireg	„	31.	„	„ Szakály
„	19.	„	„	Magyarkeszi	„	1.	Junii	„ Kurd
„	20.	„	„	Felsőnyék	„	2.	„	„ Döbrököz.

Die vero 4. Junii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in ecclesia Mea Cathedrali confirmabo.

1107
1922

„Qui alios vult inflammare, prius domi ardeat oportet“. Vocatio autem nostra: „omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucri faciamus“. Hoc tamen sine ardenti amore Christi nulli est possibile. Cum igitur post tot fata horrendi belli, eversionisque universalis corda hominum frigescere, spiritualia discreditari, influxum divinorum quotidie imminui videamus: caritatem Dei Societas sacerdotum adoratorum.

augere tenemur, ne mundus hominum — aeternorum penitus oblitus — misere pereat. Caritate Christi omnes elevare, fideles depressos, mundi illecebris plene intricatos e his eripere, animas sibi concreditas in via salutis ad portum ducere ille tamen tantum sacerdos poterit, qui flammam zeli ad haec necessarii e fonte aeternae caritatis Dei iugiter haurire, ceterisque transmittere curat. Hoc intendit atque peragere studet societas sacerdotum adoratorum. Omnes igitur sacerdotes dioecesis Meae hisce de novo provoco, ut in dictam societatem intrare, obligationibusque eiusdem tam ad propriam, quam ad fidelium suorum salutem satisfacere libenter satagant.

1108
1922

Personalia.

Parochi nominati et investiti sunt: *Ladislaus Bencze dr.* director Sacristiae ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis in Kisasszonyfa, *Stephanus Deutschbauer* parochus Harkanovci-ensis in Veliškovci, *Joannes Horváth iun.* parochus Veliškovci-ensis in Valpovo, *Desiderius Szabó* admin. Magyarhertelend-ensis ibidem, *Josephus Tóbi* cooperator Valpovo-ensis in Harkanovci.

Cooperatores translati sunt:

Adamus Badacsonyi e Himesháza in Olasz, *P. Petrus Wodarka S. V. D.* ex Olasz in Máriakéménd.

P. Josephus Feikus S. V. D. cooperator in Máriakéménd, qui per plures annos laudabili cum zelo servitia dioecesi praestitit, a Superioribus sui ordinis pro missionibus exteris revocatus est.

1109
1922

Az Oltáregylet buzgó felkarolása.

Mikor a népvándorlás förgetege által okozott pusztulást siratták azok, akik a vihart túlélték, mikor kétségbeesve látták, hogy a hatalmas nagy birodalom összetört, az addigi élet megszokott kényelme, jóléte, vivmányai, eredményei, az anyagi és szellemi kultura mérhetetlen javai megsemmisültek, Nagy sz. Gergely volt az, aki mindenkinél tisztábban látta, hogy nem siránkozni, nem tétlen kétségbeesésbe merülni s a világ végét kell most várni, hanem apostoli szellemtől áthatva dolgozni, az evangéliumot hirdetni, az uj népeket Krisztusnak megnyerni, Krisztushoz vezetni kell, aki, ha majd megszeliditi erkölcseiket, fogékonyakká teszi őket az Egyház által hordozott kultura elfogadására is. És megirta Regula pastoralis-át, utmutatást adva az uj viszonyok közt való lelkipásztorkodásra.

A fölöttünk elviharzott itéletidő is szinte egy egész világot döntött

romba. Összedőlt országok romjai fölött siratjuk az eltünt időket. Mintha egészen uj népek tüntek volna fel, mintha barbárok árasztották volna el Európát, olyan lelki átalakuláson, pszichológiai elváltozáson ment át a fegyelmezetlenné, anyagiassá, élvhajhászóvá lett emberiség.

De nekünk, Krisztus papjainak ép úgy helyünkön kell lennünk ma is, mint a maga idejebeli papság előtt Nagy sz. Gergely hangoztatta. A regula pastoralis a mi számunkra is az evangelizare pauperibus. A szegény emberiség számára talán soha nem volt annyira szükséges az evangelium, mint napjainkban. Soha olyan fontos nem volt, hogy Krisztushoz vezessük, Krisztusnak megnyerjük az embereket, mint most. Nem a multakat siratni, nem a pusztuláson busongni, hanem friss munkakedvvel és lendülettel dolgozni, az uj viszonyok szükségleteit megérző pásztorkodással a lelkek üdvén dolgozni a mi feladatunk.

E nagy munkában megbecsülhetetlen haszonnal fog járni, ha a tisztelendő lelkipásztorok munkásságuk központjába az Eucharisztiát állitják. Ha a hiveket a maguk eucharisztikus szellemével, példájával és buzditásával a szentségi Jézus minél nagyobb szeretetére, tiszteletére, látogatására, vételére nevelik. E tekintetben különösen nagyfontosságúnak látom az oltáregyletek felkarolását és terjesztését. Egyházmegyém sok plebániájában van már fiókegylet. Legyen még többen. És ahol van, legyen benne pezsgő élet, hogy minél több tagot vonzzon magához.

Gyönyörü feladat az oltárok diszitése, az Üdvözítő lakásának gondozása, a templomok felszereléséhez való hozzájárulás munka és anyagi áldozatok által. De még szebb és fontosabb a lelkekben állítani vissza az édes Jézus feldúlt lakását, minél több lélekben felszítani az Ő szeretetét és imádását, minél több vendéget vinni az Úr asztalához.

Sehol annyira eggyé nem lesz a lelkipásztor hiveivel, mint az Oltáriszentség körül: amikor a havi imádási órán velük együtt vesz részt a közös imádásban, rövid eucharisztikus beszédet intézve hozzájuk s vezetve az adoratiót; soha nem annyira lelkiatya, mint mikor az élet kenyerét osztja szét hiveinek. Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus. (I. Cor. 10, 17.)

Azért szeretettel hivom fel a tisztelendő Plebános urakat, hogy buzgólkodásukat az Oltáregyletre kiterjeszteni el ne felejtsék. A tagokat törzskönyvezés céljából a pécsi központi Oltáregylethez (Sipos István dr. theol. tanár cimére) küldeni sziveskedjenek. A pécsi tagok most 2 K., a tehetősebbek 5 K-t fizetnek. A vidéken is megbírják ezt.

Különben a fő cél a minél buzgóbb benső élet. Ennek fejlesztésére a havi közös imádásóra a leghathatósabb eszköz. Egy egyszersmindenkorra

megállapitott vasárnapon a litánia előtt vagy után egy órára összejönnek a tagok s a lelkipásztor vezetésével végzik imádásukat. Ezzel eleget is tesznek kötelezettségüknek. De ajánlatos, hogy a közös imádás-órán kivül magán órára is vállalkozzanak. A nagyon elfoglaltak munkaközben vagy uton is végezhetik.

Kellő taglétszám mellett megfelelő előterjesztésre helyi igazgatót nevezek ki a fiókegylet élére, ki a pécsi központi igazgatónak küldi be évi jelentését, a tagdijakat s időről-időre az uj tagokat (a magán-imádásórák nélkül, csak a közös imádás óráját jelezve.)

Bár minden plebániában megalakulna az Oltáregylet. A felvétel egyszerü, a kötelezettségek könnyen teljesithetők s jó vezetés mellett alkalmas az egyesület a lelkek teljes átalakitására, az Úr Jézus követésének előmozditására.

1110
1922

A „Magyar Jövő nap“ iskolai megtartása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur már 1920. évi 40008. VI. a. sz. alatt kelt rendeletével a Magyar Jövő irodalmi mozgalom vezetőségének kérésére felhivta az elemi, közép- és felsőkereskedelmi iskolák igazgatóságait, hogy a vezetésük alatt álló iskolákban egyszerre, egy napon a szülők és a nagy közönség bevonásával ünnepélyt rendezzenek.

A megszállás következtében az 1920. és 1921. évekre ez irányban nem intézkedhettem, most azonban a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi február 18-ikán 6411. sz. alatt kelt megkeresése alapján a legnagyobb örömmel karolom fel e nemes, jó ügyet, mert meg vagyok győződve, hogy ezen ünnepélyek ifjuságunkra jótékony hatással lesznek s ezzel kapcsolatban az ifjusági irodalom nemzetnevelő fontosságának a köztudat mentől szélesebb rétegeibe való bevitelére is alkalmasak.

Fentiek alapján elrendelem tehát, hogy a főhatóságom alá tartozó összes elemi-, polgári- és középiskolákban, valamint a tanitó- és tanitónőképzőintézetekben egyszerre egy napon, április 2-ikán a tanulóifjuság, a szülők és a nagyközönség bevonásával ünnepély rendeztessék, melynek keretében beszéd tartassék ifjuságunk nagy értékéről a nemzet jövője szempontjából, hangsulyozva annak a nemes irányzatu ifjusági irodalomnak nemzetnevelői nagy értékét, melynek szolgálatában a Magyat Jövő irodalmi irányzat küzd.

A tartandó beszéd eszmemenete igazodjék a következőkhöz:

1. Mit vesztettünk a világháboruban anyagilag és szellemiekben? Mivé lett ez a szerencsétlen nemzet?

2. Nem szabad elcsüggednünk, mert a nemzetek feltámadhatnak, ujjászülethetnek fiaikban, nekünk is van értékes ifjuságunk, ebben bizhatunk.

3. Magyarország térképét, gazdasági helyzetét, kulturális nivóját, becsületét, helyes és politikai elhelyezkedését az ifjuságtól várjuk, a mult minden bünét ők engesztelhetik csak ki. A multat ők tehetik szentté és a háboru sok szenvedését ők avatják értékessé. Nélkülük céltalan volt ez a nagy erőfeszités.

4. Az ifjuság most a legfontosabb ebben az országban. Nélkülük nincs magyar jövő.

5. Emiatt minden erőnket arra koncentráljuk, hogy a jövő generáció, amely a kezünkben van, minden tekintetben tökéletes legyen,

6. ezért indult meg valamennyi ifjusági ügy szervezésére Horthy Miklósné és Prohászka Ottokár vezetésével Budapesten a „Magyar Jövő" országos ifjusági irodalmi mozgalom.

7. Céljai ezek: minden téren rendezni a diákéletet és egészséges pedagógiai mnnkára szervezni azokat, akik az ifjusággal foglalkoznak.

Eszközei: rendezni a diákok irodalmát, összegyüjteni és egységes cél szerint dolgoztatni az ifjusági irókat és müvészeket, a diákvakációkat a legcélszerübben, leghasznosabban berendezni és értékesiteni (cserkészet, nyári kör), a nemzeti eszme és az integritás kultusza, fanatikus fajszeretet és hazaszeretet ébrentartása, erősitése, a megszállott területek ébrentartása, erősitése, könyvek, lapok utján megteremteni a kapcsolatot a megszállott területek ifjuságával, buzditani a fiukat, hogy a béke hősei legyenek, a béke hőseire kitartó, évtizedes erőfeszités vár. Magyarország életbenmaradása az ifjuságtól függ.

Amennyiben lehetséges, célszerü, hogy a beszédet valamelyik szülő vagy az ifjuságnak az iskolán kivülálló ismert barátja tartsa. A müsor többi része zenéből, énekből, szavalatból stb. álljon.

Az ünnepélyen önkéntes gyüjtés tartható s a befolyt jövedelmet a Pesti Hazai Első Takarékpénztár anyaintézetébe (Budapest, IV. Egyetem-u. 2. sz.) a „Magyar Jövő" jelzésü számlára április 23-ig kell beküldeni. A „Magyar Jövő Ifj. Irodalmi Társaság" vezetősége kiadványaiból a begyült összegnek megfelelő ellenértékü müvet tartozik küldeni,

Az ünnepély lefolyásáról rövid jelentés küldendő egy példányban a nm. vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz.

1111
1922

A „Magyar Hiszekegy" az iskolában.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1920. évi 114233. V. sz. alatt kelt intézkedésével elrendelte, hogy a Magyar Hiszekegyet az alsó- és középfoku tanintézetekben a tanulók mindennap elimádkozzák. A megszállás következtében ezen miniszteri rendelet hozzám nem érkezvén meg, ez alkalommal rendelem el, hogy a főhatóságom alá tartozó összes elemi- és középfoku iskolákban, valamint tanitó- és tanitónőképző intézetekben a tanulók a Magyar Hiszekegyet mindennap tanitás előtt, ugy délelőtt, mint délután a rendes iskolai imádság elvégzése után elimádkozzák.

Azóta a nm. minisztérium részéről eszközölt pályázathirdetés alapján ezen nemzeti imánkat megzenésitették s a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 140844/1921. M. P. sz. megkeresése alapján elrendelem, hogy fentebb felsorolt iskoláimban Papp-Váry Elemérné Hiszekegyét az iskolai énektanitás keretében az ünnepélyeken Szabados Béla pályadijat nyert dallama szerint énekeltessék.

Amennyiben érdekelt tanárok, tanitónők a dallamot és esetleg a szöveget illetőleg tájékozva nem lennének, jelzem, hogy a Szabados-féle

Hiszekegy zongorára 18 K 50 f. és férfikarra irva 6 K. árban a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében, Pécs, Apáca-utca 2. sz. alatt beszerezhető.

1112
1922

Egyesületekről kötelező évi jelentések.

Katholikus egyházunknak az a csodálatos ereje, amellyel a változó korok változó szükségleteit, dogmatikus letéteményeinek érintetlen megőrzése mellett megérezte, megértette és irányitotta is — isteni alkotmányának kisugárzása emberi fejlődésében. A hierarchikus és központi vezetés, a tekintély érvényesülése nemcsak a vallásiakban, hanem azon alakulatokban is, amelyekben a hivők, mint polgárok, mint kulturemberek vagy gazdasági tényezők vesznek részt: okai nagy részben erejüknek és érvényesülésüknek.

Ezt az egyházi életre természetes és organikus folyamatot kivánom előmozditani, amikor a főpásztor köteles gondosságával összefogó áttekintést óhajtok nyerni az egyházmegyém területén müködő vagy az ott létesitendő minden vallási, társadalmi, gazdasági, kulturális vagy politikai egyesületről. Kivánom azután azt is, hogy a kath. vagy keresztény jellegüek benső szervezetéről, életnyilvánulásairól állandó értesülést nyervén, — ugyanazokat állandóan ellenőrizhessem, tanácsaimmal segitsem, vezetőiket buzditsam, tanulságaikat közvetitsem s igy nekik az annyira kivánatos egységes irányitást megadjam.

1. Ezért biztam meg Komócsy István tb. kanonokot, az Americanum nevelőintézet igazgatóját a pécsi egyházmegye területén létesült és létesitendő társadalmi és gazdasági egyesületek felügyeletével. A kinevezés nem érinti a hivatkozott egyesületek autonom jogkörét. Viszont a felügyelő szivesen áll ugy az egyesületek, mint vezetőik szolgálatára, ha azok akár alapszabályok kidolgozása, átalakitása, szervezése, ünnepélyek vagy gyülések megtartása érdekében hozzá fordulnak.

2. A kerületi esperesek minden év tavaszi koronájára gyüjtsék össze és a koronai jegyzőkönyvvel együtt, de külön boritékban terjesszék be az egyes plébániákban létező minden társadalmi, gazdasági, kulturális vagy politikai egyesületről (körről, társulatról, megszervezett pártról — hitbuzgalmi egyesületről nem — stb.) szóló kimutatásokat. A kimutatások minden egyesületről külön féliven szigoruan a következő minta szerint állitandók ki:

X. plébánia. N. község. 1. A szervezet (kör, egyesület, szövetkezet, párt) pontos cime; 2. A szervezet helyisége: N. község, utca, házszám. Saját tulajdon? Ha igen, értéke; 3. Az elnök (igazgató) neve, vallása, társadalmi állása; 4. Tisztviselőknek névsora, vallásuk, társadalmi állásuk; 5. A választmányi tagok névsora, vallásuk, társadalmi állásuk; 6. A tagok

létszáma; évi tagdij; 7. Hány választmányi ülés volt a lefolyt évben? 8. Miben nyilatkozott meg a szervezeti élet? 9. A plébánia területén levő nem kath. egyesületeknél: ezek müködésének rövid jellemzése. Bizalmas közölni valók; 10. Kérelmek, kivánságok, inditványok. Keltezés. Aláirva elnök és titkár v. jegyző, P. H.

Az első 1922. évi tavaszi jelentéshez csatolják az egyesületek alapszabályait.

Ha valamely plébánia területén semmiféle egyesület nem müködik, erről nemleges jelentés terjesztendő fel.

3. A jelentések elmulasztását, pontatlan vagy hanyag kiállitását rendbirsággal fogom büntetni.

1113
1922

A hivatalos portómentesség a mult év folyamán megszünt. Azóta a m. kir. kereskedelmi minisztérium rendelkezése alapján a hivatalos levelezésekhez mérsékeltebb áru hivatalos bélyegek voltak használhatók, melyeket az arra jogositott egyházi és egyéb hivatalok a m. kir. pósta által külön ezen célra kiadott hivatalos nyugták és ellennyugták révén szerezhettek be. A hivatalos portóköltségek bejelentése.

A pórtómentesség megszüntetése miatt az érdekelt egyházi hivatalokra sulyos teher hárul, melynek megkönnyitése végett a vallás és közoktatásügyi miniszter ur bizonyos térités utalványozását helyezte kilátásba. A térités arányának megállapitása céljából f. é. már. 1-én 16.665/1922. II. szám alatt kelt intézvényében felhivott, hogy az 1921. julius 1-től december 31-ig terjedő félévben felmerült hivatalos portószükségletről az összes egyházi hivataloktól megfelelő bizonylatokat terjesszek elő.

Ennek alapján felhivom egyházmegyém összes egyházi hivatalait (Káptalant, plébániahivatalokat, róm. kath. tanintézeteket stb.), hogy legkésőbb f. évi március 25-ikéig hivatalos bizonylatot állitsanak ki és terjesszenek Elém arról, hogy az 1921. évi julius 1-től december 31-ikéig terjedő időben a rendelkezésükre álló hivatalos könyvek és egyéb okmányok adatai szerint mennyi tényleges kiadásuk merült fel: 1. hivatalos postabélyeg vásárlása, 2. 10%-os beruházási pótlék és 3. a hivatalos postabélyeg vásárlásához szükséges nyugta és ellennyugta nyomtatványok költségei cimén. A bizonylatban csak azok a postabélyegek és az utánuk fizetett beruházási járulékok tüntethetők fel, amelyek e fentjelzett időben tényleg felhasználtattak, az ezen időpontban rendelkezésre állott postabélyegkészlet tehát nem mutatható ki. Azok a tanintézetek, melyek az egyházmegyei főtanfelügyelőség ellenőrzése alá tartoznak, bizonylataikat oda kötelesek beküldeni. A bi-

zonylatokat kiállitó hivatalos közegek a kimutatott összegek helyességéért anyagi és fegyelmi felelősséggel tartoznak.

A kitüzött határidőn túl beérkező bizonylatok nem vétetnek figyelembe.

1114
1922

A Religio megrendelése.

A 80. évét betöltött és tisztes multtal ékeskedő Religió-t, mint az egyetlen magyar katholikus hittudományi és bölcseleti folyóiratot egyházmegyém tisztelendő papságának és a tanintézeteknek megrendelésre ajánlom. E közlöny fenntartása nemcsak erkölcsi, hanem becsületbeli kötelessége a magyar kath. papságnak, mert e téren hasonló folyóirattal egyáltalán nem rendelkezünk. A hit és bölcselettudományt müvelők dolgozatainak ez nyujt csak helyet s ez serkenti őket munkálkodásra. Egy ilyen közlöny fenntartása azonban a mai mérhetetlen drágaság és hazánk szomoru helyzete miatt csak ugy lehetséges, ha annak fenntartásában sokan közremüködnek. A meg nem szállott magyar területekről felette nehéz elegendő számu megrendelőt biztositani. Annál hatékonyabban ajánlom tehetősebb tiszt. lelkészeimnek e folyóirat felkarolását. Előfizetési ára az 1922. évre 120 korona. Megrendelhető a szerkesztő-kiadónál: Kiss János dr. egyetemi tanárnál, (Budapest, IX., Mátyás-utca 18. sz.)

1115
1922

A „Népujság“ ajánlása.

Az ellenséges irányu néplapok hihetetlen erőfeszitéseket tesznek, hogy termékeiket a nép körében minél jobban elterjesszék és ragaszkodását biztositsák. Sajnálattal kell megállapitanunk, hogy munkájuk nemcsak eredményes, hanem sokfelé hazafias és valláserkölcsi szempontból valósággal aggasztó is. Ezt a nagyfontosságu erőlködést és versenyt nekünk nemcsak ébereu figyelnünk, hanem egyuttal ellensulyozására minden erővel törekednünk is kell. Ha a versenyben lemaradnánk, helyrehozhatatlan károkat szenvednénk, mulasztásunk pedig el sem gondolható károkat zuditana reánk.

A destruktiv néplapok legerőteljesebb ellensulyozója egyetlen katholikus néplapunk, a „Népujság.“ Felkarolását és terjesztését a kockán forgó nemzeti és keresztény érdekek miatt a legmelegebben ajánlom tiszt. papságom jóakaratába és figyelmébe. A népujság előfizetési ára negyedévre 30, félévre 60 K. Kiadóhivatal: Budapest, IV. Ferenciek-tere 7. sz.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Martii a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

146 Dunántuli R.-T. Pécs.

1922.

1340
1922

VII.

IV. Károly király halála.

Tisztelendő Testvéreim és Kedves Hiveim!

Messze idegenből, a számüzetés szomoru helyéről szerte röppent s ide is megjött már a fájdalmas gyászhir: Magyarország koronás királya, IV. Károly Ő Felsége elhunyt.

A sokszoros gyászhoz, mit már évek óta görnyedve viselünk, ujabb csapás járult, mert lehullt a szent korona annak homlokáról, kinek felkent fejét egy ujjongó nemzet diszítette vele pár évvel ezelőtt.

Milliók harcában, ágyudörgés s haláljajok között foglalta el őseinek trónját, s titáni kínokat szenvedett át, mikor látta és érezte, hogy a népek öldöklő csatáit, melyeket nem kezdett, melyek tőle függetlenül folytak, nem tudja lezárni. Vérző szívvel kellett éreznie, mint hullanak százezrek s milliók ama népek soraiból, melyeket a Gondviselés jogarára bizott, mint ernyednek ama kapcsok, melyek országait egykor összefűzték s mint közelg az összeomlás szörnyű förgetege, mely végpusztulással fenyegetett mindent, amit évszázadok alkottak s őriztek.

Egész fiatalon, harmincadik évének elején foglalta el trónját s tették fel fejére szemünk fényét, reményünk zálogát, Szent Istvánnak dicső koronáját. De rövid ideig, nem egész két évig ragyogott a szent korona királyunk homlokán. 1918-ban, október hó végén kitört az a gyászos forradalom, mely elsorvasztotta a magyar nemzetet, aláásta nemes erényeit, megőrölte hajdani erejét, bepiszkolta mocsoktalan nevét, száműzte királyát és tág kaput nyitott az országot rontó kommunizmus tombolásainak. Elszakadt a nemzet ifju királyától, hogy mindkettő magára hagyottan sorvadjon s pusztuljon. Álnok elleneink végig meggátolták, hogy a nemzet és királya egymásra találjon és közös erővel védje, oltalmazza az elgyötört hazát és szolgálja a legázolt magyar nemzet életérdekeit. A csapások egész sorozata szakadt reá és reánk egyaránt. Míg ő elvesztette trónját, koronáját, országait és majdnem mindenét, a magyar nemzet is a pusztulás örvényébe jutott. Megcsonkítva, lerongyolva, nyomorba taszítva, guzsba kötve láttuk és figyeltük, hogyan viszik messze idegenbe, hogyan teszik tönkre a koronás királyt és népes családját az ártatlan kicsinyekkel együtt, kik vele szenvedték a szörnyü végzetet. Az

emésztő gondok családjáért s nemzetéért megfehérítették az ifju fürteit, megtörték erejét, s amikor a romboló kór ismét meglepte őt, szervezete nem tudta legyőzni. Példásan elkészült az utolsó útra és a hitnek vigaszával és az Urnak szent testével szívében-lelkében mondott bucsut a földi életnek.

A bú, a gond és a súlyos kereszt, melyeket a Gondviselés kifürkészhetetlen rendelése vállára helyezett, kioltották életének lángját 1922. április 1-én.

A királynak ravatalát Funchal városában az özvegy királyné és hét apró gyermek állják csupán körül a régi országból. Ámde azért nincsenek egyedül. Mellettük áll és hozzájuk társul egy elárvult nemzet. A magyarság milliói együtt gyászolják őt a koronás királynéval s kicsi árváival. Közös bánat, közös nyomoruság fűzi össze milliók szíveit s mindnyájunk ajkáról közös imát fakaszt az egek Urához, hogy örök dicsőséggel s boldogsággal koronázza meg őt, sok szenvedés után egész fiatalon elhunyt királyunkat, kinek homlokáról a kaján irigység s az emberi bosszuállás lopta le egy ország koronáját, s vigasztalja, védje, oltalmazza az árva családot s a magyarok elárvult nemzetét, míg egy méltó utód fején ujból felragyoghat a magyar korona régi dicsősége.

* * *

Közös gyászunk kifejezéseül egyházmegyémben a következőket rendelem:

1. A plebániák vezetői körlevelem vétele után hiveikkel a gyászhirt a szószékről is közöljék s velük elhunyt királyunk lelki üdvéért a temetés napjáig a plebániai szent mise után három Miatyánk-ot és Üdvözlégy Máriát végezzenek. (Ezen hozzáadással: „Adj Uram örök nyugodalmat neki“ stb.)

2. A gyászhir, illetve jelen körlevél vételekor, valamint a temetés napján háromszor: reggel 8 órakor, délben és este az angyali üdvözlet után az összes templomok harangjaival egy-egy negyedórán át harangoztassanak.

3. A temetést megelőző vagy közvetlenül követő vasárnapon a szent beszéd keretében fiatalon elköltözött királyunk nemes életéről, buzgó vallásosságáról emlékezzenek meg s a megholtért végzendő imára és jócselekedetekre buzdítsák hiveiket.

4. A temetés napján, illetve folyó évi április 5-én az összes templomokban Ő Felsége lelki üdvéért az iskolás gyermekek részvételével ünnepélyes liberás gyászmise tartandó, melyre a hatóságok és a kath. egyesületek meghivandók.

5. Pécsi székesegyházamban folyó évi április 4-ikén délután a megholtak zsolozsmája végzendő, 5-ikén pedig pontifikális gyászmise tartandó a koporsónál szokásos öt abszolucióval.

Egyesítsük imáinkat, hogy a Mindenható Isten könyörüljön az árva családon s mélyen sujtott és szenvedő magyar nemzetünkön.

Kelt Pécsett, 1922. április 1.

✝ Gyula s. k.
püspök.

1922.

VIII.

1546
1922

Feria quinta in coena Domini olea nova, in sufficienti quantitate tempestive comparata, iuxta praescriptum Ecclesiae pro universa dioecesi Nostra sollemniter consecravimus. Ab omnibus igitur parochiis, etiam sub linea, eadem secundum morem praeteritorum annorum in convenienti quantitate haberi possunt et a directore sacristiae Ecclesiae Nostrae Cathedralis aufferri debent. Cum autem olea nova ob varias temporum difficultates magno tantum pretio comparari potuerunt, quaelibet parochia pro oleis sibi necessariis summam 80 coronarum e cista ecclesiae parochialis ad manus directoris Ecclesiae Cathedralis pendere debet. Nova olea sacra.

1547
1922

Directoria huius anni omnibus parochiis, sacerdotibusque dioecesis tempestive submissa sunt, pretia tamen eorum a plurimis adhuc desiderantur. Hisce igitur omnes cunctantes provoco, ut pretia acceptorum directoriorum directori Sacristiae Ecclesiae Cathedralis inomisse transponant. Pretia directorii.

1548
1922

Ob infausta temporum adiuncta penuria sacerdotum pressi gravissimo luctu conterimur, dum *Balthasarum Kemény* vicearchidiaconum districtus Gödre-ensis, parochum Magyarszék-ensem die 24. Martii a. c. post brevem et leviorem morbum sacramentis moribundorum pene confortatum, decessisse ven. clero notificamus. Anno 1852. natus, a. 1877. presbyter ordinatus est. A. 1898. parochus in Magyarszék nominatur, ibidemque a. 1906. vicearchidiaconus districtus effectus est. In ultima sua relatione a munere hoc relevari petiit, priusquam tamen desiderio suo obsecundare potuissemus, servum Obitus Balth. Kemény.

suum fidelem e curis terrénis ad aeterna Deus evocavit. Animam denati confratris sacris statutis, piisque omnium precibus enixe commendo. Requiescat in pace!

1549
1922

Personalia. *Joannes Sperai* praebendatus nominatus est director sacristiae Ecclesiae Cathedralis Nostrae. *Ludovicus Kránitz* cooperator in Magyarszék factus administrator interimalis ibidem.

Cooperatores translati sunt:

Josephus Radicsev e Laskafalu in Valpovo, *Colomannus Vaszary* e Bonyhád in Apar, *Franciscus Zanyi* e Püspöknádasd in Zomba.

1550
1922

Felvételek az Emericanum fiunevelő-intézetbe. A pécsi Emericanum fiunevelő-intézetben megüresedő helyekre felvételi pályázatot hirdetek. A felvétel feltételei:

1. A bélyegtelen kérvények hozzám cimzendők és az Emericanum igazgatójánál Komócsy István tb. kanonoknál (Pécs, Deák-utca 8. sz.) nyujtandók be. A folyamodványok határideje 1922. május 31-ike.

2. Csakis olyanok folyamodhatnak, akik az 1922/1923. tanévben a pécsi középiskolákba járnak, római katolikus vallásuak és jó bizonyitványuk van.

3. Az eltartásdijat évi 5200 koronában és három métermázsa természetben beszállitandó buzában állapitom meg. Ezen kedvezményes ellátásdijat azonban csak azok kaphatják, akik szegény sorsuak és akiknek jeles vagy legalább jó rendü bizonyitványuk van. Ezen föltételek hiányában a felvett növendék készpénzben fizetendő eltartásdija 7200 korona lesz a természetben beszállitandó 3 mm. buzán kivül.

4. Az intézet volt növendékei egyszeri irásbeli beadvánnyal mellékletek nélkül kérhetik további benttartásukat. Ujonnan folyamodók csatolják az 1921/1922. tanévi félévi értesitőjüket, vagy annak másolatát. A kedvezményezettebb helyekért folyamodók szegénységi vagy vagyontalansági bizonyitványukat. Mindenegyes folyamodó köteles 1200 azaz ezerkettőszáz kor. biztositékot befizetni az intézet pénztárába. Ez az összeg azoknál, akik felvétetnek, a jövő tanév utolsó, március havában fizetendő részletébe beszámittatik. Azok, akik nem volnának felvehetők, ugyanazt teljes összegben visszakapják. Azon felvett növendékek pedig, akik helyüket nem foglalják el, vagy tanév közben kilépnek az intézetből, elveszitik.

1551
1922

Ingatlanok haszonélvezetében álló tanitók drágasági segélyeinek beszüntetése.

Tájékozásul s az érdekelt tanitókkal való közlés céljából értesitem a plébános-isk. igazgatókat, hogy a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi febr. 25-ikén 18.200/1922. VIII/d. sz. alatt kelt rendeletével f. évi január 1-től kezdődőleg mindazon tanitók havi drágasági- és rendkivüli drágasági segélyeinek megszüntetése iránt az illetékes kir. pénzügyigazgatóságok utján intézkedett, akiknek alkalmaztatásukból kifolyólag 25 katasztrális holdnál, illetőleg amennyiben szőlővel beültetett területről van szó, 10 katasztrális holdnál nagyobb ingatlannak haszonélvezetében állanak.

1552
1922

Emlékplakettek beszerzése az iskolák részére.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a Néptanitók Lapja f. évi márc. 15-iki 10—11. számában megjelent 28313/1922. VIII. c. ü. o. sz. alatt kelt rendeletét a Turáni Ötvös Műteremben készitett emlékplakettnek az iskolák részére való beszerzése tárgyában egész terjedelmében magamévá teszem s felhivom a hatóságom alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságait, hogy ezen miniszteri rendelet értelmében járjanak el.

1553
1922

Iskolai gyüjtés a József kir. herceg Szanatorium egyesület javára.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi március 3-ikán 767/1922. eln. sz. megkeresése alapján megengedem, hogy a fenhatóságom alá tartozó elemi-, polgári iskolákban, tanitó- és tanitónőképző-intézetben, valamint a középiskolákban a József kir. herceg Szanatorium Egyesület javára f. évi április hóban egy alkalommal gyüjtés rendeztessék. A befolyt adományok közvetlenül fentnevezett egyesület cimére küldendők meg.

1554
1922

Min. rend. tanitónap tartása tárgyában az el. népiskolákban.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi márc. 14-ikén 30313. M. P. sz. alatt kelt, a Néptanitók Lapja f. évi ápr. 13-iki 12—15. számában megjelent, s a tanitónap tartásáról szóló rendeletét magamévá téve megengedem, hogy a fennhatóságom alá tartozó összes rk. elemi népiskolákban a Ferenc József Tanitók Háza javára gyüjtés tartassék. Ép ezért utasitom a plébános, isk. igazgatókat, hogy a kir. tanfelügyelő-

ségek által kiküldendő gyüjtőivek felhasználásával a fentebbjelzett rendelet értelmében járjanak el. Miután a miniszter ur sulyt helyez arra, hogy a gyüjtést ugyanazon tankerületben egy napon eszközöljék, akként intézkedem, hogy Baranyavármegyében a tanitónap május 8-ikán, Tolnavármegyében május 10-ikén és Somogyvármegye területére eső s fennhatóságom alá tartozó rk. iskolákban a somogyvármegyei kir. tanfelügyelőség által megállapitandó napon tartassék meg.

1555
1922

Lelkészek korpótléka.

A nagym. vallás és közokt. miniszterium kiutalta az 1920., 1921. évekre és az 1922. év első felére esedékes lelkészi korpótlék jellegü államsegélyeket. Alább közlöm azon lelkészek neveit, akik segélyben részesülnek s felhivom ugyanazokat, hogy a nevük mellett kitett összegekről szóló, a II. fokozat szerint szabályszerüen felbélyegzett nyugtáikat püspöki irodámnak mihamarabb beküldjék.

Minden egyes összegről külön nyugta terjesztendő be.

Mózes András 1920. II. 201·66 K, 1921. I. 201·66 K, 1921. II. 79·42 K, 1922. I. 79·42 K; Klein József 1920. II. 2·81 K, 1921. I-II. 5·62 K, 1922. I. 2·81 K; Heckenberger Konrád dr. 1920. I-II. 991·16 K, 1921. I-II. 991·16 K, 1922. 1. 495·58 K; Varga Kálmán 1920. II. 86·09 K, 1921. I-II. 172·18 K, 1922. I. 86·09 K; Mindszenti Vilmos 1920. II. 200·— K, 1921. I-II. 400·— K, 1922. I. 400·— K; Palkó József 1920. II. 62·42 K. 1921. I-II. 124·84 K, 1922. I. 62·42 K; Galambos Kálmán 1921. II. 200·— K, 1922. I. 200·— K; Schunk Ferenc 1920. II. 69·02 K, 1921. I-II. 138·04 K, 1922. II. 69·02 K; Németh Pál 1920. I-II. 55·14 K, 1921. I-II. 55.14 K, 1922. I. 27·57 K; Horváth Lajos 1920. II. 32·73 K, 1921. I-II. 65·46 K, 1922. I. 32.73 K; Schlachter Ferenc 1921. I-II. 289·64 K, 1922. I. 144·82 K; Dréher Arnold 1920. II. 500·— K, 1921. I-II. 1000 K, 1922. I. 500 K; Vörös Kristóf 1920. II. 146·42 K, 1921. I-II. 292·84 K, 1922. I. 146·42 K; Sebestyén Károly 1920. II. 200·— K, 1921. I-II. 400·—, 1922. I. 200·— K; Koch Gyula 1920. II. 79·42 K, 1921. I. 79·42 K; II. 201·66 K, 1922. I. 201·66 K; Gartner Elek 1920. II. 200·— K, 1921. I.II. 400·— K. 1922. I. 200·— K; Pataki Antal 1920. I-II. 494·34 K, 1921. I-II. 494·34 K, 1922. I. 247·17 K: Magyar Miklós 1920. I-II. 143·80 K, 1921. I-II. 143·80 K, 1922. I. 71·90 K; Lerch István 1920. II. 234.50 K, 1921. I-II. 469·— K, 1922. I. 234·50 K; Hofmann Károly 1920. I-II. 78·80 K, 1921. I-II. 78·80 K, 1922. I. 39·40 K; Röszler Ferenc 1920. I-II. 536·14 K, 1921. I-II. 536·14 K, 1922. I. 268·07 K; Riedlinger Dezső 1920. I-II. 783·— K, 1921. I-II. 783·— K, 1922. I.

391·50 K; Jung Adám 1920. II. 200·— K, 1921. I-II. 400·— K, 1922. I. 200·— K; Szánthó Ignác 1920. II. 164·22 K, 1921. I-II. 328·44 K, 1922. I. 164·22 K; Fent Gyula 1920. II. 367·27 K, 1921. I-II. 734.54 K, 1922. I. 367.27 K; Schmeller Alajos 1920. I-II. 307·38 K, 1921. I-II. 307·38 K, 1922. I. 153·69 K; Arányi Géza. 1920. II. 400·— K, 1921. I. 400·— K, 1921. II. 500·— K; 1922. I. 500 K, Szentiványi József 1920. II. 34·45 K, 1921. I-II. 68·90 K, 1922. I. 34·45 K; Hortobágyi József 1922. I. 106.32 K, Kuhl József 1920. II. 251.35 K, 1921. I-II. 502·70 K, 1922. I. 251·35 K.

1556
1922

A Szent István Társulat kiadványainak ajánlása.

A világháborunak reánk nézve végzetes befejezése s azok a belső felfordulások, melyek a háborut követő forradalmakban egész nemzeti létünket végső veszedelemmel fenyegették, nagy részben ama pusztitó aknamunkából eredtek, mit az istentelen és nemzetietlen sajtó évtizedeken keresztül büntetlenül folytatott nálunk. Ennek ellensulyozásában a többoldalu jóravaló törekvés mellett messze kimagaslott a Szent István Társulat hatalmas munkája, mellyel a hitet, hazát és nemzetet fenyegető árral szemben a jó könyvek egész sorozatának kiadása által gátat emelni iparkodott. A piszkos áradat, mely az u. n. tanácsköztársaságban felszinre vergődött, épen ezért, minden erejét megfeszitette, hogy a Társulatot megsemmisitse. Mérhetetlen a kár, mit a Társulat az önkény és a jogtiprás ama gyászos napjaiban szenvedett, de azért — Istennek hála — nem pusztult el. Óriási anyagi áldozatok árán ismét felvette a munkát ott, ahol félben kellett hagynia, s máris a jó könyvek egész kis könyvtárával lép a keresztény magyar nép elé, hogy lelkét felüditse, művelje és erősitse. Legujabb kiadványai: Liguori: Jézus Krisztus iránt való szeretet gyakorlása, Tiefenthaler: Keresztény élet, Clarke: Elmélkedések Krisztus kinszenvedéséről; Keppler: Szenvedések problémája; Szentkeresztuti ájtatosságok; Pogány: XI. Pius Pápa életrajza, Petike az Ur Jézusért és Péterke első szent áldozása mind kiváló munka, melyeket a régebbi művekkel együtt a legmelegebb pártolással ajánlok tiszt. papságom és hiveim figyelmébe. A kiadványok és az árjegyzék, mely a Társulat régi és uj könyveinek kimutatását tartalmazza, megrendelhetők a Szent István Társulat könyvkiadó hivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. sz.) vagy a Társulat pécsi fiókjánál (Pécs, Apáca-utca 2. sz.).

1557
1922

Schematizmusi adatok beszolgáltatandók.

1. A schematizmus eddigi megjelenését hátráltatta az a körülmény, hogy igen sokan a szükséges adatokat mind ez ideig nem küldték be. Fel-

szólitom azért a plébániák tiszt. vezetőit és az összes lelkészeket, hogy ezen kötelességüknek póstafordultával eleget tegyenek. Az alábbiakban közlöm azon plébániák neveit, amelyektől eddig semmiféle adat sem érkezett be:

A pécsi kerületből: Kővágószőllős, Mecsekszabolcs, Püspökbogád, Ráczváros.

A németii kerületből: Görcsöny, Keszü, Pellérd, Siklósbodony, Vajszó.

A siklósi kerületből: Beremend, Gyüd, Lapáncsa, Lippó, Siklós, Torjáncz, Villány.

A németbólyi kerületből: Egerág, Németbóly, Olasz, Ráczpetre, Ráctőttős, Szajk, Vokány.

A gödrei kerületből: Abaliget, Baranyaszentgyörgy.

A szigetvári kerületből: Bogdása, Felsőszentmárton, Lakócsa, Ibafa, Somogyszentlászló, Szigetvár.

A dombóvári kerületből: Dombóvár, Döbrőköz, Gyulaj, Kocsola, Kurd, Nak, Szakály.

A dunaföldvári kerületből: Kajdacs.

2. Felszólitom az összes plebánosokat és lelkészeket, hogy az idei népszámlálás eredményét a községi jegyzői hivataltól bekérjék és ugy az anyaközség, mint a filiálisok lélekszámára vonatkozó adatokat felekezetek szerint haladéktalanul beküldjék.

3. A schematizmusban szereplő minden egyes lelkészre vonatkozó életrajzi adatok is csak hiányosan állnak rendelkezésemre, amiért felhivom azokat, akik eddig ezen adatokat nem küldték be, hogy mulasztásukat pótolják.

4. Felhivom azon lelkészeket, akiknek plebániájában szerzetes ház van, hogy annak személyi adatait szintén beterjesszék, apácazárdáknál jelezve a rendes és rendkivüli gyóntatókat.

1558
1922

Német nyelvü sz. missiók.

Az egyházmegye német nyelvü plebániáiban az elmaradt sz. missiók megtartására előnyös alkalom kinálkozik. A bécsi redemptorista atyák több sz. missiónak folytatólagos elvégzésére szivesen vállalkoznak. Felhivom tehát az érdekelt plebánosokat, hogy ez ügyben Iselstöger Lajos olaszi plebánossal mielőbb érintkezésbe lépjenek, ki az egyöntetü eljárás céljából szükséges további közvetitést készségesen vállalja.

Datum Quinque-Ecclesiis, 18. Aprilis a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

228 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u. 9.

1922.

IX.

1855
1922

Sollemnitates occasione tertii centenarii S. Congr. de Prop. Fide.

Gloriosissimae memoriae Gregorius PP. XV., Apostolica Constitutione *„Inscrutabili divinae Providentiae arcano"* die 22. Iunii anno 1622. lata, Sacram Congregationem Christiano Nomini Propagando sollemniter erigebat, cuius praeclarum non minus quam grave munus esset, Missionibus omnibus, ad praedicandum apud omnes gentes Evangelium ubique constitutis vel in posterum constituendis, praeesse, easque moderari et dirigere.

Quot quantaque religionis, humanique cultus opera, auspice atque duce Sacra hac Congregatione, Evangelii praecones, inclyto Martyre Fidele a Sigmaringa praeeunte, sive in Europae nationibus, sive in exteris iisque remotissimis regionibus atque insulis, tribus hisce saeculis perfecerint, soli Deo cognitum est.

Messis tamen immensa adhuc manet colligenda; interminatae regionum magnitudines incultae iacent, innumerabiles hominum multitudines in tenebris adhuc sedent et in umbra mortis, exspectantes nuntium pacis et lucis Evangelii.

Tertio itaque exeunte saeculo ab erectione Sacrae huius Congregationis, visum est diem natalem eiusdem sollemniter commemorare. Decet enim in memoriam revocare quae tot Romani Pontifices, inde a Gregorio XV., curis indefessis, sapientissimis consiliis, opibus inexhaustis pro sacris missionibus praestiterint.

Iuvat recolere quam praeclara per hanc S. Congregationem de Propaganda Fide, animos ad fidem catholicam atque humanitatem informando, universo terrarum orbi beneficia obvenerint.

Iuvat commemorare ingentes labores missionariorum, eorumque utriusque sexus cooperatorum, necnon auxilia in opes christianae evangelizationis conlata, non modo a munificis ac divitibus benefactoribus, sed etiam a tenuioribus Christifidelibus, qui sanctissimo eidem operi promovendo nec stipem nec preces suas deesse siverunt.

At imprimis convenit sollemnes referre gratias Deo Optimo Maximo,

a quo bona cuncta processerunt, atque Immaculatae Virgini Mariae Apostolorum Reginae, quae a divino Filio suo Redemptore Nostro Iesu Christo haec omnia humano generi impetravit.

Ordinamus itaque, ut tribus diebus, qui Dominicam Pentecostes anni currentis praecedent, publicae ad Deum precationes pro Fidei Catholicae dilatatione habeantur, simulque Christifidelibus Missionum Sacrarum opus et graves earum necessitates explicentur. Dominica vero Pentecostes cum missa sollemni Homilia ad populum habeatur de Catholicae Fidei propagatione. Item pro temporum locorumque circumstantiis triduana exercitia pro Sacris Missionibus, in ecclesiis parochialibus instituantur.

Haec autem exercitia coram exposito Sanctissimo cum lytaniis SSi Cordis Iesu cum oratione deprecatoria et in gratiarum actionem recitanda — quae inveniuntur in libro precum „Nyilvános áitatosságok imádságos könyve“ 19—22. lapokon és a hálaadó ima 59. oldalon — *et cum benedictione cum Sanctissimo Sacramento peragi debebunt.* In ecclesia Nostra Cathedrali diebus 2. 3. et 4-a Junii hora 6. post meridiem triduana sollemnitas cum sacro sermone habebitur.

Eundem in finem concessit Summus Pontifex, ut singuli sacerdotes Papalem Benedictionem in ecclesiis in quibus, ut supra, supplicationes fient, impertire possint.

Fidelibus autem qui exercitiis supradictis intererunt, Indulgentiam 500 dierum singulis supplicationis diebus lucrandam, necnon Indulgentiam Plenariam in die sollemnis commemorationis, sub consuetis conditionibus largita est. Quae Indulgentiae animabus etiam in purgatorio degentibus applicari possunt.

1856
1922

Theses pro coronis.

Thesem pro corona vernali mediis vicearchidiaconis districtuum iam communicavimus, vigore tamen Canonis 131. Cod. Juris Canonici, statutisque synodi dioecesanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. clero dioecesano elaborandas, idest in coronis discutiendas proponimus:

pro corona vernali e theologia pastorali: az új misekönyv liturgikus ujitásai;

pro corona autumnali e iure canonico: az új jognak az anyakönyvekre vonatkozó szabályai.

1857
1922

Obitus Roberti Péter.

Inter iuvenes, quibus — proportione facta ingenii et virium — magna pars laboris in cura animarum obtingere adhuc debuisset, connumeravimus *Robertum Péter*, cooperatorem Kővágószőllős-ensem, qui 26. Aprilis a. c. in nosocomio civitatis Quinque-Ecclesiensis, sacramentis iterato confortatus, placide exspiravit.

Anno 1887. natus, studiisque theologicis in universitate Budapestinensi absolutis a. 1909. ad sacerdotium promotus est. Ut egregium ingenium magis excolere, studiisque biblicis profundius incumbere possit, instituto educ. sublim. presbyterorum ad S. Augustinum Vindobonae associatus est. Ab anno 1912. cooperatoris munere in variis dioecesis parochiis fungebatur, usquedum a. 1917. ad servitium militare — qua curatus castrensis — evocatus, a. vero 1918. in captivitatem italorum abductus est. Variis morbis ibidem contractis domum reversus parum laborare potuit, imo ultimis vitae suae hebdomadis nosocomium petere coactus est, unde angelus pacis eum ad aeterna evocavit. Denatum sacris statutis, piisque omnium precibus enixe commendo. Requiescat in pace!

1858
1922

Felvétel a pécsi papnevelőintézetbe.

A folyó tanév a középiskolákban az eddigi intézkedések szerint a rendes időben ér véget. A pécsi nagyobb és kisebb papnevelőintézetekbe a növendékek szokásos felvételét tehát ehhez képest junius 30-ikára tüzöm ki. A pályázni szándékozók junius 30-ikán a délelőtti órákban tartoznak jelentkezni a pécsi papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. A nagyobb papnevelőintézetbe pályázók keresztlevelükkel és érettségi bizonyitványukkal, a kisebb papnevelőintézetbe pályázók, akik a főgimnázium IV., V., VI. és VII., osztályait végezték, ugyancsak keresztlevelükkel és évvégi bizonyitványukkal, a vidékről pályázók pedig ezenkivül az illetékes hittanártól vagy lelkésztől származó erkölcsi bizonyitvánnyal tartoznak jelentkezni. A pályázati vizsgálat f. é. julius 1-én d. e. 10 órakor a papnevelőintézet dísztermében fog megtartatni. Megfelelő bizonyitvány és orvosi vélemény mellett azok a tanulók, akik a német vagy a horvát nyelvet is beszélik, előnyben részesülnek.

A felvételi vizsgálat ideje alatt azok a vidéki pályázók, akik a papnevelőintézet igazgatóságához eziránt idejében folyamodnak, a papnevelőintézetben ingyenes ellátást kaphatnak. Felhivom a tiszt. egyházmegyei

papságot, hogy fentieket a hivek tudomására hozni, s az érdeklődőknek a szükséges felvilágositásokat megadni sziveskedjék.

1859
1922

Családi pótléktárgyában.

Mivel az alább felsorolt családtagok után kért családi pótlékok engedélyezéséhez a m. kir. pénzügyminiszter ur hozzájárulását előzetesen ki kell eszközölni, felhivom az érdekelt tiszt. papságot, hogy amidőn ezen családtagok után családi pótlék engedélyezéséért folyamodnak, igazolják, hogy az illető családtag velük közös háztartásban él és semmiféle önálló jövedelemmel nem bir, továbbá hitelt érdemlően azt is igazolják, hogy a bejelentett családtagoknak van-e rajtuk kivül olyan hozzátartozójuk, aki eltartásukról gondoskodhatnék, illetve gondoskodni köteles volna, továbbá, hogy háztartásukban van-e más, önálló keresettel biró családtag.

Ilyen családtagok: 1. testvér, szülő, nagyszülő, 2. testvérnek házastársa, 3. testvérnek árva gyermeke, 4. örökbefogadott vagy nevelt gyermek.

Az e tárgyu folyamodványok a vallás és közokt. miniszteriumhoz cimezve az egyházmegyei hatóság utján terjesztendők fel.

1860
1922

Egyházi épületek tűzbiztositása.

1921. XI. körlevelemben 3128/1921. sz. a. felhivtam az összes érdekelt lelkészek figyelmét, hogy az egyházi épületeket a reális értéknek megfelelően biztositsák. Többen ezen figyelmeztetésemnek még nem tettek eleget. Elvárom, hogy minden érdekelt lelkész az egyházi épületek biztositásának ügyét a legsürgősebben rendezi annál is inkább, mert esetleges tűzkárnál az értékek felemelésének elmulasztásából származó kárért az illető lelkészt teszem felelőssé. Az értékek felemelése a kegyurak által biztositott épületekre is vonatkozik, s ezt felülvizsgálni és erről jelentést tenni az illetékes lelkészek kötelesek. Amennyiben nincs akadálya, hogy a kegyúr által biztositott épületek biztositása a Gazdákhoz áttétessék, az ügy egyöntetű kezelése és az olcsóbb biztositási dijak miatt azt kivánatosnak tartom.

1861
1922

Iskolai évi jelentések beküldése.

A szerb megszállás következtében az 1918/19., 1919/20. és 1920/21. tanévekről a meg nem szállt területen levő iskolákról évi iskolai jelentéseket egyáltalán nem kaptam kézhez, s igy szóban forgó iskolákról kellőképen tájékozva nem vagyok, főleg a tanitói személyváltozásokat és a tanitóknak a kommunizmus alatt tanusitott magatartásukat illetőleg. Ép ezért felhivom a fennhatóságom alatt álló összes plébános, isk. igazgatókat, hogy

az 1921/22. tanévi isk. jelentéseket pontosan és lelkiismeretesen állitsák ki, s minden további felszólitás bevárása nélkül még oly időben terjesszék a ker. esperes-tanfelügyelőhöz, hogy a ker. esperes-tanfelügyelőnek módjában álljon az évi jelentéseket *együttesen* legkésőbb f. évi julius 31-ig az egyházmegyei tanfelügyelőséghez beküldeni. Ezen 1921/22. tanévre szóló jelentések akként töltendők ki úgy a meg nem szállt, mint a volt megszállt területen levő iskolákról, hogy úgy a folyó, mint az előző három isk. évre vonatkozó adatokat is tartalmazzák. Igy az évi iskolai jelentés ürlapjának első oldalán a tanitó személyét illetőleg tanévről-tanévre bejegyzendők a tényleg alkalmazásban volt tanitók, tanitónők nevei. Előfordult személyváltozás esetén az is bejegyzendő, hogy az illető tanitó minő okból, mikor és hová távozott és az ujonnan helyére alkalmazott tanitó mikor és minő szám alatt neveztetett ki egyházhatóságilag? Erre a célra az évi isk. jelentés ürlap egész első lapja felhasználható a fizetési adatokra vonatkozó résszel együtt, miután a fizetésekre vonatkozó adatok kitöltése mellett is bőven jut hely a fentebb kivánt adatok bejegyzésére. Tehát a folyó 1921/22. tanévi isk. jelentések első oldala azon célt szolgálja, hogy kellő tájékozást nyujtson az elmult három és a folyó tanév alatt történt személyváltozásokról, s az alkalmazásban levő tanitók magatartását illetőleg a kommunizmus, illetve a szerb megszállás alatti időkről és pedig indittatott-e ellene fegyelmi eljárás, minő eredménnyel, volt-e internálva, stb.

Az évi jelentésürlap többi rovatai is lehetőleg ekként töltendők ki, hogy az 1918/19. tanévtől kezdve a fontosabb eseményekről (isk. épület javitás, épités, fejlesztés stb) kellő tájékoztatást nyujtson. Végül jelzem, hogy csak a 4364/1918. sz. körlevéli rendeletemmel kiadott nyomtatott ürlapok használhatók.

$\frac{1862}{1921}$

Szülői értekezletek tartása az iskolákban.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi március 6-án 26998/1922. VI. ü. o. számu, a kir. tanfelügyelőséghez intézett rendeletét szülői értekezletek tartása tárgyában, melyet hasonló intézkedés megtétele céljából nekem is megküldött, — alább egész terjedelmében közlöm s egyben utasitom a fennhatóságom alatt álló összes elemi- és polgári iskolák, valamint a tanitó- és tanitónőképző intézetek igazgatóságait, hogy a vezetésük alatt álló iskolákban, illetve intézetekben ezen miniszteri rendelet értelmében intézkedni s minden év julius 15-ig a miniszteri rendeletben előirt megfelelő jelentéseket egyházmegyei tanfelügyelőségemhez további felszólitás bevárása nélkül terjesszék be.

26.998/922. szám.
VI. ü. o.

A tanuló ifjuságnak helyes irányban való céltudatos nevelését az iskola a társadalom segitő közreműködése nélkül eredményesen nem végezheti el, mert a tanuló az iskolánkivüli időben igen gyakran olyan hatások alá kerül, melyek az iskola fáradságos munkásságának az eredményét legyöngitik, olykor teljesen ellensulyozzák.

Okvetlenül szükséges azért, hogy a társadalom közreműködésével a szülői ház és az iskola közötti kapcsolat intézményes biztositásával tétessék kisérlet arra, hogy az iskola számára olyan környezet teremtessék, melyben a jövő nemzedék lelki és testi tisztaságban felnevelkedve nemzeti ideálokért lelkesedni és küzdeni képes legyen.

Ez okból felhivom a Tanfelügyelő urat, intézkedjék, hogy a felügyelete alatt álló állami, községi, társulati, magán- és izraelita elemi nép- és polgári iskolákban, továbbá elemi népiskolai tanitóképző intézetekben gyakrabban, de évenként legalább háromszor, a folyó iskolai évben pedig legalább kétszer szülői értekezletek tartassanak.

Minthogy azonban csakis gondosan és jól előkészitett szülői értekezletek biztosithatják a kivánt eredményt, intézkedjék Tanfelügyelő ur, hogy az osztatlan elemi népiskolákban a tanitó, osztott elemi népiskolákban az igazgató (vezető tanitó) és a tanitótestület a gondnokság, illetőleg az iskolaszék bevonásával, polgári iskolákban az igazgató a tanár testülettel együttesen a legnagyobb körültekintéssel rendezzék az összejöveteleket és gondoskodjanak azoknak a szülők előtt való kivánatossá, érdekessé és minden fölött értékessé tételéről, napirendre tüzvén mindazokat a kérdéseket, illetőleg azoknak szülők bevonásával való megbeszélését, amelyek a fentebb emlitett cél elérésére alkalmasak lehetnek.

Az elemi népiskolai tanitóképző intézetekben csak a velük kapcsolatos gyakorló iskolákba járó gyermekek szülei hivandók össze. Itt az igazgatónak és tanártestületnek az a feladata, hogy a szülői értekezleteket oly módon szervezze és vezesse e gyakorló iskolai tanitó bevonásával, hogy a tanitójelöltek (két utolsó évfolyam növendékei), akiknek jelenlétét kötelezővé teszem, a szülői értekezletekre nézve jövőben értékesithető hasznos tapasztalatokat szerezhessenek.

A szülői értekezleteken tárgyalandó kérdések közül kiemelendőnek tartom, a tanulók jellemének fejlesztésére, vallásosságának és hazafiasságának emelésére, testi és lelki tisztaságának és épségének biztositására, betegségek ellen való küzdelemre, a rendes iskolába járás, a tanulók iskolánkivül foglalkoztatására, munkásságára, magatartásának ellenőrzésére, társadalmi nevelésére vonatkozó kérdéseket, s mindezekben a szülői ház szerepének kiemelésére, a szülői háznak általános közreműködésére vonatkozó kérdéseket. Természetesen a szülői értekezletekről minden politikai és felekezeti kérdés kikapcsolandó.

A szülői értekezletek összehivása egyrészt a helybeli sajtó utján, másrészt a tanuló ifjuság utján történhetik.

Meg vagyok arról győződve, hogy a gondosan előkészitett és vezetett szülői értekezleteknek idővel meg lesz a kellő eredményük és az iskola mihamarább értékes segitő társat nyer a szülői ház utján a társadalomban, mely ez összejövetelek hatása alatt bizonyára nagyobb figyelmet fog forditani az iskola nevelő hatását lerontó körülmények ellensulyozására.

A szülői értekezletekről, valamint azok észlelhető hatásáról minden tanév végén rövid összefoglaló jelentést kivánjon be, s azokat iskolafajonként elkülönitetten terjessze fel, kiemelve azokat a jelentősebb mozzanatokat vagy eredményeket, amelyek figyelembevételével e rendeletem esetleges kiegészitése iránt intézkedés volna teendő.

A most előadottak a kisgyermek nevelés és gyermekvédelem fogalomkörében a bármily jellegü kisdedóvóintézetekben megtartandó szülői értekezletekre nézve is irányadókul szolgálnak.

Ily irányu intézkedések megtételére egyidejüleg az egyházfőhatóságokat is felkértem.

Budapest, 1922. évi március hó 6-án. *Vass.*

1863
1922

Szorgalmi idő megrövidítését célzó kérelmek intézése.

A nm. vallás- és közoktásügyi m. kir. miniszteriumnak folyó évi április 13-ikán 43345—1922. M. P. ü. o. számu rendeletét a szorgalmi idő megröviditését célzó kérelmek intézése tárgyában, amely a Néptanitók Lapja folyó évi április 27-iki, 16—17. számában jelent meg, egész terjedelmében magamévá teszem, s utasitom a fennhatóságom alá tartozó plébános, isk. igazgatókat, hogy amennyiben valahol feltétlenül szükségesnek mutatkoznék szóbanforgó rendelet alkalmazása, ott a 10 éven felüli gyermekeknek gazdasági munkák végzése céljából az iskolalátogatás kötelezettsége alóli felmentése tárgyában az iskolaszéknek kellőképen indokolt határozati javaslatát kettő eredeti példányban kiállitandó jegyzőkönyvbe foglalva egyházmegyei tanfelügyelőségemhez terjesszék be. Különösen hangsulyozom, hogy csak oly javaslatok fognak figyelembe vétetni, illetve nyernek jóváhagyást, amelyek a miniszteri rendeletnek mindenben megfelelnek.

1864
1922

Anya- és csecsemővédő ünnepek tartása az iskolákban.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr folyó évi április 24-ikén 47163—1922. M. P. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján elrendelem, hogy a fennhatóságom alatt álló összes, különböző fokozatu iskolákban folyó évi május havában anya- és csecsemővédő ünnepek tartassanak. Az Amerikai Anya- és Csecsemővédő Akció bizottsága gondoskodni óhajtván az ünnep műsoráról, előadásra alkalmas versekből, párbeszédekből, kisebb szinművekből füzetet állitott össze, amelyet a megtartandó ünnep sikerének előmozditása végett a belépődijul szolgáló levelezőlapokkal együtt az akció vezetősége az érdekelt iskoláknak megküldi.

1865
1922

Sorsjegyeknek az iskolákban való árusitása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. é. április 24-én 45792/1922. M. P. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján megengedem, hogy az Amerikai Vöröskereszt Akció magyarországi bizottsága és az Országos Stefánia Szövetség által együttesen rendezendő tárgysorsjátékának előmozditása érdekében a fennhatóságom alatt álló összes intézetekben és iskolákban a tanárok és tanitók által árusithatók legyenek fentnevezett két egyesület által kibocsájtandó sorsjegyek. A sorsjáték vezetősége a 10 K-ba kerülő sorsjegyek terjesztésével nemcsak anyagi erejét akarja nö-

velni, hanem ezáltal a közönség legszélesebb rétegeinek érdeklődését is igyekszik ráterelni vidéki kiállításainak látogatásaira, továbbá az anya- és csecsemővédelem jelentőségének és feladatainak felismerésére.

1866
1922

Dr. Hanauer Á. püspök: A bérmálás kegyelme c. könyvének ajánlása.

Dr. Hanauer Á. István, váci püspök ur sokaknak tett üdvös szolgálatot azáltal, hogy *A bérmálás kegyelme* cimü könyvecskéjében a bérmálás kapcsán szükséges tudni- és megszivlelni valókat összefoglalta. Lelkészeknek, bérmálandóknak, bérmaszülőknek, általában a hiveknek nagyértékü segédeszköz ez a könyv, amely mint a Pázmány Péter Irodalmi Társaság kiadása, Budapesten, V., Honvéd-utca 10. sz. a., felárral és forgalmi adóval 39 K 50 fillérért, tömeges rendelés esetén árkedvezménnyel rendelhető meg.

1867
1922

„A kath. Missziók" c. füzet.

A „Propaganda" kongregáció alapításának 300-ik évfordulója alkalmából Őszentsége missziós ájtatosságok tartását rendelte el. Ezen ájtatosságok arra is hivatva vannak, hogy a hitterjesztés müve iránt a hivekben érdeklődést keltsenek. Ezen célra felette alkalmas „A kath. Missziók" cimü füzet, amely összefoglaló képet nyujt a missziós területekről, egyesületekről, személyekről a legujabb statisztikai adatok alapján. Megrendelhető Pál Mátyás dr. hittanárnál Kalocsán. E hasznos füzetet a tiszt. lelkészkedő papság figyelmébe ajánlom.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Maii a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

A Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal idecsatolt körlevelét egyházmegyém minden tisztelendő lelkészének különös figyelmébe ajánlom.

276 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u. 9.

1922.

X.

2235
1922

Ordinatio.

„Messis quidem multa, operarii autem pauci“, [1] his verbis Domini inclamamus, cum proximam Ordinationem theologorum Nostrorum absolutorum ven. clero, populoque fideli dioecesis annuntiamus. Diebus nempe 25., 28. Junii et 2. Julii a. c. *Ladislaum Gálos, Eduardum Petrovich, Andream Schäffer et Paulum Varga* sacris subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus ordinibus initiare intendimus. *Joannes Wagner* ob defectum aetatis primo die ad s. subdiaconatum tantum promovebitur.

Sequelae belli immanis, occupationisque diuturnae in omnibus muneris nostri partibus infinitas quotidie creant difficultates, provisionem tamen dioecesis, aptorumque curatorum dispositionem supra modum ingravare pergunt. Novorum igitur altaris ministrorum consecratio, qui toto zelo saluti animarum quotidie magis periclitantium succurrant, fortesque fidei praecones evadendo immenso labori incumbant, votum Nostrum principale merito efformat. Ut igitur pauci illi, quos proxime sacris initiare cupimus, spiritu apostolico repleti multorum valeant suscipere et obire vicem : sacerdotes et fideles simul comprecemur.

Mandamus igitur, ut Dominicis Junii a. c. ordinationem praecedentibus, diebusque ordinationum fideles cum pastoribus post sacrosanctum Missae sacrificium fervidas pro ordinandis preces fundant. Sacerdotes autem suprafatis diebus celebrantes post orationes pro missa praescriptas collectam „Pro omni gradu Ecclesiae“ sumant. „Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.“[2]

2236
1922

Obitus Julii Kopári.

Tristi fungimur de novo munere, cum decessum *Julii Kopári,* parochi pensionati Abaliget-ensis, ven. clero notificamus. Post 36 annos in cura

[1] Matth. 9., 37. [2] Matth. 9., 28.

animarum optima cum indole, exemploque vitae intemeratae exactos, ob virium debilitatem anno elapso rudedonatus, nunc vero in requiem aeternam evocatus est. Anno 1863. natus, a. 1885. ad sacerdotium promotus, a. 1898. vicarius in Szigetvár, a. demum 1902. parochus in Abaliget effectus est.

Animae defuncti confratris piis precibus, sacrisque praescriptis quocitius omnes succurramus. Requiescat in pace!

2237
1922

Collecta pro pluvia.

Ariditas diuturna magnum regionibus nostris minatur periculum. Ut igitur misericors Deus pluvia salutari omnia reficere, populoque suo, multiplici calamitate presso succurrere clementer dignetur, curati post missas parochiales, quando necessitas obversatur, pro pluvia cum populo orent. In missa autem quotidiana usque 1-um Octobris, secundum circumstantias, orationem simpliciter imperatam aut pro pluvia, aut ad repellendas tempestates sumant.

2238
1922

Pretia directoriorum et ss. oleorum.

Sat magno numero parochiae et curati adhuc restant, a quibus pretia directoriorum et ss. oleorum ad manus directoris sacristiae Ecclesiae Nostrae Cathedralis minime advenerunt. Ultima vice cunctantes provoco, ut dicta pretia infra octo dies suprafato submittant, secus enim mulcta convenienti punientur.

2239
1922

Personalia.

Josephus Szücs parochus in Sásd nominatus est vicearchidiaconus, *Ioannes Tihanyi* parochus in Abaliget vero notarius districtus Gödre-ensis. *Ioannes Horváth iun.* parochus in Valpovo nominatus est notarius districtus Valpovi-ensis.

Parochi nominati et investiti sunt:

Josephus Schäfer parochus Hőgyész-ensis pro Pári, *Emericus Graumann* catecheta Quinque-Ecclesiensis pro Hetvehely. *Josephus Léh* administrator Pári-ensis eodem munere functurus missus est in Hőgyész.

Cooperatores translati sunt: *Emericus Hauser* e Ráczpetre ad Paks, *Guilelmus Keller* e Paks qua subsidiarius in Kakasd, *Josephus Lickert* e Kakasd in Ráczpetre, *Eduardus Petrovits* admin. interim. in Hetvehely qua coop.

in Szászvár, *Stepanus Magyar* catecheta Budapestinensis factus est subsidiarius in Kocsola.

P. Remigius Révész O. S. Fr. facultate a S. Sede in dioecesim susceptus atque tamquam cooperator in Laskafalu missus est. *Carolus Trux* cooperator Beremend-ensis in dioecesim Sabariensem dimissus est.

2240
1922

Jézus Szive hét.

A Központi Szivgárda Vezetősége (Budapest) szeretettel meghivja a Jézus Szive tisztelete iránt érdeklődő főtiszt. Papságot az idei „Jézus Szive Hét"-re. Programm: július 8-ikán este 7 órakor Venisancte, julius 9., 10., 11-ikén rendes papi lelkigyakorlat, aki ezen résztvesz, előirt kötelezettségének eleget tesz vele. Julius 12., 13., 14-ikén délelőtt 9 órakor a Jézus Szive gárda ismertetése, délután a Szivgárda gyakorlati bemutatása és megbeszélése. Julius 15-ikén Te Deum és kirándulás Mária-Remetére. Lakást és ellátást a Központ ad egész hétre 800 K, vezetőknek 300 K-ért. Jelentkezéseket június 20-ikáig fogad el. A jelentkezők közöljék állásukat, lakcimüket és mellékeljenek válaszbélyeget, mire megkapják a részvételi jegyet és az értesitést az elhelyezés helyéről. Csak lelkigyakorlatra nem lehet jelentkezni. Jelentkezések a Központi Szivgárda Vezetőségéhez, Budapest, Horánszky-u. 20. szám küldendők.

2241
1922

Vasuti missió.

Az Orsz. Kat. Nőszövetség, mint a kat. női egyesületek központi szerve s mint a Nemzetközi Kat. Leányvédelmi Szövetség Magyarországi Komitéje, átérezve annak szükségességét, hogy a magányban utazó fiatal lányok védelemben, támogatásban, utbaigazitásban részesüljenek, ujból beállitotta a Vasuti Missziót, mely a háboru kitörése előtt oly áldásos működést fejtett ki.

A Vasuti Misszió célja, hogy a fiatal leányokat megóvja mindazon veszedelmektől, melyek őket ugy erkölcsi, mint vallási tekintetben utazás alkalmával fenyegetik, hogy nekik oltalmat, ideiglenes otthont, továbbutazás esetére utbaigazitást, esetleg segélyt és — amennyiben állás nélkül lennének, — megfelelő elhelyezést nyujtson.

A Szövetség a nővédelemmel foglalkozó és hozzá csatlakozott egyesületekkel együtt, a legnagyobb harmoniában szolgálja a Vasuti Misszió érdekeit s a fentemlitett célok megvalósitására képes.

A Nemzetközi Kat. Leányvédelmi Szövetség, mellyel állandó összeköttetésben vannak, mindig értesiti a Szövetséget, ha külföldi leányok hazánkba utaznak, vagy Budapesten átutaznak.

A háború és a forradalmak következtében megbénult Vasuti Misszió ez év eleje óta ismét müködésben van s a Szövetség fehér-sárga karszalagos alkalmazottja nemes céljaik megvalósitása érdekében állandó szolgálatot teljesit a budapesti pályaudvarokon.

Mindezt azzal hozom a tiszt. egyházmegyei papság tudomására, hogy hivják fel mindenütt a hivek figyelmét a Vasuti Misszióra, s magyarázzák meg annak nagyfontosságu és áldásos müködését, melyet a fővárosban számtalan erkölcsi veszélynek kitett egyedül utazó nők, fiatal leányok érdekében kifejt, s melyet alkalomadtán igénybe venniök erkölcsi kötelesség.

2242
1922

Lackenbacher-féle pályázat.

A vallás- és közokt. m. kir. miniszter úrnak f. é. május hó 10-én 184.063/1921—XI. a. ü. o. számú közlése alapján értesítem az érdeklődőket, hogy a Lackenbacher-féle alapítványból a következő kérdés legjobb megoldásáért 1200 K, azaz Egyezerkettőszáz korona tüzetett ki jutalmul:

„Refutetur opus novissimum Fr. Delitzsch: Die grosse Täuschung."

A pályázati feltételek teljesen ugyanazok, mint amelyek a 2488—1916. körlevéli számú rendelkezésben közöltettek. A pályázat határideje 1923. évi május hó 15.

2243
1922

Szegény gyermekek nyaraltatása.

A Katolikus Gyermekvédelmi Központ egyik programpontját az arra szoruló gyermekek nyaraltatásának előmozditása képezi. A Központ kérelme alapján felhivom tehát egyházmegyém buzgó lelkészeit, hogy a plebániájuk körzetébe tartozó tehetős és a gyermektársadalom iránt érdeklődő családokat e nagyfontosságu és krisztusi szeretetből fakadó áldozatra figyelmeztessék és buzditsák őket, hogy akik erre hajlandók, a nyár tartamára fogadjanak körükbe egy, vagy esetleg több arra szoruló gyermeket, s eme hajlandóságukat jelentsék be vagy közvetlenül, vagy közvetve — a plébániahivatal utján a Katolikus Gyermekvédelmi Központnak. (Budapest, Váci-utca 31—33.)

2244
1922

Min. rend. a beosztott tanitók és óvónők elbocsajtása, illetve végleges itése tárgyában.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. évi május 16-ikán 57771—1922. Mp. sz. alatt kelt megkeresését a beosztott állami és nem állami tanitók, óvónők elbocsájtása, esetleg végleges alkalmaztatása tárgyában azzal közlöm a fennhatóságom alá tartozó összes rk. elemi iskolák igazgatóságaival, iskolaszékeivel és óvodafelügyelőbizottságaival, hogy amennyiben a vezetésük alatt álló iskolákban, óvodákban a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által beosztott állami, avagy nem állami tanitó, óvónő lenne, jelen rendeletem kézhezvétele után *haladéktalanul* hozzanak az iskolaszékek, illetve felügyelőbizottságok az alább közölt miniszteri rendelet értelmében kellőképen indokolt határozatot s ezen határozatukról felvett jegyzőkönyvet kettő eredeti példányban kiállitva s 8 napi felebbezési határidő kitüzéséről szóló felebbezési záradékkal ellátva egyházmegyei tanfelügyelőségem utján terjesszék Elém. Tekintettel az ügy sürgősségére és fontosságára, elvárom, hogy a plébános, iskolaszéki és felügyelőbizottsági elnökök jelen rendelkezésemnek *pontosan és a legsürgősebben,* ujabb felszólitás bevárása nélkül eleget tesznek.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

57.771—1922. Mp. szám.

Az 1922: I. t.-c. 24. szakaszának, valamint az 1922. VI. t.-c. vonatkozó szakaszainak rendelkezése értelmében a közszolgálatban álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak létszámcsökkentése most már halaszthatatlanná vált; miért is ezzel kapcsolatban sürgősen rendeznem kell azon állami és nem állami tanitók és óvónők szolgálati viszonyait, akik az 1914-ik év óta átmenetileg nem állami tanintézetekhez, illetve kisdedóvókhoz osztattak be szolgálattételre.

E rendezés során intézkednem kell aziránt, hogy a szóbanlévő tanitók, illetve óvónők közül az állami tényleges szolgálatból szabályszerű végellátás mellett elbocsáttassanak, illetve a m. kir. pénzügyminiszteriumnak rendelkezésére adassanak (B. lista) mindazok, akik az állami elemi iskolák, illetve kisdedóvók csökkent száma miatt feleslegesek.

Mivel egyfelől az állami iskolák és kisdedóvók szempontjából elsősorban azokat kell a fölös létszámba tartozóknak tekintenem, akik nem állami intézetekben nyertek ideiglenes beosztást, másfelől pedig az iskolai tanitás zavartalan menetének biztositását ezen intézeteknél is biztositani óhajtom, ezért módot kivánok nyujtani arra, hogy a szóbanlévő tanitók, illetve óvónők mielőtt részemről végelbánás alá vétetnének, a főtiszt. Főhatóság főhatósága alatt álló intézetekben véglegesen elhelyezhetők legyenek.

Ez az elhelyezés azonban szükségessé teszi, hogy a beosztott tanerők, illetve óvónők, amennyiben megfelelnek és átvételüket maguk is kérik, az illető nem állami iskola, illetve kisdedóvó tanerői közé szabályszerüen és végleges állásra átvétessenek. Az átvételnek, figyelemmel az 1922. VI. t.-c. 4. §-ában foglaltakra is, a következő feltételei vannak:

1. A fenntartónak biztositania kell azokat a minimális illetményeket, amelyeket az egyes iskolafajoknál az államkincstár a fizetéskiegészités megadásánál, mint helyi javadalmazást jelenleg megkiván (kezdő alapfizetés, lakáspénz, lakáspénzpótlék, korpótlékok).

2. Az iskolafenntartónak vállalnia kell az alapfizetés után járó háborus segélyt is.

3. A beosztott tanerők már szervezett, de jelenleg üresedésben levő állásokra választhatók meg.

Amennyiben a beosztott tanító nem rendszeresített állást tölt be, de az uj állás szervezése az egy-egy tanerőre eső tankötelesek 50—60-as létszáma miatt megokoltnak tekintendő, — a fenntartó szabályszerű kérése alapján az uj állás szervezését engedélyezni fogom. Ennél azonban különös sulyt kell helyeznem arra, hogy az ujonnan szervezett állásra vagy a már ott működő beosztott tanerő, vagy ha ez valamely okból lehetséges nem lenne, a létszámcsökkentés során feleslegesnek nyilvánitotta (B. listára helyezett) tanerők valamelyike alkalmaztassék.

Ami a kisdedóvókat illeti, uj állás szervezését az egy óvónőre eső 40-es létszám mellett tartom megokoltnak, feltéve, hogy az illető kisdedóvóban szervezendő állás részére külön foglalkoztató terem áll rendelkezésre.

Tisztelettel kérem a főtiszt. Főhatóságot, méltóztassék az előadottak alapján az intézkedéseket sürgősen megtenni s velem legkésőbb *folyó évi junius hó 15-ig* közölni, hogy a beosztott tanitók, illetve óvónők közül a fenntartók kiket kivánnak akár rendszeresitett állásra való megválasztással, akár uj állások szervezésével végleg átvenni s kik azok, akiknek további ottműködésére nem tartanak igényt. Ez utóbbi állami valamint nem állami tanerők közül azokat, akiknek szolgálatára szükségem nem lesz s akiket állami iskolákhoz, illetőleg óvókhoz hely hiányában nem rendelhetek vissza, az 1922 : VI. t.-c. alapján szabályszerű elbánás alá kell vennem.

Budapest, 1922. évi május hó 16-án. A miniszter h e l y e t t J. államtitkár.

2245
1922

Egyházközségi tisztviselők, javadalmasak vagyonváltsága.

Az 1921. évi XLV. t.-c. 2. §-ának 3. pontja értelmében egyházközségek rendes tisztviselői és alkalmazottai javadalmi földjeiknek 1000 kor. kat. tiszta jövedelmen alul eső része, továbbá az egyházi kegyes alapitványok tulajdonában levő földterületek a mezőgazdasági ingatlanok vagyonváltsága alól mentesek.

Ennek dacára tudomásom szerint egyházmegyém területén több egyházi javadalmas holdanként 1000 koronás buzaárban a vagyonváltságot befizette. A 182.921/1921. P. M. számu körrendelet intézkedik arról, hogy a vagyonváltság fejében tartozatlanul és illetéktelenül befizetett összegek minél előbb visszafizettessenek. Ennek folytán elrendelem, hogy azon egyházi javadalmasok, akik a törvény értelmében a vagyonváltság alól mentesek és ennek dacára vagyonváltság fejében bizonyos összeget akár az előljáróságnál, akár az illetékes állampénztárnál befizettek, kérjék a lefizetett összegnek visszafizetését. A kérvényt a 182.941/1921. P. M. számu rendelet értelmében a pénzügyigazgatósághoz kell cimezni és beadni, ezen hatóság intézkedik ugyanis a befizetett vagyonváltság visszafizetéséről.

Ezenkivül értesitem a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy a vagyonváltság a 172.792/1921. számu körrendelet értelmében előreláthatólag a f. évi julius vagy augusztus hóban lesz kivetve és ha netán olyan egyházi javadalmasra is ki lenne vetve vagyonváltság, aki egyébként mentességet élvez, a fizetési meghagyás kézbesitésétől számitott 30 napon belül (1921. évi XLV. t.-c. 12. §.) a m. kir. közigazgatási birósághoz kell panassza-

élni. A panaszt a m. kir. közigazgatósági bírósághoz kell cimezni és a pénzügyigazgatóságnál kell beadni. Ezt egyetlen — egyébként váltságmentes egyházi javadalmasnak sem szabad elmulasztani, mert a váltsággal való megrövás sulyos anyagi terhet ró reá.

Azon egyházi javadalmasok, akik vagyonváltság alóli mentességre igényt nem tarthatnak és a törvénynél fogva váltságot fizetni kötelesek, amennyiben a kirótt vagyonváltság összege a 20.000 koronát meg nem haladja, ennek felét jogositottak *saját jelzésü* hadikölcsönkötvényekkel is megfizetni, a hadikölcsönökön kivül a váltság fele összegét a bankjegyek lebélyegzése alkalmával levont kényszerkölcsönökről az illetők saját nevére kiállitott „Pénztári Elismervényekkel" is törleszthetik. (1920. évi III. t. c. által jóváhagyott 1700/1920. M. E. rendelet 2. §.-a rendelkezik erről) Ezen pénztári elismervényeket az állampénztár teljes összegükben tartozik befizetésül elfogadni. A hadikölcsönkötvényeket azonban a fizetésnél nem névértékben, hanem az 1921. évi XXVI. t.-c., valamint az 172.792/1921. P. M. számu körrendelet 9. §.-a értelmében csökkentett értékükben kell számitani. Ennél fogva az 50 K-ás cimleteket (értve alatta az 50 K névértéket) 42 K 50 f., a 100 K-ás cimleteket 85 K, az 1000 K-ás cimleteket 800 K értékben lehet fizetésül elfogadni.

Az 1921. évi XLV. t.-c. 53. §-ának utolsó bekezdése értelmében azon vagyonváltságkötelezett, aki a vagyonváltságot a kivetésről szóló határozat kézbesitését követő naptól számitott 30 nap alatt egész összegében készpénzben lefizeti, a megállapitott vagyonváltság 5%-a elengedésének kedvezményében részesül.

Ezek a vagyonváltságra vonatkozó főbb jogszabályok, amelyeket az egyházközségi tisztviselőknek, javadalmasoknak, a saját jól felfogott érdekeiknek megóvása végett tudniok kell.

2246
1922

Folyó évi julius 3-tól kezdve minden héten végezhetők lelkigyakorlatok a Kongregáció Otthonban. Hétfőn este kezdődnek, pénteken reggel végződnek. Átutazó papok éjjeli szállást is kaphatnak. Biztonság kedvéért a bejelentést és a válasz megvárását okvetlenül kéri az igazgatóság. Budapest, VIII., Horánszky-utca 20. sz. Papi lelkigyakorlatok.

2247
1922

Tudomásomra jutott, hogy egyes fiókközségekben ismételt rendelkezéseim dacára olyan istentiszteletek, illetve ájtatosságok is végeztetnek, Tiltott istentiszteletek és ájtatosságok

melyeket felszentelt áldozár nélkül végezni nem szabad s nem lehet. Ilyenek az ugynevezett hajnali misék az ádventi időben, az éjféli mise, a feltámadási körmenet, a buzaszentelés és a keresztjárók csupán a kántortanitók részvételével, avagy anélkül.

Ujból felhivom tehát ugy az illetékes lelkészek, mint az érdekelt kántortanitók figyelmét, hogy ezeket elnézni, avagy bennök résztvenni szigoruan tilos. Az egyház rendelete ellen cselekvők sulyos fegyelmi vétséget követnek el, melyet mindenegyes esetben meg kellene torolnom. A kerületi esperestanfelügyelők kötelesek gondosságukat erre a pontra is kiterjeszteni s az esetleges visszaéléseket letiltani, illetve az egyházmegyei Hatóságnak bejelenteni.

2248
1922

Nyugták pontos beküldése.

Felhivom a kongrua-kiegészités-, korpótlék- és államsegély-jogosultakat, hogy bélyeges nyugtáikat annyival is inkább sürgősen terjesszék be, mert az elszámolások megtörténte után e járandóságokat elveszitik. Ha valaki nem igényli ezen összegeket, engedje azt át valamely jótékony célra (pl. egyhm. papi otthon, Emericanum, Oltár-, Sz. Vince-egylet), de a nyugtát ezen esetben is küldje be.

Hanyagságból eredő károkért az illetők viselik a felelősséget.

Datum Quinque-Ecclesiis, 10. Junii a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

352 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u. 9.

1922.

XI.

2650
1922.

Damnantur opera omnia scriptoris „Anatole France".

Feria IV, die 31 maii 1922.

In generali consessu Supremae S. Congregationis Sancti Officii, Emi ac Rmi Dni Cardinales in rebus fidei et morum Inquisitores Generales, praehabito DD. Consultorum voto, decreverunt: „Opera omnia auctoris *Anatole France*, ad praescriptum Codicis J. C. can. 1399, 2°, 3°, 6°, 8°, 9°, prohiberi ipso iure, eaque in Indicem Librorum prohibitorum inserenda esse."

Insequenti vero feria V, die 1 iunii eiusdem anni, Sanctissimus D. N. Pius divina providentia Papa XI, in solita audientia R. P. D. Assessori S. Officii impertita, relatam sibi Emorum ac Rmorum Patrum resolutionem approbavit, confirmavit et publici iuris fieri praecepit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Officii, die 2. iunii 1922.

Aloisius Castellano, *Supremae S. C. S. Off. Notarius.*

2651
1922.

Circa missas de requie in translatione cadaveris humati.

Expostulatum est a Sacrorum Rituum Congregatione:

„Utrum Missa *de Requie*, quae celebratur in translatione cadaveris iam humati in definitivam sepulturam, gaudeat privilegiis Missae exsequialis *ut in die obitus seu depositionis*, quamvis exsequiale funus peractum fuerit occasione praecedentis sepulturae."

Sacra porro Rituum Congregatio, audito specialis Commissionis suffragio, respondendum censuit: *Negative*, sed ad casum propositum eadem Sacra Congregatio extendit, privilegia contenta in novis Rubricis Missalis tit. III, *de Missis defunctorum*, n. 6.

Atque ita rescripsit, declaravit et indulsit. Die 16 iunii 1922.

† A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae, *S. R. C. Praefectus,* — L. † S. — Alexander Verde, *Secretarius.*

2652
1922.

Examina prosynodalia et neosacerdotum.

Propter multiplices quas annis elapsis perpeti debuimus, calamitates multi sunt dioecesis Nostrae sacerdotes, qui ratione servitii, temporisque in eo exacti examen prosynodale, etsi debuissent, subire nondum potuerunt. Praesentibus igitur *omnes*, ad quos spectat, provocamus, ut diebus 26. et 27. Septembris a. c., quando examina solita prosynodalia in aedibus Seminarii Nostri maioris servabuntur, compareant, semetque Officio dioecesano tempestive insinuent adnotando, an ex integra materia, an vero ex parte, prout Litt. Circ. XVII. a 1909. n. 4652. concessum est, examen tentare velint. Candidati prima die e studiis stabilitis viva voce, secunda autem ex homiletica atque catechesi scriptotenus peritiam requisitam probare tenentur. Omnes statutis novi Codicis Juris Canonici conformiter sacrum sermonem, quem paratum secum afferant, coram examinatorio pronuntiare obligantur.

Immediate post examina prosynodalia habebuntur examina neosacerdotum, prout illa in Litt. Circ. IV. a. 1920. sub nuo. 1109. statuuntur. Ad haec item omnes neosacerdotes cursuum respectivorum comparere debent.

2653
1922

Neosacerdotes.

Dioecesi Nostrae penuria sacerdotum laboranti solatium divinus Paterfamilias per ultimas ordinationes clementer indulsit, cum diebus praestitutis, 25. 28. Junii et 2. Julii a. c. per impositionem manuum Nostrarum episcopalium dilectos in Christo *Ladislaum Gálos*, *Eduardum Petrovics*, *Andream Schäffer* et *Paulum Varga* ss. subdiaconatus, diaconatus et presbyteratus ordinibus initiavimus. *Joannes Wagner* ob defectum aetatis prima die ordinationum ad s. subdiaconatum promotus est.

2654
1922

Obitus Ludovici Liebbald.

Cuiuslibet sacerdotis dioecesani decessus magno cor Nostrum dolore afficit, cum autem dilectos vineae Domini operarios de repente evocari videmus, manus Nostras, quibus saluti animarum periclitantium satagere debemus, abbreviari sentimus. Tali moerore affecti obitum hisce *Ludovici Liebbald* parochi Püspöklak-ensis ven. clero notificamus, qui post brevem morbum, sacramentis moribundorum iterato et pie susceptis, die 13. Julii a. c. summo mane hanc vallem lacrimarum repente reliquit. Anno 1867. natus,

a. vero 1889. presbyter ordinatus est. A. 1907. parochus in Püspöklak, a. dein 1909. notarius districtus Máriakéménd-ensis nominatus est. Pastor erat animarum bonus, erga omnes semper affabilis.

Deum igitur Optimum Maximum e corde precemur, ut servum suum, cui certa spes resurrectionis beatae effulsit ad aeterna gaudia suscipere clementer dignetur. Requiescat in pace!

2655
1922

Concursus pro parochia Püspöklak.

Pro beneficio parochiali Püspöklak, patronatui Meo obnoxio, pastore viduato, praesentibus usque 20-um Augusti a. c. concursum publicamus. Sacerdotes dioecesani, linguarum in parochia dicta necessariarum gnari, atque in examine prosynodali approbati, beneficium hoc anhelantes velint suos recursus, infra terminum praefixum Mihi exhibere.

2656
1922

Expositura in Vasas.

Numerosa copia fidelium in filiali Vasas, parochiae Hird, commorantium ab anno iam provisionem magis convenientem a Nobis sollicitabat. Desiderio communi deferendo exposituram inde a 15. Junii a. c. igitur in Vasas ereximus, capellanumque localem ibidem *Ferdinandum Herger* cooperatorem adusque Hird-ensem constituimus.

2657
1922

Personalia.

Ludovicus Razgha vicearchidiaconus districtus Völgység-ensis, parochus Zombaensis erga preces proprias a munere inspectoris scholarum distr. relevatus, idemque *Stephano Lerch* parocho Lengyel-ensi commissum est.

Dr. Adalbertus Jakab cap. S. Sanct. ad hon., director praep. nominatus est examinator prosynodalis, item professor extraord. paedagogiae in instituto Nostro theoologico.

Ferdinandus Haug, cooperator Himesháza-ensis factus est administrator interimalis parochiae Püspöklak.

Cooperates translati sunt:

Adalbertus Battyányi e Püspökbogád in Kővágószőllős, *Franciscus Faludi* e Berkesd in Himesháza, *Ladislaus Hegedüs* ex Olasz in Berkesd, *Josephus Nyári* e Szászvár in Szabadszentkirály, *Emericus Wucskits* e Mecsekszabolcs in Püspökbogád.

2658
1922

Papnövendékek felvétele.

A folyó évi julius 1-én megtartott konkurzuson a kisebb papnevelőintézetbe a következő uj növendékek vétettek fel: a főgimnázium VII. osztályára Heiszler Antal, a VI. osztályra Benkő Pál és Labancz András, az V. osztályra Feuerbach Péter, Fodor Imre, Kolman György, Patacsi József, Palásti László, Hemrich Ferenc, Vincze György, Kriszt Mátyás, Takács Sándor és Weiszenburger József.

2659
1922

Harangbeszerzés buzaszolgáltatás ellenében.

A háboruban elveszett harangok mielőbbi pótlására országszerte mozgalom indult meg. A hivek ily irányu igyekezetének előmozditása céljából az Ecclesia alapitását képező „Budapesti Harangmüvek Részvénytársaság“ elhatározta, hogy készpénz helyett buza beszolgáltatás ellenében is önt és szállit harangokat. Ezen akció sikere azonban csak akkor volna biztositható, ha a harangoknak buza ellenében való megrendelése nagyobb tömegekben eszközöltetik. Az egyházmegyei tiszt. lelkészkedő papság figyelmét azzal hivom fel e kezdeményezésre, hogy azt a gondjaikra bizott hitközségek érdekében minél hathatósabban felkarolni igyekezzenek.

2660
1922

Nyugták bélyegmentessége.

A m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. évi junius hó 28-án kelt döntése alapján közlöm, hogy azok a lelkészek és egyéb egyházi alkalmazottak, akik fizetéskiegészitő államsegélyben vagy más, az állam által adott javadalmazásban részesülnek, a „közszolgálatban alkalmazottak“ terminologiába tartozóknak tekintetnek, miért is az emlitetetteknek, az ilyen nyugdijas személyeknek, továbbá mindezek ellátást élvező hozzátartozóinak azok a nyugtatványai, amelyeket az államtól kapott, tehát közpénztárból huzott illetményeikről állitanak ki, az 1920. évi XXIV. t.-cz. 22. §-ának rendelkezése alapján illeték alá nem esnek.

2661
1922

Hivatalos portóköltségek bejelentése.

Vonatkozással a f. évi VI. körlevélben 1113/1922. szám alatt közölt rendeletemre felhívom egyházmegyém összes Csonka-Magyarországba eső egyházi hivatalait, hogy a f. hó végéig mutassák ki a vonatkozó ellennyug-

tákkal — ennek hiján hivatalos pecséttel ellátott bizonylattal — a f. évi jan. 1-től jul. 1-ig felmerült hivatalos postabélyeg-kiadásaikat. A bizonylatok adatainak helyességéért a kiállító anyagi és fegyelmi felelőséggel tartozik.

Későn beérkező kimutatások nem fognak figyelembe vétetni.

2662
1912

Alapitványi számadások uj rendje.

Tekintettel lelkészkedő papságunk sokirányu elfoglaltságára s a napról-napra növekedő papirárakra jelen soraimmal további intézkedésig megengedem, hogy az alapítványi számadások eddigelé előirt alakja helyett az alapok évvégi állapota foglaltassék egy félivnyi terjedelmü kimutatásba és terjesztessék be évenkint felülvizsgálat végett az egyházmegyei számvevőséghez.

2663
1922

Kiutalási jog a templompénztárból.

A vagyonkezelési szabályzat 39. §-át akként módosítom, hogy a plébániavezetők 1000 koronáig terjedő kiadásokat eszközölhetnek a templomgondnokkal egyetértve a templomok házi pénztárából, 2000 K-ig terjedő kiadásokhoz a kerületi alesperesek irásbeli, ezen összegen túl pedig az egyházmegyei hatóság engedélye szükséges.

A 41. §-t érintőleg további intézkedésig megengedem, hogy előrelátott kiadások fedezetére 4000 K-ig terjedő összeg a templompénztárakban visszatartassék.

2664
1922

Rendelet a kat. gyermekvédelem ügyében.

A. kat. gyermekvédelem ügyének országos megszervezése még sohasem volt oly égetően sürgős és fontos, mint most, amikor hazánk rekonstrukciójának legfontosabb feltétele a gyermeknevelés helyes és egységes irányitása, a kat. gyermektársadalom védelme, erkölcsi és anyagi támogatása. A kat. gyermekvédelmi Központ meg is kezdte az országos szervezést, első sorban a szükséges adatok beszerzését. E célból az összes kat. plébániahivatalokhoz és intézményekhez kérelmet intézett.

Mivel azonban sok helyről a megkeresésekre válasz nem érkezett, folyó évi 570/1922. körl. számu rendeletem kiegészitése gyanánt következőképen intézkedem.

1. Mindazok a plébániahivatalok, melyek a kat. gyermekvédelmi központ f. é. március 8-án kelt kérelmét megkapták — amennyiben azt eddig még meg nem tették — az ahhoz csatolt és bérmentesitett törzslapot kitöltve sürgősen küldjék vissza.

2. Minden plébániában, ideértve az anyaközségen kivül a fiókközsé-

geket is, ahol legalább egy tanitó működik, e rendelkezésem kézhezvételétől számitott egy hónapon belül Kat. gyermekvédelmi bizottság alakitandó az egyházközség azon tagjaiból, akik a gyermektársadalom sorsa iránt érdeklődnek, de főképen a hivatásos nevelő és tanszemélyzetből. E helyi bizottságok tagjai a plébános — egyben elnök — segédlelkészek, tanitók, tanitónők, ahol többen vannak mindnyájan, a közgyám és a helyi értelmiség néhány tagja. Ennek a helyi bizottságnak feladata élénk figyelemmel kisérni az ott élő családok életében esetleg beálló s a gyermekekre nézve szomoruan fájó és jövőjüket, neveltetésüket károsan befolyásoló változásokat, melyek akár a szülők halálával vagy tartós betegségük, munkaképtelenségük folytán a gyermekek társadalmi felkarolását teszik szükségessé, azokat az egyházmegyei igazgatónak Beck Lajos tb. kanonok, nagybicsérdi esperes-plébánosnak esetről-esetre sürgősen és körülményesen bejelenteni, hogy ő viszont a központtal folytathassa le a további teendőkre vonatkozó eljárást. Különös megterheléssel ez nem jár azoknál, akik hivatásuk és állásuknál fogva okvetlenül értesülnek, főleg a falvakban, a családokban előforduló minden változásról, ismerik az egyes családok vagyoni helyzetét, a családok beléletét, minélfogva ők, mint a gyermekmentés helyi őrszemei a leghivatottabb elbirálói annak, ha vajjon szorul-e kat. gyermek az ő községükben mentőakcióra vagy nem, s ha igen, mi módon ajánlatos ezen akciót velük szemben gyakorolni.

A bizottság a gyermekvédelem ügyeit időközönkint tartandó üléseken tárgyalja s minden tekintetben a tárgyilagosság és méltányosság elvei szerint jár el. A bizottság szervezetére vonatkozó bővebb utásitás a kat. Gyermekvédelmi Központtól (Budapest, V., Váczi-utca 31-33. IV. emelet 16. ajtó) szerezhető be.

A plébánosok, mint a helyi bizottság elnökei kötelesek évenkint január első felében az egyhm. hatósághoz intézett jelentés keretében a helyi bizottság működéséről beszámolni s a tagok névjegyzékét beküldeni. Uj bizottsági tagok csak azon esetben választandók, ha a régiek sorában esetleg változások állnak be.

Végül felhivom a ker. espereseket és ker. tanfelügyelőket, hogy a folyó évi őszi koronán, illetve köri tantestületi tanácskozmányon a kerületi papokat, illetve tanitókat nyerjék meg e szent ügynek és birják rá őket, hogy ne sajnálják azt a csekély évi 10 korona áldozatot, mely őket a kat. gyermekvédelem rendes tagjaivá avatja és kiadmányaiban dijmentesen részesiti.

Egyházmegyénknek, mely a keresztény gyermekvédelem ügyét már bölcsőjében is ápolta, ezen országos mozgalomba is be kell kapcsolódnia, ami itt annál könnyebb, mert a ker. Szer. Orsz. Gyermekvédő Egyesület

működését és áldásait egyházmegyénkben eddig már kilencvenhat gyermek és bennük sok, gyermekeik jövője miatt aggódó szegénysorsu szülő élvezte. Csak a lelkesedés lángját kell szitani a lelkekben, csak némi áldozatra serkenteni a könyörületre hajlékony sziveket az ártatlanul szenvedők iránt és rá kell mutatni ama felbecsülhetetlen tőkére, mely a gyermekekben rejlik a Haza, a társadalom számára, ha ez a tőke a krisztusi szellemben dolgozó szeretet rendelkezése és áldásos hatása alá kerül.

2665
1922.

Lelkigyakorlatok tanitók részére.

A világháboru és az ezt követő megszállás miatt már 1914. év óta szüneteltek a lelki szent gyakorlatok egyházmegyei tanitóim részére.

Bár még mindig nem csekély nehézségekbe ütközik ezek megtartása, mégis elhatároztam, hogy a folyó évben alkalmat nyujtok egyházmegyei tanitóimnak ezen lelki megujhodásra annyival is inkább, mivel az egyházmegyei tanitóegyesület legutóbbi f. évi junius 30-án tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve őszinte főpásztori örömömre eziránt óhajt és kérelmet is terjesztett elém.

Ha mindenkor és kivétel nélkül mindenkire nézve hasznos és üdvös néhány napra visszavonulni a lelki magányba és itt szent hitünk örök igazságai felett elmélkedni, magába szállni, akkor ma, midőn a fiatalság és a felnőttek között oly nagy mérvü sülyedés észlelhető erkölcsi és vallási tekintetben, fokozottabb mértékben szükséges, hogy világosan lássunk és a helyes irányt megtaláljuk minden körülmények között. És ha mindenkire kivétel nélkül hasznos és üdvös a lelki szent gyakorlatok megtartása, akkor első sorban indokolt ez a tanitók és a kath. tanitók részére, akik annyi kisértésnek, megpróbáltatásnak voltak és vannak kitéve, de akiktől nemcsak ez a csonka Magyarország, hanem maguk az egyes hitközségek is elvárják, hogy ugy magánéletükben, mint nyilvános müködésükben buzgó, hitvalló keresztények és lelkes hazafiak legyenek, akikre nyugodtan bizhatják nevelés céljából legdrágább kincseiket, gyermekeiket, az Egyház és a haza reményeit. Ezen nevelés annyival fontosabb és szükségesebb ma, mint máskor volt, mivel az önzés, az élvezetvágy és minden tisztességérzet hiánya ma sokkal általánosabb, mint volt valaha és ezek ellen csak céltudatos neveléssel lehet és kell küzdeni. Amely nevelés van hivatva ifjuságunk saját ideig való és örök boldogságának biztositékait is megalapozni.

Ilyen lelkülettel hivom fel egyházmegyei tanitóimat a lelki szent gyakorlatokon való megjelenésre, egyben kérve őket, hogy a kedvező alkalmat ily lelkülettel igyekezzenek felhasználni. Meg vagyok ugyanis győződve, hogy akik ily lelkülettel jönnek és vesznek részt a lelki szentgyakorlatokon, azok

az Ur Jézus bőséges kegyelmeivel fognak onnét visszatérni szeretett családjuk és hitközségük körébe.

Egyházmegyém tiszt. lelkészei szíveskedjenek a plébániabeli tanitó urakkal közölni, hogy részükre a lelki szent gyakorlatok a pécsi Pius-főgimnáziumban és internátusban folyó évi augusztus 21-ikén esti 6 órakor kezdődnek és augusztus 25-ikén reggel közös szent áldozással érnek véget.

Összesen 33-an vehetnek részt, akik a lelki szentgyakorlatok alatt fentnevezett intézetben 500 korona kedvezményes dij ellenében lakásban és étkezésben részesülnek. Jelentkezni lehet folyó évi augusztus 10-éig a Pius-főgimnázium főt. igazgatóságánál. A felvételnél előnyben azok részesülnek, akik előbb jelentkeztek. Akik tuljelentkezés esetén nem vétetnek fel, azok erről értesitést nyernek, amiért is szükséges, hogy lakóhelyüket a posta kitüntetése mellett pontosan közöljék.

Ama r. k. tanitóimat, akik egyházmegyei Főtanfelügyelőm utján indokolt kérelemmel fordulnak hozzám, egyénenkint 100—150 K utiköltségsegélyben részesitem.

2666
1922

Min. rend. a háborubanelesett hősök nevének az el. iskolákban való megörökitése tárgyában.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a háborubanelesett hősök nevének az elemi iskolákban való megörökitése tárgyában f. évi junius 3-án kelt 40127/1922 M. P. ü. o. számu rendeletét, amely a Néptanitók Lapja f. évi junius 15-iki 21—24. számában egész terjedelmében megjelent, magaméva téve, utasitom a fennhatóságom alá tartozó összes r. k. elemi népisk. igazgatóságokat és tanitókat, hogy ezen rendelet értelmében járjanak el.

2667
1922

Hivatalos pénzküldemények.

A m. kir. posta a pénzküldemények házhoz szállitása címén bizonyos levonásokat eszközöl az utalványon jelzett összegekből. Addig is tehát, amig a hivatalos pénzküldemények módját illetőleg tervezett ujitás tárgyában rendelkezésemet kézhez veszik, felhivom a plébániavezetőket, hogy kézbesitési díj gyanánt 1000 K-án alul levő összeg után utalványonkint 1 K-t, azon felül 10.000 K-ig 2 K-t, ezt meghaladó összeg után 5 K-t vegyenek számitásba és ennyivel többet küldjenek, illetve hivatalos felterjesztéseikben ennyivel kevesebb összeget jelezzenek.

Datum Quinque-Ecclesiis, 15. Julii a. 1922.

† Julius m. p.
episcopus.

403 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u. 9.

1922.

XII.

2855
1922

Litterae Suae Sanctitatis ad Episcopos Regni Hungariae.

„Dilecto Filio Nostro Joanni tit. S. Eusebii S. R. E. Presb. Card. Csernoch Archiepiscopo Strigoniensium ac Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis et Episcopis Hungariae *Pius PP. XI.* Dilecte Fili Noster ac Venerabiles Fratres Salutem et Apostolicam Benedictionem! In communi vestra epistola cum prospera et adversa gentis vestrae, tum grato animo ac memori, beneficia recolitis, quae in utraque fortuna, ab Apostolica Sede, numquam intermissa liberalitate, collata in eam sunt. Collata ea quidem sunt in merentem. Locuplex historia testis multa commemorat egregia hungarorum in Ecclesiam facinora, in primisque eorum celebrat animum catholicae fidei retinentissimum; libetque, cum primum vos alloquimur, occasionem ex his sumere hungaros omnes compellandi Apostoli verbis „*State in fide, neve inferatis crimen gloriae vestrae*“. Hortationem, ut videtis, non inopportunam faciunt tempora. Multa enim, uti aliis in locis, ita etiam in Hungaria impendent catholicis ex hoc capite discrimina, in eaque maxime advocatam velimus diligentiam vestram. Relata a vobis officia dum vice prosequimur paternae caritatis, divinorum auspicem munerum Apostolicam Benedictionem vobis omnibus, Dilecte Fili Noster ac Venerabiles Fratres, clero ac populo unicuique vestrum tradito, peramanter in Domino impertimus. — Datum Romae apud S. Petrum die II. Maii *MCMXXII. Pontificatus Nostri anno primo.* — *Pius PP. XI.*“

2856
1922

Ordo Vis. Canonicae et S. Conf.

Proximis mensibus duos districtus Dioecesis Meae visitare, in parochiisque eorum sacramentum s. confirmationis sequenti ordine distribuere Deo iuvante intendo:

die	19.	Septembris	in Báta,	die	24.	Septembris	in Sióagárd,
„	20-21.	„	„ Bátaszék,	„	25.	„	„ Harcz,
„	22.	„	„ Várdomb,	„	26.	„	„ Mőzs,
„	23.	„	„ Decs,	„	27.	„	„ Kistengelicz,

die 28-29. Septemberis in Tolna,
„ 30. „ „ Fadd,
„ 1-2. Octobris „ Paks,
„ 3. „ „ Dunakömlőd,
„ 4. Octobris in Bölcske,
„ 5-6. „ „ Dunaföldvár,
„ 7. „ „ Németkér,
„ 8. „ „ Kajdacs.

2857
1922

Obitus Francisci Fent dr.-is.

Regiones exteras medicorum consilio petere coactus *Franciscus Fent* dr. t. abbas, vicearchidiaconus et parochus Szekszárd-ensis 25. Julii a. c. in *Gleichenberg* sacramentis bene provisus, inopinate tamen ad portum aeternitatis evectus est. Humiliati quidem sub potenti manu Dei decretum Omnipotentis adoramus, contriti tamen decessum confratris lugemus, qui multis virtutibus ornatus non tantum munere pastoris parochiae Szekszárd, sed etiam vicearchidiaconi districtus, necnon provicarii Nostri per tres ferme annos magnis exantlatis laboribus plurimum ad salutem animarum, honoremque Dei promovendum contulit. A 1861. natus, a 1886. expletis studiis in universitate Vindobonensi presbyter ordinatus est. Ab a. 1889. studiorum praefectus in Seminario Nostro, dein ab a. 1894. professor stud. bibl. ibidem, a. 1898. parochus in Szekszárd ad S. Mich., a. 1906. assessor consist., a. 1907. parochus in Szekszárd civ. int., a. 1909. abbas tit., a. 1912. vicearchidiaconus districtus Szekszárd-ensis, annis demum tristissimis 1919-21. obsidionis inimicae partis merid. dioecesis provicarius Noster episcopalis erat. In omnibus muneris sui partibus non tantum fiduciam et laudem Nostram, sed etiam gratitudinem omnium eorum merebatur, qui curae suae commissi fuerant.

Cum igitur obitum eius deploramus, omnes contestamur, ut pro requie, gloriaque animae denati sacra praescripta, precesque fervidas Nobiscum offerant, ut praemium condignum quocitius obtinere possit. Requiescat in pace!

2858
1922

Concursus pro parochia Szekszárd civ. int.

Pro beneficio parochiali Szekszárd civ. int., decessu pastoris eximii viduato, patronatuique Fundi Studiorum obnoxio, praesentibus usque 1-um Septembris a. c. concursum publico. Competituri velint suos recursus usque dictum terminum Mihi praesentare.

2859
1922

Personalia.

Administratores nominati sunt: *P. Angelus Feisz* O. S. Fr. in Gyűd, *Carolus Horváth* et *Ludovicus Kun* cooperatores in Szekszárd civ. int. ibidem, *P. Petrus Szencsár* O. S. Fr. in Mohács ad S. Crucem.

2860
1922

Utasitás a végrendeletek szabályszerü elkészitésére.

Ismételten elrendeltem már, hogy egyházmegyém összes javadalmas lelkészei s mindazok, akik magántulajdonnal rendelkeznek, kellő időben szabályos végrendeletet készitsenek, s azokat legalább lezárt boritékban a kerületi espereseknek bemutassák.

Ennek dacára több izben megtörtént, hogy az elhalt javadalmas lelkészek végrendeletei eltüntek, sőt az is megesett, hogy a végrendeletet jelző lepecsételt boritékban nem volt semmiféle irásos rendelkezés. Ezen szomoru esetek következménye minden egyes alkalommal az volt, hogy a hagyaték rendezése az érdekeltek és főleg az egyház rendkivüli kárára éveken keresztül elhuzódott, s közben a költségek a hagyatékot egészben vagy részben felemésztették. Ennek meggátlására s a felesleges vesződségek és költségek kizárása céljából ezennel elrendelem, hogy egyházmegyém minden javadalmas és magántulajdonnal biró lelkésze haladéktalanul szabályszerű végrendeletet készitsen, ugyanazt a szükséges záradékkal ellássa, a kerületi esperesnek — a záradék ellenőrzése céljából — bemutassa, s előtte lepecsételve neki megőrzés végett átadja. A szabályszerü végrendeletről kiki magának szószerint egyező másolatot készitsen. Ha valaki végrendeletén változtatni akar, ezt a kerületi esperesnél bármikor megteheti, vagy ha a régi helyett ujat készit, az előzőt az utóbbival bármikor kicserélheti.

Az egyháznak fontos érdeke füződik ahhoz, hogy mindenki — és pedig kellő időben — szabályszerü végrendeletet alkosson, s annak megőrzéséről gondoskodjék. Szivesen remélem tehát, hogy egyházmegyém buzgó lelkészei szándékomat teljesen átértik és közös javunkat szolgáló rendeletemet lelkiismeretesen teljesitik. A kerületi espereseket felhivom, hogy a rendelet végrehajtását a legpontosabban ellenőrizzék s annak megtörténtét a netáni akadályokkal együtt jelentéseikben felemlitsék.

2861
1922

Az Oltáregylet támogatása.

A pécsi Oltáregylet, mely az egyházmegye szegényebb templomainak illő felszerelése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett, s mely a háborus évek közepéig évről-évre igen sok egyházi szerelvényt osztott ki részben ingyen, részben pedig kedvezményes áron az egész megyében, az anyagárak hihetetlen megdrágulása s a munkabérek természetszerü emelkedése miatt anyagi szempontból szinte válságos helyzetbe jutott. Azok a csekély dijak, melyeket a tagok fizetnek, s az eddig szokásban volt hozzájárulások ma még a legszerényebb kiadások fedezésére sem elegendők. A hosszu háboru és a megszállás szomoru évei alatt pedig a beszerzések és pótlások elmaradása miatt a legtöbb templomban hiányok mutatkoznak. A kiáltó szük-

ségen azonban az Oltáregylet csak ugy lesz képes legalább részben segiteni, ha az egyházmegyei papság az Oltáregyletet hathatós anyagi támogatásban részesiti s a hivek figyelmét reá ismételten felhivja.

Azon célból tehát, hogy a pécsi központi Oltáregylet magasztos hivatásának a szegény templomok hiányzó felszereléseinek pótlása körül minél erőteljesebben eleget tehessen, egyházmegyém tiszt. lelkészeit egyénenkint nagylelkü adakozásra szólitom fel s egyben elrendelem, hogy a plébániákban rendszeresített Szentségimádás napján befolyó perselypénz fele a pécsi Központi Oltáregyletnek küldessék be Sipos István dr. oltáregyleti igazgató kezeihez.

2862
1922

Imakönyvbe való pápaképek.

A pécsi Dunántul nyomda kiadásában megjelent a napokban XI. Pius pápa Őszentségének imakönyvbe való kis képe, megfelelő magyar és német szövegü imádsággal, mely a kép hátlapján olvasható. A képecskék a legujabb és legjobb felvételek egyike után készültek és tömeges terjesztésre felette alkalmasak. Darabja puha papiron 3 kor., kemény papiron 4 kor. Megrendelhetők Pécsett a Dunántul könyvkereskedésében (Széchenyi-tér). A képek terjesztését a tiszt. lelkészkedő papság figyelmébe ajánlom.

2863
1922

Helységnévtár ajánlása.

„A Magyar Szent Korona Országainak Helységnévtára“ cimen legutóbb 1913-ban megjelent Helységnévtár évek óta elfogyott, illetve az azóta beállott nagymérvü változások folytán meglevő s közkézen forgó példányai is elavultak. Ezért a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur ujabb Helységnévtár kiadását határozta el és annak szerkesztésével megbizta a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalt.

Az uj Helységnévtár füzve, tetszetős boritólappal ellátva, előfizetőknek (hivataloknak, hatóságoknak is) 100 koronáért, nem előfizetőknek 120 koronás bolti árért árusittatik.

A megrendelések, az előfizetési összeg beküldésével okvetlenül postautalványon a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal cimére küldendők. (II. Keleti Károly-utca 5—7. sz.) minden más külön megrendelés mellőzésével. Az előfizetési határidő 1922. évi augusztus hó 10-ike, mely időn tul a Helységnévtár mindenki számára csak 120 koronás áron lesz megszerezhető.

Datum Quinque-Ecclesiis, 2. Augusti a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

418 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u. 9.

1922.

XIII.

3485
1922

A pluribus annis mos sanctus et laudabilis inter sacerdotes dioecesis Nostrae lente propagatur, festo die beati Mauri, episcopi Quinque-Ecclesiarum pro clero minore, festo autem S. Emerici, virginei ducis pro stud. iuventute hungarica cath. sacrum qfferendi. Quo graviores circumstantiae sacerdotem in vita expectant, eo fortiorem athletam in ipso eadem exigunt, et quo plura pericula iuventuti in dies incumbunt, eo et maiores gratias habeant oportet, ut in fide, moribusque sanctis firmi remaneant, filiique genuini Ecclesiae matris ubique evadant. Morem istum sacra dictis festis pro clero minore atque iuventute nostra annue litandi omnibus dioecesis Nostrae sacerdotibus vehementer eo commendamus, ut de sacro pro ipsis offerendo praefectum studiorum Seminarii Nostri certiorem reddere faveant. Sacra in favorem cleri min. es iuventutis cath.

3486
1922

Anno elapso aliquot nova officia in Breviario recitanda concessa sunt, quae in novis Breviariis non inveniuntur. Nova officia Breviarii.

Officia ista sunt sequentia:

1) Dominica infra Octavam Epiphaniae: Sanctae Familiae Jesu, Mariae, Joseph; 2) Die 24. Martii: S. Gabrielis Archangeli, 3) Die 18. Junii: S. Ephraem Syri Diac. C. Eccl. Doct.; 4) Die 28. Junii: S. Irenaei Ep. et Mart. 5) Die 24. Octobris: S. Raphaëlis Archangeli.

Ut haec in posterum praecepto convenienter recitari possint, typis mandata sufficienti numero apud directorem sacristiae ecclesiae Cathedr. deponi curavimus. Ordinamus igitur, ut quilibet sacerdos dioecesis Nostrae officia dicta ab ipso quocitius comparare velit.

3487
1922

Novus schematismus cleri dioecesani pro a. 1922. multis superatis difficultatibus apparuit. Ob expensas enormes typographiae pro exemplari Schematismus cleri

ligato quilibet 140 coronas pendere debet. Liber dictus in Cancellaria mea episcopali haberi potest. Qui eundem sibi submitti cupiunt, Cancellariam Meam certiorem reddant, expensasque insuper postales solvant.

3488
1922

Personalia. *Franciscus Romaisz,* canonicus Eccl. Cathedr. et rector Seminarii abbatia t. S. Nicolai de Madocsa, *Josephus Rézbányai dr.* canonicus, parochus Ecclesiae Cathedr. praepositura t. S. Augustini in insula S. Brigittae, *Stephanus Mozolányi* vicearchidiaconus et parochus in Tamási praepositura t. Beatae M. Virg. de Maróth, *Josephus Herger* vicearchidiaconus et parochus in Szigetvár abbatia t. S. Michaelis de Báta ob pia merita distincti sunt.

Ludovicus Horváth sen. parochus Gödre-ensis occasione iubilaei semisecularis sacerdotii sui nominatus est assessor consistorialis ad honores.

Stephanus Sipos dr. professor theol. erga preces proprias et praecepto Codicis convenienter a munere directoris spiritualis decennio in eodem magna cum laude expleto relevatus, officioque inspectoris catech. schol. elem. V-Ecclesiensium auctus est, a quo *Josephus Czernohorszky* vadiaconus et parochus V-Eccl. ad S. Aug. erga preces proprias relevatus est.

P. Antonius Vukov S. J. cum benigno indulto superiorum suorum nominatus est director spiritualis cleri iunioris.

Josephus Léh admin. in Hőgyész nominatus et investitus est parochus ibidem.

Joannes Rajczy parochus ad int. rudedonatus, qua catecheta missus est in Dombóvár.

Cooperatores translati sunt:

Ernestus Bencze e Szigetvár V-Ecclesias ad parochiam Cathedralem, *Josephus Hegedüs* e Hőgyész in Mecsekszabolcs, *Stephanus Magyar* e Kocsola in Szigetvár.

P. Benjamin Csáky ex ordine Fr. Min. in dioecesim assumptus et qua cathecheta Quinque-Ecclesiis applicatus est.

Neopresbyteri missi sunt:

Eduardus Petrovics in Püspöknádasd, *Andreas Schäfer* in Hőgyész, *Paulus Varga* in Olasz, *Joannes Wagner* subdiaconus, qua catecheta Quinque-Ecclesias.

3489
1922

A XIV. kat. nagygyülés. Az országos Kat. Szövetség, mint az országos kat. nagygyüléseket előkészitő bizottság, elhatározta, hogy a mult évben elhalasztott XIV. kat. nagygyülést 1922. október 8., 9. és 10. napjaira Budapestre összehivja. A

kat. társadalom munkája napról-napra égetőbbé válik és mindig fontosabb lesz, hogy szervezkedjünk. A közélet változó forgatagában és bizonytalanságában az egyetlen szilárd pont az a társadalom, mely a maga kitüzött céljától el nem tér. Ezt a társadalmat megszervezni, megerősiteni s egyöntetü munkára lelkesiteni hivatása a kat. nagygyülésnek. Áldásos hatását egyházmegyémnek jelentékeny része a gyászos emlékü megszállás miatt éveken keresztül nem érezhette. A kedvező alkalmat tehát, mely ujra kinálkozik, meg kell ragadnunk s arra kell törekednünk, hogy a részvételre az anyagiakban nem szükölködő hiveket is megnyerjük.

A közelgő XIV. országos kat. nagygyülést azzal ajánlom tehát a tiszt. egyházmegyei papság figyelmébe, hogy azon hiveikkel együtt minél nagyobb számban résztvenni igyekezzenek. Az előkészitő bizottság Budapest IV. Ferenciek-tere 7. szám alatt székel. Minden kérdéssel legcélszerübb oda fordulni.

3490
1922

A sajtóvasárnap.

A keresztény nemzeti gondolatot az utóbbi időben ismét sulyos veszedelmek fenyegetik. A liberális irányzat egyre jobban erősödik, s az istentagadó, nemzetközi sajtóval szövetkezve, minden teret lefoglalni és betölteni iparkodik. Hatalmas fegyverünk a kat. sajtó, melyet főleg a kat. papság lelkes támogatásával sikerült megalapozni, erősen állja a küzdelmet, a mindent elöntő drágaság azonban gazdasági válságba sodorja az összes keresztény vállalatokat, ha idejében nem eszmélünk s az egész kat. társadalom, mint egy ember nem áll sajtója mellé. Kettős feladat hárul e tekintetben mindenkire. A nagy áldozatokkal megteremtett és szépen felvirágzott kat. sajtó csak ugy lesz megmenthető és fenntartható, ha minden hitét, vallását, hazáját szerető kat. ember csupán a saját lapjainkra fizet elő, ezeknek vásárlásával és terjesztésével biztositja lapjaink erkölcsi sikerét, s ezenkivül kiki tehetsége szerint külön is áldozatot hoz a kat. sajtó megerősitésére.

Évről-évre megujitom felhivásomat Tiszt. Papságomhoz és hiveimhez az egyházmegyénkben október második vasárnapjára előirt sajtóvasárnap előtt. Ezuttal fokozottan kérem mindnyájuk lelkes támogatását és segitségét. Egyházmegyém buzgó papsága a kat. sajtó érdekében a multban is megtett minden lehetőt. Ugyanazt kérem most is, midőn a papság lelkes buzditására, szervező munkájára és áldozatkészségére kiáltó szükség van. Szentbeszédeikben szóljanak buzgón a kat. sajtó fontosságáról, társadalmi uton pedig igyekezzenek hiveiket megszervezni, hogy a megyei lapok mellett a közismert és kitünően szerkesztett központi kat. lapjainkat, főleg a Nemzeti

Ujságot és az Uj Nemzedéket felkarolják, megrendeljék és minden módon terjeszteni igyekezzenek.

Ezenkivül sziveskedjenek a sajtóvasárnapi gyüjtést is megtartani és annak minél nagyobb anyagi eredményt biztositani, hogy a fokozodó szükségletekkel legalább némileg lépést tarthassunk. A sajtóvasárnapon begyült összegek október hónap végéig püspöki irodámhoz küldendők.

3491
1922

Az egyházmegyei missiós egylet támogatása.

Egyházmegyémnek nemcsak korszerü intézménye, de egyben dicsősége is a megyéspapok missiós egylete, amely a háborus évek vérzivatarai és a kommunizmus lelket dermesztő kegyetlenségei által tétlenségre volt nyolc éven át kárhoztatva. Most azonban uj életre kelt és máris több helyen tartott és legközelebb még több helyen fog tartani sz. missiókat. Tudjuk, hogy maga az egylet csak működő, missiókat vezető tagokat ismer, akik idejüket és erejüket áldozzák ezen eléggé nem méltányolható szent ügynek. Azonban a missióskodás a fáradságos munkán kivül költségeket is okoz. Helyettesités, különféle kiszállások, fuvarok, missiós emlékek stb. költségeinek viselését a missiósoktól várni nem szabad, de sokszor a missiókat tartó plébánosok sem birják viselni. Kivánatos tehát, hogy főképen a nem missiós tagok pénzadományokkal járuljanak ezen szt. ügy sikeréhez. A missiósegyletnek f. é. juliusban tartott közgyülése azon kérelemmel fordult hozzám, szólitsam fel az egyházmegyei papságot, hogy minden tagja évről-évre bizonyos átlagra kötelezze magát és a ker. esperes utján juttassa adományát az egyhm. hatóság révén a missiós-egylet pénztárába. A fölkérésnek szivesen eleget teszek és hiszem, nem sokat kérünk, amikor az egyleti közgyülésen elhangzott azon reménynek adok kifejezést, hogy minden megyéspap évenkint legalább 50—100 koronával fogja az egyházmegyei missiós ügyet támogatni.

3492
1922

A gyermekmenhely felkarolása.

Hosszu éveken át embermentő müködést fejtett ki egyházmegyémben a gyermekmenhely, amely ugyszolván az utcáról szedte fel a társadalom legelhagyatottabbjait, hogy emberré nevelje őket. Apa és anya helyett az állam lett ezeknek a szerencsétleneknek apja és anyja, de ha pénze volna is elegendő: a szülő szeretetét és az otthon melegét állami intézmény pótolni nem képes. Célját csak akkor fogja elérni, ha a társadalom megértésével találkozik. Nekünk ezekben a szerencsétlenekben a halhatatlan lelket kell megmentenünk — szeretettel, odaadással és ha kell, nagy áldo-

zatkészséggel. Nincs oly nagy áldozat, melyet nem volna érdemes meghozni, hogy egy lelket is megmentsünk. Tiszt. Papságom a lelkek érdekében mindig szivesen áldozott, s ez áldozatkészséghez intézem kérésemet, amikor a gyermekmenhelyek nehéz helyzetére hivom fel figyelmét. A tiszt. papságra vár a feladat, hogy megértésre, könyörületre és áldozatkészségre birják hiveiket. Fogadjanak el egy-egy kihelyezett védencet különösen olyan családok, amelyeknek gyermekük nincsen. A gyermek mindig Isten áldása, az elhagyott gyermek több mint áldás: az Ur Jézus maga. S aki gyermeket nem tud elfogadni, ajánljon fel anyagi támogatást, hogy megenyhitsék sok árvának legkeserübb tudatát: az elhagyatottságot.

3493
1922

Drágasági segélyek.

A m. kir. vallás- és közokt. minisztérium folytatólagosan a következő drágasági segélyeket utalta ki kezeimhez, melyek bélyegtelen nyugták ellenében püspöki irodámnál vehetők fel és pedig az eddig esedékes összegek azonnal — két külön nyugtával az I. és II. alatt közölt segélyekről — az ezentul esedékes részletek pedig minden hónap elseje után.

I. 1922. május, junius és julius hónapokra szóló átmeneti segélyek összege lelkészek és teol. tanárok részére havi 2400, segédlelkészek részére havi 2100 K.

II. 1922. julius hó 1-től kezdődőleg további intézkedésig felemelt havi rendkivüli segélyek és pedig 1600 K lelkészek és teol. tanárok, 1200 K segédlelkészek részére. E rendkivüli segélyek 1922. aug. 1-től további intézkedésig a fentközölt átmeneti segélyek összegével emeltettek, összegük tehát f. é. aug. 1-től kezdődőleg havi 4000, illetve 3300 K. Az egyházmegyei önálló lelkészek közül igényjogosultak e segélyekre: Czernohorszky József, dr. Kelemen Andor (rendkiv. seg. összegük havi 600 K), Mosgai Sándor (rendkiv. s. összege havi 200 K) és Sebestyén Károly.

3494
1922

A „Gyermekért“ orsz. gyermekegészségügyi társaság kiállításának ajánlása.

A „Gyermekért“ Országos Gyermekegészségügyi Társaság (Budapest, IV., Sütő-u. 2. félemelet 4.) f. évi okt. havában Budapesten (Városliget, Iparcsarnok) nagyobb kiállitást rendez. A kiállitás anyaga szemléltető módon világitja meg a csecsemőtől kezdve a 14. éves korig az összes gyermekvédelmi eszközöket, bemutatja a hygienikus iskolai berendezést, az okszerü és jó tanitási eszközöket stb. és igy törekszik a népegészségügyre a nagy közönség figyelmét felhivni. A kiállitás tartama alatt népszerü felolvasások és előadások is lesznek. Ép ezért szükségesnek tartom, hogy egyházmegyém

papsága, tanárai és tanitói e kiállitás sikerét minden rendelkezésére álló eszközzel előmozditsák. Mindannyiunknak kötelessége, hogy a népegészségügynek fáradhatatlan harcosaivá legyünk, s ezért hivom fel fentnevezettek igyelmét e kiállitásra.

3495
1922

A rk. elemi népiskolák fejlesztése.

A nm. Vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi jul. 20-ikán 69825/1922. M. P. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasitom a fenhatóságom alá tartozó összes elemi népiskolák iskolaszékeit, hogy amennyiben a tanulók létszáma indokolttá tenné iskolájuk fejlesztését, erre vonatkozólag haladéktalanul hozzanak érdemleges határozatot s az arról szóló jegyzőkönyvet egyházmegyei főtanfelügyelőm utján terjesszék elém.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. ugyan 80-ban állapitja meg a maximalis létszámot egy tanteremre, egy tanitó vezetése alatt, azonban most már az állami elemi iskoláknál egy rendszeresitett állásra átlag csak 40 tanuló esik a népoktatás előmozditása érdekében s igy kivánatos, hogy egyházmegyém összes iskoláiban az állami iskolákhoz hasonló intézkedés tétessék. Ennek keresztülvitele leküzdhetetlen akadályokba nem ütközhetik, mert a tanitói fizetés legnagyobb része államsegélyből fedezhető, s a miniszter úr hajlandó hozzájárulását adni ahhoz is, hogy ahol ujabb tantermek épitése vagy bérlése egyelőre lehetetlen volna, a tanitói állások akként is szervezhetők, hogy ideiglenesen az uj tanitó váltakozó osztályrendszerrel tanitson. A fizetést illetőleg elegendő, ha az iskolaszék évi 1400 K-t biztosit, továbbá lakásról avagy megfelelő lakbérről gondoskodik.

3496
1922

Középiskolai fölvételi vizsgálat eredménye az elemi isk. anyakönyvbe bevezetendő.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur f. évi jul. 11-én 7219—1921. V. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján közlöm a hatóságom alatt álló összes rk. elemi isk. igazgatóságokkal, miszerint a középiskolai igazgatóságok utasittattak, hogy a középisk. I. osztályu fölvételi vizsgálat eredménye az elemi isk. bizonyitványokra minden esetben vezettessék rá s a vizsgálat sikertelensége esetén erről az illető elemi iskola igazgatóságát haladéktalanul értesitsék.

Ennek kapcsán utasitom a hatóságom alá tartozó elemi iskolák igazgatóságait, hogy a sikertelen felvételi vizsgálat tényét az anyakönyvekbe vezessék be s az esetleg kiadandó bizonyitvány-másodlatra is vezessék rá.

3497
1922

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi julius 3-ikán 76318/1922. M. P. sz. alatt kiadott rendeletét (megjelent a Néptanitók Lapja 1922. évi aug. havi 30—31. számában) magaméva téve, felhivom a hatóságom alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanitókat, hogy a menhelyi gyermekekkel való bánásmódot illetőleg ezen miniszteri rendelet értelmében járjanak el.

Min. rend. a menhelyi gyermekekkel való bánásmód megjavitása tárgyában.

3498
1922

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi julius 22-ikén 66981/1922. XI. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján utasitom a fenhatóságom alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságait, hogy a kiránduló ifjuságot figyelmeztessék és ők maguk is fokozott éberséggel ügyeljenek arra, miszerint az erdőkben, vagy csak azok közelében is tüzet ne rakjanak s ahol elhagyott tüzre akadnának, azt minden esetben oltsák el. Továbbá a tanitók a felügyelet mellett igyekezzenek az ifjuság lelkébe az annyira fontos és közgazdasági hivatást teljesitő fák és erdő iránt a szeretetet felkelteni és őket meggyőző érvekkel arra buzditani, hogy az erdők faállományának kárositásától ne csak maguk tartózkodjanak, hanem hazafias kötelességüknek tartsák azt, mások kárositásai ellen is, a lehetőségig megoltalmazni.

Az erdők tüzbiztonsága.

3499
1922

A nm. vallás és közokt. miniszter ur a beterjesztett kimutatások alapján kiutalványozta ugy az 1921. jul. 1-étől dec. 31-ig, mint az 1922. jan. 1-től jun. 30-ig kiadott hivatalos portóköltségeket. Az alább megnevezett plébániahivatalokat felhivom tehát, hogy a feltüntetett összegekről okmánybélyeggel ellátott és külön-külön kiállitandó nyugtáikat (az első helyen jelzett összegek a mult év második felére, a második helyen jelzett összegek a folyó év első felére szólnak) s egy megfelelően megcimzett s kellően felbélyegzett póstautalványt az összegek folyósitása céljából haladéktalanul terjesszenek be püspöki Irodámhoz.

Hivatalos portóköltségek kiutalása

Alsómocsolád 211.20 K, 439 K, Apar 30 K, 47.20 K, Babarcz 72.70 K, 159 K, Báta 44.40 K, 150 K, Bátaszék 88 K, —, Bikal 55 K, 70 K, Bogdása 81.90 K, 105.10 K, Bölcske 44.08 K, 139 K, Bükkösd —, 174.50 K, Diósberény 42.90 K, 72.50 K, Dombóvár 202.20 K, 127 K, Dunaföldvár 113.70 K, 228 10 K, Dunakömlőd —, 284 K, Dunaszekcső 95.70 K, 212.60 K, Egerág 84 K, 81 K, Fadd 116.15 K, 250 K, Felsőmindszent 56.10 K, —, Felsőszentmárton 13.20 K, —, Gödre 44.50 K, 99.50 K, Grábócz 18.70 K, 62.50 K, Gyulaj 259.68 K, 90 K, Himesháza —, 90 K, Hlrd 58.50 K, 98 K, Hőgyész 50.80 K, —, Ibafa 56.20 K, 379 K, Kajdacs 61.40 K, —, Kakasd 59.84 K, 138 K, Kánya 79 K, 110 K, Kisasz-

szonyfa 102.50 K, —, Kistengelicz 55.10 K, 33.50 K, Kisvaszar 33.20 K, —, Kocsola —, 205 K, Koppányszántó 19 K, —, Köblény 25 40 K, 67 K, Kővágószőllős 40.70 K, —, Kurd —, 241 K, Lakócsa 22.20 K, 65.50 K, Lapáncsa 43.32 K, 195.40 K, Lánycsók 20 K, —, Lengvel 152.40 K, 173 K, Lippó 55 K, 100 K, Magyarhertelend 133.63 K, 120.50 K, Magyarkeszi —, 216.50 K, Mecsekjánosi 224 K, 250 K, Mecsekszabolcs —, 250 K, Nagybicsérd 230 K, 207.50 K, Nagynyárád —, 650 K, Németkér —, 90 K, Németmárok 66.44 K, 178.20 K. Ozora —. 311 K, Paks 132 20 K, 225 K, Pári 49 K, 75.10 K, Pécs-székesegyház 258.28 K, —, Pécs-belv. —, 105 K, Pécs-szig. —, 529 K, Püspöklak —, 50 K, Rácz-mecske 17 K, 178 K, Ráczpetre 75.35 K, 230 K, Rácztöttös 115.60 K, 56 K, Ráczváros 67.50 K, —, Regöly —, 198.30 K, Sásd —, 290 K, Siklósbodony —, 160 K, Somberek —, 134 K, Szajk 55 K. 150 K, Szakadát 48.40 K, 124 50 K, Szakcs 60 K, —, Szalatnak 44.20 K, 198.50 K, Szászvár 104.50 K, 216.80 K, Szebény 34.70 K, 169.30 K, Szekszárd-belv. 94 K, —, Szekszárd-ujv. 105 K, 220 K, Szentlőrincz 19.80 K, —, Szigetvár 54.20 K, 48.30 K, Tengőd 49.61 K, 671 K, Vajszló 35.75 K, 136.50 K, Vásárosdombó 43.40 K, 195 K, Véménd —, 75 K, Villány 18.20 K, 315 K, Vókány —, 122 50 K, Závod —, 221.26 K.

3500
1922

Sürgős min. rend. államsegélyt élvező tanító- és ovonői állások állami segélyeinek felülvizsgálata tárgyában.

A nm. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. évi szept. 9-ikén 122.000/1922. VIII. d. M. o. sz. alatt kelt rendeletét, amely a Néptanitók Lapja f. évi szeptember 14-iki 36-37. számának 22. oldalán közöltetett, a fennhatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnökök és isk. igazgatóságok szoros figyelmébe ajánlom azzal, hogy a *miniszteri rendeletben előirt adatokat a községi alőljárósághoz f. évi szept. 30-ig* késedelem nélkül szolgáltassák be, mert ellenkező esetben a rendelet szerint a miniszter úr az adatok be nem szolgáltatását az államsegélyről való önkéntes lemondással és az összes tanitói, óvónői illetményeknek az iskolafentartó terhére való biztositásával egyértelmünek fogja tekinteni.

A *szerzetes tanerők által ellátott rk. iskolák vezetőségei* hasonlókép kötelesek ezen miniszteri rendeletben előirt adatokat *az egyházmegyei hatóság utján legkésőbb f. évi október 10-ig a miniszteriumhoz felterjeszteni*, ép ezért utasitom a hatóságom alá tartozó összes szerzetesrendi iskolák vezetőségeit, hogy az *adatokat legkésőbb f. évi szeptember 30-ig* egyházmegyei tanfelügyelőségem utján terjesszék elém.

Ezen ügy késedelmes elintézéséből szarmazható hátrányokért az illető skolaszéki elnökök, iskolaszékek és iskolaigazgatóságok anyagilag felelősek.

Datum Quinque-Ecclesiis, 2. Septembris a. 1922.

† Julius m. p.
episcopus.

470 Dunántúl-nyomda R. T. Munkácsy M.-u 9.

1922.

XIV.

4114
1922

De Coetu Fidelium Sacro Adstantium.

Sacrorum Rituum Congregationi proposita sunt, pro opportuna declaratione sequentia dubia; nimirum:

„I. An liceat coetui fidelium adstanti sacrificio Missae, simul et coniunctim respondere, loco ministri, sacerdoti celebranti?

II. An probandus sit usus, quo fideles Sacro adstantes, elata voce legant Secreta, Canonem, atque ipsa Verba Consecrationis, quae, paucissimis in Canone verbis exceptis, iuxta Rubricas secreto dici debent ab ipso sacerdote."

Et Sacra Rituum Congregatio, audito specialis Comissionis voto omnibus mature perpensis, ita respondendum censuit:

„Ad I. Ad Rmum Ordinarium iuxta mentem". Mens autem est: Quae per se licent, non semper expediunt ob inconvenientia quae facile oriuntur, sicut in casu praesertim ob perturbationes quas sacerdotes celebrantes et fideles adstantes experiri possunt cum detrimento sacrae actionis et rubricarum. Quapropter expedit, ut servetur praxis communis uti in simili casu pluries responsum est.

Ad II. Negative; neque permitti potest fidelibus adstantibus quod a Rubricis vetitum est sacerdotibus celebrantibus, qui Canonis verba secreto dicunt, ut sacris Mysteriis maior reverentia concilietur, et in ipsa Mysteria fidelium veneratio, modestia et devotio augeantur; ideoque mos enuntiatus, tamquam abusus, reprobandus est, et, sicubi introductus sit, omnino amoveatur."

Atque ita rescripsit, declaravit atque decrevit. Die 4. augusti 1922. † A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae, S. R. C. Praefectus. — Alexander Verde, Secretarius.

4115
1922

Obitus Emanuelis Warga.

Miseriae huius mundi, praesertim ultimis his annis prius animam sensitivam, dein vires etiam corporales *Emanuelis Warga* parochi Kakasdensis penitus fregerunt, ita ut plurimis perpessis calamitatibus et gravissimo morbo die 26. Septembris a. c. sacramentis bene provisus Domino vocante hanc vitam reliquit. Anno 1854. natus, a. 1879. presbyter ordinatus est. Ab a. 1892. parochus erat in Pári, unde a. 1913. in parochiam Kakasd translatus est. Vir erat ingenii sagacissimi, cordisque nobilis, quod praeter vitam etiam testamento suo, quo bona sua omnia Instituto Emericano et ecclesiae suae parochiali reliquit, clare comprobavit.

Animae denati confratris ribus sacris praescriptis, precibusque fervidis, omnes succurramus, ut aeternae gloriae quo citius particeps evadat. — Requiescat in pace!

4116
1922

Mors Nicolai Magyar.

Unus optimorum fratrum in vinea Domini operantium e vivis sublatus est, cum 12. Octobris a. c. *Nicolaus Magyar*, em. vadiaconus, parochus Lánycsók-ensis potius labore, quam morbo consumptus, sacramentis pie susceptis in Domino obdormivit. „Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius", inclamamus, cum decessum ipsius ven. clero communicamus. Vita enim eius speculum erat virtutum, praesertim humilitatis, caritatis et zeli pastoralis. A. 1850. natus, a. 1874. ad sacerdotium promotus est. Ab a. 1877. parochum egit in Lengyel, a. 1893. in Závod. Annis 1907-9 vadiaconus erat districtus Völgység-ensis, ab a. vero 1910. parochus erat in Lánycsók.

Piae animae sacris praescriptis, precibusque cito sucurramus, quas ipse apud thronum Dei sua intercessione abunde rependet. Lux perpetua luceat ei!

4117
1922

Obitus Ludovici Razgha.

Post longam et gravem infirmitatem die 16. Octobris a. c. *Ludovicus Razgha* vicearchidiaconus districtus Völgység-ensis, parochus Zombaensis pie in Domino exspiravit. In suo munere zelosus, erga omnes affabilis usque ad ultimum vitae suae halitum salutem fidelium sibi creditorum promovere satagens in medio eorum decessit. A. 1860. natus, a. 1882. presbyter ordinatus est. Ab a. 1899. parochus erat in Zomba, ubi a. 1913.

inspector scholarum districtus Völgység-ensis, a. vero 1915. vicearchidiaconus eiusdem nominatus est.

Pro refrigerio animae denati fervide precemur, ut dissoluta terrestris ipsius incolatus domo aeterno in coelis Dei consortio sociari cito mereatur. Requiescat in pace!

4118
1922

Examen prosynodale subierunt.

Fine mensis Septembris a. c. examen prosynodale subierunt et ad sexennium approbati sunt: Antonius Adjić, Stephanus Auguszt, Joannes Bőbel, Ludovicus Domosvay, Ludovicus Geosits, Ferdinandus Haug, Ludovicus Horváth iun., Georgius Kozári et Ferdinandus Herger, cui praemium Królianum adiudicatum est.

4119
1922

Pensio.

Morte Julii Kopári, parochi rudedonati decursu anni currentis vacantia inter pensionatos exorta est. Cum autem Aladarus Nyárády parochus Döbrőköz-ensis ab initio huius anni erga preces proprias atque urgentes supranumerarie rudedonatus sit, eundem si clero dioecesano placuerit, inter pensionatos ordinarios suscipiam. Qui contrarie sentiunt, vota sua usque 1-um Decembris a. c. Ordinariatui exhibeant.

4120
1922

Concursus pro parochiis.

Beneficia parochialia Kakasd, Paks, Zomba liberae collationis episcopalis, item Lánycsók patronatui Nostro obnoxium, praesentibus usque 1-um Decembris a. c. concursui publico exponimus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, dictis beneficiis potiri cupientes, velint suos recursus usque praefixum terminum Ordinariatui exhibere.

4121
1922

Personalia.

Franciscus Virág, camerarius S. Sanct ad hon., vicearchidiaconus et parochus Paks-ensis nominatus et investitus est parochus in Szekszárd Civ. Int. *Stephanus Lerch* inspector schol., parochus Lengyel-ensis nominatus est vicearchidiaconus, *Josephus Kuhl* parochus Tevel-ensis vero inspector schol., in districtu Völgység-ensi. *Joannes Cselenkó* parochus Baranyaszentgyörgy-ensis in eadem qualitate translatus est in Püspöklak. *Georgius Reinhardt* parochus Palotabozsok-ensis nominatus est notarius districtus Máriakéménd-ensis.

Antonius Adjić admin. in Viljevo nominatus est parochus ibidem.

Administratores interimales facti sunt:

Carolus Fényes et Emericus Hauser cooperatores Paks-enses, *Guilelmus Keller* subsidiarius Kakasd-ensis, *Franciscus Zanyi* cooperator Zomba-ensis iisdem in locis, *Ferdinandus Haug* admin. Püspöklak-ensis in Baranyaszentgyörgy, *Henricus Dobos* parochus pens. in Lánycsók.

Eugenius Fájth professor religionis in archigymnasio Bonyhád-ensi nominatus est vicarius Francisci Györkő parochi Báta-ensis, *Petrus Mayerhof* coop. Bakócza-ensis nominatus est professor religionis in archigymnasio Bonyhád-ensi. *Carolus Horváth et Ludovicus Kun* administratores parochiae Szekszárd civ. int. relevati a hoc munere cooperatores ibidem relicti sunt. *Ludovicus Gálos* neomysta missus est coop. in Bakócza.

4122
1922

A pécsi Szent-Vince- Egylet támogatása.

Hosszu évek óta lárma nélkül, de annál több eredménnyel és áldással müködik Pécsett a Szent-Vince-Egyesület. Sok ezer szempárról törölt már könnyet, sok ezer éhes száj panaszát hallgattatta el. Pécsett való fennállása óta azonban még annyi nyomort nem látott, mint napjainkban. Soha nem ismert számmal jelentkeznek Sz. Vince szegényei közé azok, akikről elmondhatjuk az Irás szavait: „petierunt panem et non erat, qui frangeret eis.“

Tagadhatatlan, hogy ma is vannak megértő lelkek, akik az egyesületen keresztül igyekeznek a kenyér után kiáltókon segiteni. De fájdalmasan kell megállapitani, hogy az adományok távolról sincsenek arányban a drágaságnak ama megdöbbentő emelkedésével, mely a felebaráti szeretet munkájának továbbfolytatását veszedelmesen fenyegeti.

E nagy veszedelmen csak ugy segithetünk, ha a városi nyomorgók ügyét azok is felkarolják, akik tőle eddig távolabb állottak. Az egész egyházmegye tiszt. papságának és jólelkü hiveinek támogatására számitok, midőn a válsággal küzdő pécsi Szent-Vince-Egyesület megmentését, felkarolását megértő szivük jóakaratába ajánlom. A magam részéről egyéb évi adományaimon kivül ezuttal 20,000 K-t bocsátottam az egylet rendelkezésére, tiszt. papjaimat pedig felhivom, hogy ki-ki november, vagy december havának egyik vasárnapján gyüjtést eszközöljön a pécsi Sz.- Vince- Egyesület javára s annak eredményét — akár pénzben, akár természetben — juttassa el a pécsi Szent-Vince-Egylethez. A begyülő pénzösszegek az egylet pénztárosához, Kelemen Andor dr. pécs-belvárosi plébánoshoz, a terménybeliek pedig a pécsi szent-ferencrendi zárdába küldendők.

4123
1922

A gyors léptekkel közeledő tél s a vele járó inség fenyegető veszedelmei arra inditották hazánk kormányzóját, hogy az egész magyar társadalmat önkéntes és lelkes adakozásra buzditsa azon célból, hogy a kormány a begyülő adományokkal az önhibájukon kivül inséges helyzetbe jutókon segithessen. Az országos inségenyhitő mozgalom.

A mozgalom felkarolása érdekében a m. kir. belügyminiszter ur az alábbi levelet intézte hozzám, melyet azzal a kéréssel ajánlok tiszt. papságom és általa hiveim jóakaratu figyelmébe, hogy a nemes célu mozgalmat a leghatékonyabban karolják fel s annak érdekében szóval és példával egyaránt buzgólkodjanak.

„Magyarország Kormányzója Ő Főméltóságának a téli inség irtózatos gyötrelmeinek fenyegetésére figyelmeztető nemes és bölcs szózata megmozditotta a magyar társadalom szivét és lelkiismeretét. A társadalom legkülömbözőbb elemei, rang, osztály, párt, foglalkozási és felekezeti külömbség nélkül vetélkedve buzgólkodnak, hogy a nyomoruság enyhitéséhez lelkes odaadással és bőkezü áldozatkészséggel járuljanak hozzá.

Ismerve Nagyméltóságod fönkelt gondolkodását, jóságos szivét és belátó bölcsességét, tudom, hogy az Országos Inségenyhitő Mozgalom mélyreható emberbaráti, hazafias és társadalmi jelentőségét is azzal a komoly mérlegeléssel itéli meg és érzi át, amelyet a keresztény szeretet jegyében és egyuttal a köteles államférfiui gondoskodás ösztönzésére megindítottunk és amelynek sikeréhez ép oly mértékben füződik a szenvedők könnyeinek letörlése, mint a társadalmi rend és béke fenntartása, a nyomoruság könnyen izgathatóságát az egyház, az állam és a társadalom felforgatására felhasználni akaró törekvésekkel szemben.

Ezen a többszörös cimen vagyok bátor Nagyméltóságodhoz fordulni azzal a tiszteletteljes kérelemmel, kegyeskedjék a mozgalom óriási méretü szükségletéhez anyagi viszonyaihoz és magas egyházi, közjogi és társadalmi állásához mért pénzbeli, vagy természetbeni adománnyal hozzájárulni.

A pénzbeli adományt kegyeskedjék a fővárosban a központi állampénztárhoz, vidéken az illetékes helyi állampénztárhoz beszolgáltatni, a természetbeni adományról az elszállitás helyére illetékes főispánt értesiteni, mindkét formáju adakozásról pedig engemet tudomás végett értesiteni.

Mély tisztelettel kérem továbbá, kegyeskedjék a mozgalmat egyebekben is nagyértékü erkölcsi támogatásában részesiteni, alsóbb papságát és hiveit felszólitván, hogy adományaikkal és a mozgalom tennivalóiban

tevékeny részvéttel mozdítsák elő e nagy és nemes cél mennél teljesebb sikerét. Ez irányban tett rendelkezéseinek kegyes közlését mély tisztelettel kérem.

Biztos tudatában annak, hogy Nagyméltóságod e nagyjelentőségü ügy érdekében ezekben tisztelettel tett előterjesztéseimnek helyt adni méltóztatik, mély tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, hogy megkülönböztetett nagyrabecsülésem őszinte megnyilvánítását kegyesen fogadni méltóztassék.

Budapest, 1922. évi szeptember hó 7-én. *Rakovszky* s. k.“

4124
1922

A Szentségimádó papok társulata.

Egyházmegyém minden egyes papját felhivom és kérem, hogy a szentségimádó papok társulatába belépni siessenek. Buzgó lelkületükre és érzésükre hivatkozom csupán, midőn az eucharisztikus Jézus imádásának szükségét ugy az önmegszentelés, mint a kitartó, áldozatos és sikeres lelkipásztorkodás szempontjából ismételten hangsulyozom. — Korunk nem ok nélkül áll az Eucharisztia jegyében; a lelki elmélyedésnek, a lelkek üdvéért, a társadalom megmentéséért égő buzgalomnak nincs szebb és hatásosabb eszköze. Kérem valamennyiüket azon szent cél nevében, amelyért az Ur Jézusnak hüséget fogadtunk, s amelyért hiveink hozzánk — főképen a mai általános szenvedések közt — ragaszkodnak, lépjünk be ezen társulatba, amely lelkünket közösségbe hozza az Ur Jézussal és kegyelmet biztosit arra, hogy hiveink lelkeit is Istenhez emelhessük.

A társulatba lépők tudassák szándékukat mielőbb Romaisz Ferenc c. apát, kanonok, egyházmegyei elnöknél. Az Euch. Értesitő előfizetési dija és egyuttal tagsági dij ez idő szerint évi 100 korona, melynek az elnökhöz való beküldése a tagok részéről immár igen szükséges.

4125
1922

Javadalmi földek igénybevétele.

Ismételten előfordult és a jövőben még gyakrabban megtörténhet, hogy plébániai, lelkészi, templomi, kántori, tanitói, harangozói és más egyházi vagy javadalmi földek igénybevételére történnek kezdeményező lépések, akár földreform, akár házhelyek céljaira. A lelkészkedő papság szigoru kötelességévé teszem, hogy minden egyes adott esetben természetbeni ellenértéket, vagyis megfelelő mennyiségü és minőségü ingatlan kiszolgáltatását követeljék a tényleges igénybevétel esetére, annyival is inkább, mert erre ugy a földreformtörvény, mint a végrehajtási eljárás szerint joga van mindenkinek.

4126
1922

A menhelyi gyermekekkel való bánásmód megjavitása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi jul. 3-ikán 76318—1922. M. P. sz. alatt kiadott rendeletét (megjelent a Néptanitók Lapja 1922. évi aug. havi 30-31. számában) magamévá téve felhivom a hatóságom alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanitókat, hogy a menhelyi gyermekekkel való bánásmódot illetőleg ezen miniszteri rendelet értelmében járjanak el.

4127
1922

A Magyar Tisztviselők Háziipari Szövetkezetének ajánlása.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir miniszter urnak f. évi szept. 28-ikán 105747/1922. VIII. c. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján felhivom a hatósagom alá tartozó összes tiszt. plébánosokat és tanitókat, hogy a Magyar Tisztviselők Háziipari Szövetkezetének törekvéseit, mely szövetkezet főkép a tisztviselőket és családjuk tagjait óhajtja megélhetésének előmozditása végett otthonában, vagy pedig külön munkatelepeken mellékfoglalkozásként üzhető ipari munkákkal foglalkoztatni, — a hivek között népszerüsiteni és a megfelelő anyagi erővel rendelkezőket üzletrészek jegyzésére buzditani igyekezzenek. Egy alapitó üzletrész ára 10 százalékos költségekkel együtt 550 K., a rendes üzletrészé pedig darabonként 110 K. Közelebbi tájékoztatóval az alapitási iroda, Budapest, VIII. Eszterházy-ut 30. sz. szolgál.

4128
1922

A Katholikus Iskola c. lap ujabb előfizetési dijai és a pécsegyhm. rk. tanitó egyesület.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanitóegyesület f. évi szeptember 12-ikén tartott közgyülésén hozott határozati javaslatot a Katolikus Iskola ujabb megjelentetése tárgyában elfogadva, a 3168—1913. és 4378—1918. sz. körlevéli rendeleteim fenntartása mellett elrendelem, hogy az egyesület hivatalos lapja f. évi szeptember hó 1-től számitva az iskolai könyvtárak, illetve iskolai pénztárak terhére évi 150 irva egyszázötven korona előfizetési dij ellenében minden rk. iskola részére megküldessék.

A folyó 1922. évre csak fél évi előfizetési dij, vagyis 75 korona küldendő be. Költségkimélés végett célszerü ugy az 1922. évre szóló félévi, mint az 1923. évi előfizetési dijakat már most egyszere beküldeni, tekintettel az idő előrehaladottságára. Hogy a lap előállitási költségei fedezhetők legyenek, felhivom a hatóságom alá tartozó összes plébános, iskolaigazgatókat, hogy a fentebb jelzett előfizetési dijakat jelen rendeletem kéz-

hezvétele után *haladéktalanul* küldjék meg Magyar Sándor, egyesületi főpénztáros címére, Pécs, Szepessy-u. 3. sz.

Egyben közlöm, hogy az egyesületi tagdijak, 1922. január 1-től kezdődőleg évi 50 K-ra emeltettek fel, amelyből 30 K a központi pénztárt illetvén, ezen összeg szintén a fentnevezett főpénztáros címére haladék nélkül beküldendő a köri pénztárosok által megfelelő kimutatás kiséretében. Ugy a Katolikus Iskola előfizetési dijai, mind pedig az egyesületi tagdijak *sürgetés* bevárása nélkül beküldendők, nehogy sürgetés esetén indokolatlan költségek merüljenek fel.

4129
1922

A közös papi lelkigyakorlatok.

A Pius-internátusban ezidén is két izben tartottunk közös lelkigyakorlatokat, melyeken a következő egyházmegyei papok jelentek meg:

I. Fekete Ágoston, Kovács Antal, Virág Ferenc, Hortobágyi József, Jozgits János dr., Rudolf Mátyás, dr. Gere Gábor, Blandl György, Braun István, Dréher Arnold, Francsics Pál, Gartner Elek, Jung Ádám, Kristóf József, Kuhl József, Mindszenti Vilmos, Palkó József, Reif József, Schäfer József, Schlachter Ferenc, Schmeller József, Szolga István, Bende József, Bőbel János, ifj. Horváth Lajos, Kun Lajos, Magyar Béla, Tadics Benő, Vizsy Pál, Radó Dezső, Komócsy István, Fehérváry Ferenc, Pévald Vilmos.

II. Gróf Zichy Gyula dr. megyéspüspök, Bereczk János, Berlákovics János, Bräutigam Ferenc, Cselenkó János, Fehérváry József, Fent Gyula, Frühwirt Géza, Gábor Pál, Gestetner Konrád, Halvax József, Horváth Károly, Kapossy Iván, Kemény András, Mosonyi Dénes dr., Mozolányi István, Müller József, Nagy István, Rausz Alajos, Pelcz Árpád, Petrovits Ede, Polgár János, Rajczi János, Sebő Pál, Lerch István, Stefán Arthur, Szommer Gyula, Szücs József, Takács István, Tihanyi János, Varga Kálmán, Wucskits Imre, Fülöp István, Taksonyi János dr., Klein József, Mózes András, Koch Gyula.

4130
1922

Adományok az Emericanum számára.

A lefolyt 1921/22. tanévben is szépen folytak be adományok a jótékony alapu nevelőintézet, a szegénysorsu, jó tehetségü, középiskolai tanulókat nevelő Emericanum számára. A háborus drágaság lehetetlenné teszi, hogy az intézet dijtalanul, tisztán jótékony alapon szolgálja célját. Azok az adományok azonban, amelyek részben természetben, részben készpénz adományokban beérkeznek, lehetővé teszik nemcsak fennmaradását, hanem azt is, hogy Pécsnek legolcsóbb ellátási lehetősége legyen. Az intézet vezető-

sége midőn hálával közli a lefolyt tanévben beérkezett jótékony adományokat, külön is megköszöni ugyanazokat. Pénzben adakoztak az intézet részére: Horacsek Endre 5000 k. Galambos Kálmán 1000 k. N. N. plébános 10000 k. Scharfenberber János 250 k. Sebestyén Károly 100 k. Sándor Károly vállalkozó Pécs 6000 k. Kövesdy János 200 k. Mágocsvidéki Tanitó Egylet 620 k. Hortobágyi József 1500 k. Pataki Antal 120 k. Gere Gábor 200 k. Vargha Ferenc 1000 k. Kapossy Iván 500 k. Buzsáky Imre 2000 k. Fein Jenő ügyvéd Pécs 1000 k., Zádor Alajos 400 k., Fájth Lajos 1000 k., Őszentsége adományaiból 2500 k. Arányi Géza 40 k. Ambach Mihály 200 k. Hummel Ede gőzmalomtulajdonos 500 k. Kiss Lajos 500 k. Udvardy András szücsmester Pécs 100 k. Kuhl József 500 k. Zsivkó Mikály 195 k. Kirschanek Ödön 500 k. Csurda Béla 1000 k. Francsics Pál 1000 k. Schmidt Béla alap hozadéka 300 k. Proksch Ferenc 200 k. Valpovói Esperes Kerület 252 k. Dolnji-Miholjaci Esperes Kerület 200 k. Szekszárdi Esperes Kerület 120 k. Völgységi Esperes Kerület 160 k. Horváth Mihály 188·13 k. Keserits Ferenc 1000 k., Pécsi Takarékpénztár 500 k., Masson Lipót 50 k., Csokonay Béla 2000 k. Palkó József 500 k. Takács István 3000 k. Szeitz József 500 k. Fetter Gyula 100 k. Masson Lipót 50 k. Pécsegyházmégyei Takarékpénztár 1000 k. Magyarszentiványi és vásáros-szentgáli hivek 200 k. Pécsi Takarékpénztár 500 k. Takács Mihály 100 k. Pataki Antal 120 k. Riedlinger Dezső 1000 k. N. N. plébános 5000 k. Horváth Mihály 139·63 + 139·63 k. Bubregh Sándor dr. orvos Pécs 200 k., Hegedüs László 217 k., Kemény Ferenc 137 k. Zádor Alajos 650 k. Erdélyi Károly tb. kanonok 250 dinár (2700 k.), Galambos Kálmán 2500 k., (Fischer Jánosnak), Zichy Gyula gróf 6000 k., (Vince Györgynek.), Szabó Géza hirlapiró havi 250 k., (Dallos Istvánnak), Schioppa Lőrinc Őszentsége követe 3000 k., Gróf Zichy Gyula püspök a Deák-utca 8-ik szám alatti püspökjavadalmi ház és telek használata, a Pécsi Ft. Káptalan 10 öl tüzifa ingyen, 10 öl kedvezményes áron.

4131/1922

A Napkelet ajánlása.

A napilapok ujabb időben mind kisebb terjedelemben jelennek meg s igy egyik legfontosabb hivatásukat: a magyar szellemü irodalom ápolását alig képesek teljesiteni. E hiány pótlását füzetek alakjában óhajtja a magyar irodalom lelkes gárdája Tormay Cecile iró vezetése mellett eszközölni, amely törekvést tiszt. Papságom figyelmébe ajánlok. A folyóirat cime: Napkelet, évenkint tizszer jelenik meg és egyes számok ára 120 korona (hat iv terjedelemben). Szerkesztősége és Kiadóhivatala: Budapest VIII. Mária u. 7. sz.

4132
1922

„Bus magyarok Imádsága“ c. irredenta énekfüzet.

Révfy Géza czinkotai áll. tanitónőképzőintézeti tanár „Bús Magyarok Imádsága“ c. füzetét, amely hat irredenta dalt tartalmaz két szólamra leirva, s amely énekek müvészi és szerkezeti szempontból kifogás alá nem esnek s hazafias, irredenta érzület élesztésére és ébrentartására igen alkalmasak, a hatóságom alá tartozó iskolaigazgatóságok és tanitók figyelmébe ajánlom. Szerző nemcsak a tanitó, hanem főképpen az iskolás gyermekek kezébe kivánja adatni ezen füzetkét, hogy az iskolásgyermekek révén minden magyar család megismerje a hazafias irredenta dalokat, de a népiskolai hangjegytanitásnál is használható. Megrendelhető fentnevezett szerzőnél. Egy füzet ára 25 korona.

4133
1922

A Streicher-féle „Lelki Vezér.“

Felhivom tiszt. papságom figyelmét a Müller Károly átdolgozásában 1918-ban megjelent Streicher-féle Lelki Vezér c. ima- és énekes könyvre, amely elemi iskolás növendékek részére kiválóan alkalmas. Kapható Lányi Emil hitoktatónál, Pécs, Papnövelde-utca 3. Ára kötötten 30 korona. Ugyanott régi kiadásban német nyelven is kapható ugyanezen árért.

Datum Quinque-Ecclesiis, 4. Novembris a. 1922.

✝ Julius m. p.
episcopus.

Dunántúl nyomda r. t. Pécs 3215

1922.

XV.

4766
1922

Sacrae Rituum Congregationi pro opportuna declaratione sequens dubium expositum fuit, nimirum:

De non apponendis templis tabulis cum nominibus defunctorum ibidem non sepultorum.

„Utrum in ecclesiis earumque cryptis divino cultui destinatis apponere liceat tabulas cum inscriptionibus et nominibus fidelium defunctorum quorum corpora inibi tumulata non sunt nec tumulari possunt iuxta canonem 1205. §. 2. Cod. I. C."

Et Sacra Rituum Congregatio, omnibus accurate perpensis, proposito dubio respondendum censuit:

„Non licere, iuxta alias resolutiones et ad tramitem decreti S. R. c. n. 733. et can. 1450. §. 1. Cod. I. C."

Atque ita rescripsit et servari mandavit. Die 20. octobris 1922.

A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae. — *S. R. C.* Praefectus. — Alexander Verde, Secretarius. — L. † S. —

4767
1922

Civitas Nostra residentialis extra telonium praesertim Budense dietim latius extenditur. Novae igitur parochiae erectio ibidem iuste desideratur. Hunc in finem *Dionysius Mosonyi dr.* vicarius Noster generalis 500,000 coronas die Nativitatis Domini Nostri in manus Nostras deposuit. Pro eadem Josephus Herger t. abbas, vad. parochus Szigetvár-ensis 30.000 coronas obtulit. Deus retribuat.

Oblata pro nova parochia V. Eccl.

4768
1922

Pensio. *Aladarus Nyárády* assessor cons. ad honores, parochus antea Döbrököz-ensis inde a 1. Januarii 1923. statutis instituti pensionalis conformiter inter sacerdotes pensionatos ordinarios dioecesis assumptus est.

4769
1922

Ordinatio. Dominica XXIV. post Pentecosten, die 26. Novembris a. c. in Sacello Seminarii Nostri alumnis diversos gradus s. ordinis contulimus. *Joannes Wagner* subdiaconus sacro diaconatus, *Gasparus Feicht*, *Franciscus Meyer*, *Josephus Sárvári*, *Josephus Sziegl* theologi IV. anni s. subdiaconatus ordine initiati sunt. *Josephus Czimber*, *Aloysius Eigner*, *Joannes Habedli*, *Zoltanus Kaszay*, *Michael Kocsis*, *Julius Kollár*, *Colomannus Kovácsevics*, *Josephus Molnár*, *Josephus Péger*, *Ladislaus Sipos* theologi praeter primam tonsuram ad ostiariatum et lectoratum promoti sunt. *Franciscus Árpás*, *Joannes Fáncsy*, *Ludovicus Frank*, *Ludovicus Kondits*, *Joannes Patton*, *Emilius Petz*, *Ferdinandus Varga*, *Franciscus Waszner* primam tonsuram acceperunt.

4770
1922

Personalia. *Vicearchidiaconi* constituti sunt: *Michael Ambach*, vad. em., parochus Dunakömlőd-ensis districtus Dunaföldvár-ensis, *Guilelmus Pévald* parochus Szajk-ensis districtus Németbóly-ensis, *Franciscus Virág* cam. Suae Sanct. ad. hon., parochus Szekszárd-ensis districtus eiusdem. *Camillus Plank* vicearchidiaconus, assessor cons., parochus Németbóly-ensis erga preces proprias a munere vadiaconi relevatus est. *Josephus Bauer* director instituti iuventutis patrocinandae in Esztergom-tábor assessor cons. ad hon. nominatus est. *Carolus Sebestyén* parochus Kistengelicz-ensis factus est notarius districtus Szekszárd-ensis.

Parochi nominati et investiti sunt; *Conradus Heckenberger* dr. parochus Bár-ensis in Lánycsók, *Aloysius Koch* admin. Sióagárd-ensis ibidem, *Ludovicus Kun* coop. Szekszárd-ensis pro Zomba, *Alexander Mosgai* insp. schol., parochus Szekszárd-ensis (civ. ext.) in Paks, *Franciscus Kemény* cooperator Mágocs-ensis in Kakasd.

Administratores facti sunt: *Joannes Hermann* coop. Németbóly-ensis

in Bár, *Carolus Horváth* coop. Szekszárd-ensis in Szekszárd civ. ext., *Colomannus Vaszary* coop. Apar-ensis in Harcz, *Josephus Józics* par. pens. in Baranyaszentistván.

Vicarii in sprititualibus et temporalibus constituti sunt: *Josephus Bende* coop. Szakcs-ensis in Magyarkeszi, *Josephus Bok* coop. Quinque-Ecclesiensis ad S. Aug. in Németbóly.

Cooperatores translati sunt:

Stephanus Auguszt e Magyarkeszi in Szakcs, *Adamus Badacsonyi* ex Olasz in Villány, *Antonius Berta* e Mohács in Szekszárd civ. int., *Joannes Berlakovich* e Pinczehely in Tolna, *Josephus Fehérváry* e Dunaföldvár in Mohács civ. int., *Joannes Horváth* sen. e Szajk in Olasz, *Camillus Knippl* e Villány in Babarcz, *Josephus Müller* e Tolna in Szekszárd Civ. int., *Stephanus Németh* e Dunaföldvár in Zomba, *Stephanus Szolga* admin. e Harcz in Pinczehely, *Joannes Vizi* e Babarcz in Ráczpetre, *Franciscus Zanyi* admin. e Zomba in Dunaföldvár.

4771
1922

Az 1923. évi directorium.

Az 1923. évre szóló direktorium elkészült s a kerületek részére szükséges példányok már szétküldettek. A kerületi esperesek szivesked-jenek az egyes plébániákat illető példányokat sürgősen továbbitani. Egy-egy példány ára a kézi sz. misék feljegyzéséhez szükséges füzettel együtt 100 korona. A jugoszláv valutával élő területen levők példányonkint 40 j. koronát fizetnek a provikárius kezeihez. A vonal feletti plébániavezetők az esedékes összeget Sperai János székesegyházi sekrestyeigazgatóhoz tartoznak beküldeni. — A már korábban szétküldött öt uj officium ára együttesen 70 magyar, illetve 30 j. korona. Ezen összeg a direktorium árával együtt rovandó le a fentmegjelölt módon. Az egyházmegyei schematismus ára 140 magyar, illetve 60 jug. korona.

4772
1922

Stóladijak emelése.

Pénzünknek az utolsó időben bekövetkezett újabb elértéktelenedése arra kényszerít, hogy az általános óhajnak és a mai viszonyoknak némileg megfelelően a stóladijakat ismét felemeljem. További intézkedésig tehát a 310—1917. szám alatt kiadott táblázat összes rovatainak — a 27. és 28. kivéve — összegét jelen soraimmal az egyházmegye meg nem szállt terü-

letén a huszonötszörösére, a fentkivett 27. és 28. rovat összegét pedig a tizenötszörösére emelem fel. Misealapitványokat már csak felemelt alapitványi tőkével fogadok el.

A pécsi plébániákra nézve a felemelés csak azon tételekre vonatkozik, a melyek iránt 3990—1922. számu intézvényemben még nem rendelkeztem.

Elvárom tiszt. papságomtól, hogy indokolt szegénység eseteiben a legszükségesebb teljesitményekért csakis készkiadásaikat követeljék.

4773
1922

Kamatláb felemelés az egyházm. alap. hivatalnál.

Tudomásvétel és az alapitványi és templomszámadások megfelelő elkészitése céljából közlöm, hogy az egyházmegyei alapitványi hivatalban kezelt alapitványi tőkék után 1922. jul. 1-től kezdődőleg 5 százalékos kamat fog felszámittatni.

4774
1922

Hátralékos anyakönyvek.

Felhivom a plébániák tiszt. vezetőit, hogy a még *hátralékos* anyakönyveket (a bérmálások helyeiről a bérmáltak anyakönyvét kettő egyenlő példányban) aláirással és a plébánia pecséfjével ellátva s az elmult évek anyakönyvi másolatait legkésőbb 1923. január 31-éig az egyházmegyei Hatósághoz mulhatatlanul beterjesszék.

4775
1922

Tanitói és óvónői állások betöltésénél követendő eljárás.

Tudomásvétel és miheztartás céljából értesitem a hatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnököket, hogy a Néptanitók Lapja 1921. szept. 22-iki 36—38. számában megjelent 1921. évi julius 15-ikén 126512/1921. sz. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet 2. pontja a f. évi október 6-ikán 133802/1922. VIII. c. ü. o. sz. alatt kelt vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri értesités szerint érvényét veszitette s ezentul az elemi iskoláknál és óvodáknál betöltés alá kerülő állások tekintetében az 1922. évi I. tc. 24. §-a alapján végelbánás alá vont, valamint az 1922. évi junius 30-ika után menekült elemi iskolai tanitóknak és ovónőknek elsőbbsége — alkalmasságuk és érdemességük esetén — biztositandó.

4776
1922

Petőfi Sándor születése százéves fordulójának iskolai megünneplése.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. é. november 16-án 151999/1922. VI. ü. o. sz. alatt kelt megkeresése alapján elrendelem, hogy Petőfi Sándor születésének százéves fordulója alkalmából a fenhatóságom alatt álló összes iskolák és intézetek Petőfi emlékének hódoljanak. Ép ezért az ifjuság lelkét a karácsonyi szünetet követő héten a rendes tanitási órákon Petőfi életének és müveinek tananyagszerü ismertetésével kell előkésziteni. Az uj esztendő után kezdődő tanitási idő egyik vasárnapján pedig külön ifjusági ünnepély tartandó. Ennek müsorába Petőfi költeményeinek szavalása, megzenésitett Petőfi versek előadása, továbbá elbeszélő költeményeiből esetleg egybeállitott élőképek bemutatása stb. veendők fel. A müsor főpontja az iskola tanitója, tanára vagy igazgatója (a középiskolák, tanitó- és tanitónőképzők felső évfolyamaiból még egy-egy tanuló) részéről tartandó alkalmi beszéd legyen. Megengedem, hogy az iskolák és intézetek ez ünnepély alatt ugy a tanulók, mint a résztvevő közönség körében önkéntes adományokat gyüjtsenek, amelyekből Petőfi költeményei, vagy Petőfiről szóló müvek szerzendők be tanévvégi jutalomdijakra, vagy az ifjusági könyvtár gyarapitására. Szóban forgó müvek jegyzékéről és a beszerzési árról a nm. vallás- és közoktatásügyi ministerium fogja az iskolákat tájékoztatni.

Petőfi születésének százéves fordulója a legközelebbi március 15-iki ünnepélynek is különös jelentőséget ad, ennélfogva ez ünnepély ezuttal fokozottabban felhasználandó a Petőfiről való megemlékezésre.

Az ünnepély megtartásáról, a gyüjtés eredményéről és a beszerzett müvekről az elemi iskolákra vonatkozólag az évi isk. jelentésekben, a többi tanintézetek pedig tantestületi jegyzőkönyveikben tegyenek jelentést.

4777
1922

Anya- és csecsemővédő ünnepélyek tartása az iskolákban.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. évi december 12-én 121960/1922. VIII/a. sz. alatt kelt megkeresésére f. évi IX. körlevelemben 1864—1922. szám alatt kiadott rendeletemet a folyó tanévre is kiterjesztem s elrendelem, hogy a hatóságom alá tartozó összes leányelemi-, polgári leányiskolákban, leányközépiskolákban és tanitónőképző-intézetben 1923. február havának második vasárnapján anya- és csecsemővédő ünnepélyek tartassanak. Az Országos Stefánia Szövetség a jelen esetben is az érdekelt iskoláknak tájékoztató füzeteket fog rendelkezésükre bo-

csájtani s ellátja az iskolákat belépődijul szolgáló müvészi értékü és nevelő célu levelezőlapokkal.

4778
1922

Anyakönyvi adatok kerestetnek.

Felhivom a plébániahivatalok tiszt. vezetőit, hogy az alábbi anyakönyvi adatok után szorgos kutatást rendezzenek. Dr. Poslavski József Gráz tudni kivánja, hogy hozzátartozói hol és mikor születtek, kötöttek házasságot és haltak meg. Minden feltalált adatért hajlandó 1000—1000 m. koronát fizetni, a második csoportba tartozókért fontosságuk miatt 2000—2000 m. koronát. A keresendő adatok a következők:

1 Poslavski József — Turzitska Katalin esketési levele (1790—1815). 2. Poslavski József halotti a. kiv. 1814—1880. 3. Poslavski Józsefné (helyesen Poslawska) szül. Turzitska Katalin halotti a. kiv. 1814—80. 4. Poslavski Ferenc, Reiner Anna esk. a. kiv. 1800—1838. 5. Poslavski Ferenc halotti a. kiv. 1837—95. 6. Poslavski Ferencné, szül. Reiner Anna halotti a. kiv. 1837—95.

Továbbá: 7. Poszlavszki — Horváth esk. any. kiv. 1840—48. (állitólag Németbólyon) 8. Berecky (Bereczky, Beretzky) Alojzia Ludovikának ker. a. kiv. 1820—40. 9. Poszlavski Hermina, Goda Antal esk. a kiv. 1860—80. 10. Goda Antalné, szül. Poszlávszky Hermina halotti a. kiv. 1875—1890. 11. Poszlavszky Ferenc ker. a. kiv. 1770—1870. 12. Poszlavszky József ker. a. kiv. 1780—1790.

Ha a keresés során más Poslavski adatra akadnának, ugy azok is beterjesztendők.

Datum Quinque-Ecclesiis 30. Decembris a. 1922.

† Julius m. p.
episcopus.

1928/1922. **Bizalmas!**

A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak hozzám intézett bizalmas levelét egész terjedelmében közlöm s a benne foglaltakat a tiszt. egyházmegyei papság különös figyelmébe ajánlom.

M. kir. vallás- és közoktatási minisztertől. 56.148/1922 szám. I. ü. o. Nagyméltóságu Gróf, Püspök Ur! Általános tapasztalat, hogy népünk, különösen a földmivelő lakósság nem látja tisztán azt a helyzetet, amelybe a békeszerződés következtében Magyarország és a magyarság jutott. Az országnak különösen azokon a pontjain, amelyek a teljes Magyarországnak nemzetiségek ellentéteitől nem nyugtalanitott területén vannak, nem tudják megérteni: mily nagy külömbség van a régi és mostani helyzet között. Nem értik a községekre és egyes személyekre háruló sulyos nemzeti kötelességeket, ezért nagyon sok esetben nem veszik olyan komolyan sem hazánk megcsonkitását, sem az ebből eredő fejleményeket, mint ahogyan egy tudatosan élő nemzet tagjainak venniök kellene. Minden eszközt fel kell tehát használnunk arra, hogy jelenlegi helyzetünk, a bennünket állandóan környező veszedelmek nemzetünk minden tagja előtt megvilágosodjanak; anélkül, hogy izgalmakat okoznánk, mégis létünk bizonytalanságáról kell gondolkoztatnunk mindenkit. Ezért tisztelettel kérem Nagyméltóságodat, méltóztassék teljesen bizalmas uton akép intézkedni, hogy az itt elmondottak a lelkészkedő papságnak komolyan figyelmébe ajánltassanak és minden egyes lelkész utasitást kapjon arra, hogy a néppel való mindennapi érintkezésben, alkalmi beszélgetésekben, nemkülönben szószéki beszédeiben is az ország helyzetéről gyakran megemlékezzék. A nemzet iránt való kötelességeknek nemcsak általános emlegetésével, hanem az illető, például határmentivé lett községekben való különleges kötelességek részletezésével fejlessze a népben, annak minden rétegében a tudatosságot, erősitse a személyes kötelességek erzését, fejlessze az osztályok között az egyetértést, az egymásrautaltság tudatát s figyelmeztessen az állandó védekezésnek és a szakadatlan benső erősödésnek a szükséges voltára. Az a körülmény, hogy nemzeti hadseregünk toborzás utján tartható csak fenn, szintén magával hozza helyzetünk sulyosbodását; ezért szükségesnek tartom azt is, hogy megfelelő módon a honvédelmi kötelességeknek a tudatát is erősitsük; ez minden bizonnyal akkor sikerül leginkább, ha arról győzzük meg polgártársainkat, hogy a honvédelem mindenki részéről önvédelem és a haza érdeke minden családnak és minden embernek személyes érdeke. Ily tartalmu magyarázó beszédektől várhatjuk a hadsereg nemzeti érzésének és kötelességtudásának épségben tartását s minden esetlegesen ellenkező hatástól való megóvását. Ily értelmü megfelelő intézkedést és erről való nagybecsü értesitést kérve, kérem fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását. Budapest, 1922. évi május hó 13-án. Vass s. k. — Nagyméltóságu Gróf Zichy Gyula v. b. t. t., pécsi püspök úrnak, Pécs.